

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Smid_Zdenek-Proc_bychom_se_nepotili.pdb

PDB Name: Smid_Zdenek-Proc_bychom_se_nepo
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

PROČ BYCHOM SE NEPOTILI
aneb
JAK SE CHODÍ
PO HORÁCH

Magdaléna je má dcera. Téměř dospívá. Kdekdo říká, že už je dospělá, ona sama si to myslí. Já tomu nevěřím. Tak rychle čas neubíhá.

Před pár lety jsem ji lákal na safari do Dvora Králové. Marně. Bála se neznámých zvířat. Letos jsem ji safari navrhl znovu. Marně. Neznámá zvířata ji nebavila. A tak vyrážíme do hor.

Magdaléna totiž nerada chodí. Pije mi to krev. Uznává pouze pomalou chůzi na krátké vzdálenosti, kdy lze kráčet ladně. Houpat se v bocích, potřásat hřívou a vyhlížet dřevěně a současně hystericky, čemuž prý nikdo neodolá. Magdaléna tvrdí, že přesně tím stylem přistupuje k mikrofonu démonická Amanda Lear. Nevím. Jakmile spatřím, že k mikrofonu přistupuje Amanda Lear, pojme mě děs. Nikoli proto, jak přistupuje, ale že vůbec přistupuje. Nejspíš bych si nevšiml, ani kdyby tak činila po čtyřech. Prchám z pokoje při jejím prvním pohybu, tak jako zkušený horský vůdce prchá před lavinou dávno předtím, než se ve sněhu objeví trhlina. Magdaléna tvrdí, že ji při zpěvu Amandy Lear jímá sladká závrať.

Do hor pojedeme autem. Jinak bych Magdalénu do přírody nedostal. A těším se: v klínu slovenské divočiny zabrzdím pod svahek, jehož čelo se tratí v oblacích, vyženu nic netušící Magdalénu z vozu, odeberu ji tranzistor a pilníček na nehty, na záda jí zavěším osmikilový batoh, ukážu kolmo vzhůru a zařvu strašným hlasem: lez!

Já ti předvedu sladkou závrať!

Magdaléna se zachvěje a poleze. Poleze výš a výš, nohy se jí budou smekat po kamenech, vdechne vůni lesa, vůni malin, vůni tlení. Zvlhne jí čelo a počne ji tlačit bota. To už skončí les a dívčina lýtka pohladí spáry kleče, na kůži nechají bílý šrám. Takto zkrášená bude má dcera dál stoupat v žáru, z šedivých balvanů pozvedne hlavu zmije, uslyší náš dech, včas se ztratí. Pak přijdou pastviny, cvrkavá tráva, hřbety hor, modré nebe, bílý mrak, vítr. A sladká závrať. Jako dávno, jako tolikrát.

Jedeme, slunce pálí, Magdaléna přivírá oči v modrých brýlích. Z autorádia teskně vyjí černoši. Z lesů se řítíme do kotle moravské země.

"Morava," řeknu slavnostně, jako bych ji vynalezl.

"Fakt?" podívá se má perfektně vychovaná dcera.

Z temných lesů kouká loupežnický hrad. "Tak tohle," přeřvu černochoy, "je Bouzov. Hrad Bouzov."

"Hm," odvěti Magdaléna. "Pěknej. Docela pěknej. Táto, ty nemáš rád černochoy?"

"Mám je rád," zahřmím, "ale ne na Moravě."

Magdaléna ztlumí rádio. "Máš je mít rád všude," řekne bolestně.

Za Olomoucí se rádio znovu rozezpívá, auta kolem divoce brzdí a zajíždějí k okraji vozovky.

"Máš rád Luboše Andršta?" doráží na mne Magdaléna a v jejím hlase se chvěje úzkost. - "Kterýho?" - "No přece toho! Jak hraje na tu sólovku! Máš ho rád?"

V Rožnově pod Radhoštěm Magdaléna rádio vypnula. Začali totiž hlásit předpověď počasí pro slovenská pohoria na příští týden.

"To je pořád nějakýho cancání," vzdychla, "koho zajímají jejich vědecký fóry, no řekni, tati?" Stiskla pak cosi na zadním sedadle. Zařvalo to. Lekl jsem se, přidal plyn a zatroubil.

"To jsou The Eruption," odtušila. "Máš je rád?"

Výhružně jsem se otázel, kde se vzal v našem autě kazeták, a Magdaléna mi připomněla, že jsem jí ho dal k ježíšku.

"Ten ježíšek," prohlásil jsem, "to je taky pěkná kulišárna."

Zatímco jsme se přeli, jestli je ježíšek kulišárna, zaválaly lišejníky na slovenské hranici, rozevřela se údolí široká jak orlí křídla, hluboká jak dávnověk, stékala pryskyřice v medvědích hlubinách hor.

"K čemu je ti předpověď počasí," chlácholila mě Magdaléna. "To přece poznáš bez rádia, jestli je hezky nebo

ne. Když bude hezky, půjdeme se projít. A když bude pršet, tak někam zapadneme, do kina nebo tak."

"Ohromný," řekl jsem. "V Malý Fatře do kina. Chachá! Tam, chachá, žádný kino není."

"Hm," řekla. "A proč tam jedeme?"

"Protože jsme milovníci přírody!" přeřval jsem The Eruption. "Protože je to tam - ježíšmarjá! Slunce tam svítí na křemenité cesty! Písek tam vrže pod botou! Hvízdá vítr v skalní škvíře! Oblaka, hergot, dálky a, hergot, kamzíci! V korunách cvrčí tyhlety, pěnkavy, copak to, sakrapes, nemůžeš pochopit?"

"Jo tak," zašeptala Magdaléna v hrůze. "Písek tam skřípá! A pod botou! Vítr v škvíře! Krkavce zve k lásce hlas! To se podívejme! No tak to teda těprsk."

Ale já už ji neposlouchal. Já už byl daleko. O pár set metrů výš a pár set dní zpátky.

]

Z TATRANSKÉ SUITY MRAVOUČNÁ SKOČNÁ

Bernardýn se hrůzou třese,
zmrznul zájezd v Štrbském plese,
blizzard vyje, den je nocí,
všude dranděj laviny.
Nám se tu však pěkně dýše,
hrom si tříská, lezem výše,
už nad námi nemaj moci
skřeti z nížiny.

Skřeti lhaní, skřeti strachu,
skřeti podezřelých brachů,
skřeti klíčků, slibů z pěny,
skřeti masek, co se mění,
skřeti přání všeho zlého
skřeti času zmarněného
zůstali tak daleko,
až jsme z toho naměkko.

Kroupy tlučou, vítr sviští,
lezem vzhůru mezi svišti,
tepny tepou, žíly šílí
cíl je na dosah.
Za skálou je dolinečka,
v tý dolině studánečka,
kolem tiší ptáci bílí
krouží ve skalách.

Ptáci hvězd a ptáci roklí,
ptáci krbů, ptáci zmoklí,
ptáci kytar, ptáci ohně,
ptáci, co se koukaj rovně,
ptáci mravenišť a stanů,
ptáci tmy, co cválá k ránu,
poznáme je po letu.
Ahoj, ptáci. Tak jsme tu.

Potom sednem k táboráku,
k táboráku bílých ptáků,
daj nám chleba se slaninou,
z který žijem rok.
Pak nám pějou sladký sloky,
z kterých žijem čtyři roky,
a je konec. Už nám kynou.
Dopitej je grog.

Jednou ptáky ochočíme,
na skřety je vypustíme.

V ten den zazní hrůzné řev,
bude stříkat skřetů krev.
K nebi vzletí černý čoudy
a z těch čoudů skřetů oudy,
ptáci bílí, ptáci z hor
budou řídit jako mor.

A bude po ptácích.

VYPRÁVĚNÍ O TOM, CO JSOU ZAČ

Jednou v dešti a hromobití pili čaj na chatě v sedle Váha, nemohli dolů a hádali se, co jsou vlastně zač. Keny tenkrát rachotil v ústech dvěma kilogramy sušenek a tvrdil, že to, co právě pěstují, je vysokohorská turistika a že tedy jsou vysokohorští turisté.

Bongo název odmítl: "To vysokohorští mi ani tak nevadí, rozumíš," prohlásil, "ale to turistika je blbý." Připomíná mu prý autokarové zájezdy, radostný poklus lovců odznaků od hradu k hradu a řev tisíců dětí, ztracených v hlubokých lesích. "Spíš si myslím," zakončil Bongo svoji úvahu, "že jsme spíš takoví jako tak trochu ne přímo horolezci, ale když se to tak vezme, tak celkem někdy skoro."

Bledý pán v rohu si objednal další grog a zarputilý vousáč, co ty grogy v kuchyni vyráběl, zaskřípěl zuby.

Lucie zasněně prohlásila, že pojem horolezec je cosi vyššího. K horolezectví se potřebuje spousta věcí, kterých se jim, příznějme, nedostává, například provaz, krumpáček ("Cepín!" zalkal muž v kuchyni), železné nervy, ocelové skoby, odborný výcvik, šilena odvaha, kladívko na skoby, horolezecká legitimace, helma a kleště na skoby. Už nikdy to neseženou, protože s tím začali pozdě. A tak nikdy nebudou horolezci. A možná žádná škoda. Možná že není krásnějšího pocitu nad bláhovou vírou, když přeskakují půlmetrovou škvírku nad metrovou hlubinou že jimi vlastně jsou.

Pán nad grogem si setřel z oka slzu a vousáč v kuchyni se cynicky rozchechtal.

Bongo se nedal. Rozvinul teorii, že potom tedy mají nejbliž k trampům. Neboť se prostě toulají po horách. To už zarputilý vousáč v kuchyni nevydržel. Prostrčil hlavu okénkem ve dveřích a houkl, že kdyby skutečně patřili k trampům, vykázal by je z TANAPu, i kdyby se netoulali. A kdyby se toulali, vykázal by je z TANAPu, i kdyby nepatřili k trampům. On že je členem Horské služby, dnes ráno že si trampové udělali ohniček v kosodřevině a v poledne snášel z Mengusovského štítu individuum, co se tak dlouho toulalo, až zabloudilo. "Vychovaný člověk," křičel na nás člen Horské služby do půl těla v okénku, "se netoulá, nýbrž dělá túry. Kdyby se toulal, nikam by nedošel a museli bychom ho snášet ze štítu. Jako dnes v poledne."

Keny si chtěl vousáče usmířit a dodal, že to je fakt. Že člověk, který se jen tak toulá, vyhlíží podezřele: jako by se touláním snažil zakrýt nějaký nekalý cíl. Stačí však, abyste kráčeli pevně, s rozhodně semknutými rty a krkem dychtivě mřícím vpřed a nikdo si vás nevšimne, ani kdybyste s rozžatou pochodní a s nedočkavým smíchem spěchali k benzínové pumpě. "Toulání," zakončil Keny, "je pojem destruktivní a já bych nikomu nedoporučoval, aby se k němu hlásil."

"Nebo aby to dokonce dělal," dodal vousáč s neskrývaným hnusem. "My abysme ho pak snášeli ze štítu."

Blízko udeřil hrom, vousáč se praštil o okénko do hlavy a zmizel v kuchyni.

"Jste vysokohorští turisté," zanařikal do dunění hromu bledý pán nad grogem. "Jste, ať chcete nebo nechcete. Jste ti, pro něž napsali vysokohorského průvodce Július a Arno Andrášiové. Podle nich, milí přátelé, vykonáváte čtyři druhy túr, cituji:

Bez ťažkostí, to je postup bez pomoci ruk.

Veľmi ľahké, pomoc rúk slúži len na udržanie rovnováhy.

Ľahké, pomoc rúk slúži už na ďalší postup.

Trocha ťažké, pomoc rúk pri postupe je pravidlom a nutnosťou. Konec citátu.

I já, přátelé, jsem se dal zlákat prokletým průvodcem těchto Andrášů. I já jim uvěřil, že vysokohorská turistika nic není. Že jde jen o to přidržovat se rukama, někdy málo, jindy víc. Leč běda! Andrášiové jsou horolezci! Pro normálního smrtelníka jsou jejich túry bez ťažkostí provázeny značným množstvím ťažkostí. Túry velmi ľahké jsou ve skutečnosti velmi ťažké. Túry ľahké jsou ty, ze kterých se zdravý člověk vrací rozřesen, potlučen a k smrti unaven. A na túry trocha ťažké se vydávají jen sebevrahové, šílenci a Němci," končil pán a rozechvělými rty se napil grogu.

"A vy," zahřmělo z kuchyně. "Já abych ho potom snášel ze štítu."

"Z Prostředného Mengusovského?" zaradoval se Bongo. "To přece není žádná túra! Tam se leze normálně přes severozápadní hřeben, napřed vodorovně, potom severozápadní stěnou..."

"Co?" zaryčelo to z kuchyně a kdosi tam upustil sadu porcelánových hrníčků.

"Severozápadní stěnou," tvrdil Bongo. "Já to mám náhodou přesně naštudovaný, protože tam chceme zejtra."

"Kam?" zařval muž v kuchyni a polovina jeho těla proletěla okénkem. Jeho dokonalý chrup cvakal dva decimetry před Bongovým lýtkem.

"Tak abychom šli," řekla Lucie a stáhla se ke dveřím. "My to máme ještě dost daleko dolů."

"Nikam," hulákal muž, couvl zpátky, rozrazil dveře a postavil se k východu z chaty se zježeným vousem. "Prší

tam! Bude tma! Klouže to! Padá sníh! Nikdo se odtud nehne! Kdo myslíte, že vás bude snášet ze štítu?"

111

To už před námi blýskaly vápence v zelených hřebenech Malé Fatry, svítily pořád blíž. Vyzval jsem Magdalénu, aby si ten pohled zapamatovala. V Malé Fatře začal Jánošík, začneme tady i my.

"Pokoříme hory zdrcující túrou zvanou hřebenovka," vykřikoval jsem uprostřed husího hejna ve vesnici Varín, "vše prozkoumáme a potom vyrazíme dál."

"A to budeme pořád takhle jezdit?" zaúpěla Magdaléna. "Dusit se v autáku? Z pohoří do pohoří?"

Zaradoval jsem se. Magdaléna není ztracená. Ani líná. Ani nepropadla automobilovému jedu. Stačí jí ukázat pořádné hory a už se nedočkavě vzpíná v bezpečnostním pásu. Hned je vidět, čím je dcera.

"Neboj se," chlácholil jsem ji. "Od zítřka na auto zapomenem. Budeme chodit. S rancem na zádech. Přímou do svahu. Raz dva raz dva raz dva raz dva."

"Chodit? To myslíš jako pěšky? Do támhletoho vysokýho? S rancem? No tak to teda těprsk."

Přemohl jsem pohnutí a dodal, že stovky, ba tisíce mladých lidí by daly jánevímco za to, aby mohly v létě putovat po Malé Fatře. Magdaléna se optala, proč tedy neputují. Odsekl jsem, že proto, že o kráse Malé Fatry vůbec nevědí. Magdaléna se optala, proč by tedy zato dali jánevímco, když vůbec nevědí, že tam ta krása je. To už mě dohřálo a překřikl jsem Magdalénu, že právě všichni ti mladí lidé by dali jánevímco za to, kdyby jim tu krásu někdo ukázal, ale Magdaléna mi nevěřila. Načež jsem tvrdě řekl, aby si nezapomněla ještě jednou natřít boty indulonou. A hned po večeři, až umyje ešusy, ráno na to nebude čas: snídani musí začít vařit nejpozději v šest, protože ve tři čtvrtě na sedm už budeme stoupat.

"Vystur," opáčila Magdaléna.

"Cože?" zkoprněl jsem.

"No tati, přece normálně vystur, tati, zkratka, nechápeš?"

Dodala, že vymýšlí název pro tu naši zábavičku. Namítl jsem, že vysokohorská turistika není žádná zábavička a že slovo vystur zní moc ošklivě, nehledě k tomu, že mi připomíná tuším zubra. Ať na to Magdaléna rychle zapomene, hlavně však ať nezapomene v Terchové koupit máslo, které potom nesmí zapomenout dát do potoka. Musí je ovšem zatížit kameny a místo označit klackem, aby ráno nezapomněla, kde to máslo je.

Odvétla, že to vše je pro ni maličkost, pokud já nezapomenu v Terchové zastavit. A že už vymyslela další slovo: "Horák. Líbí se ti?"

"Horák," upozornil jsem ji, "je obyvatel Horácka. Horácko je kraj na Českomoravské vysočině."

"To je fuk. Ale líbí se ti to?"

"My nejsme obyvatelé Horácka."

"To je nejspíš tím, že nebydlíme na Českomoravské vysočině. Ale líbí se ti to?"

Horák. Nakonec nějak by se tomu říkat mělo. Když je toho tolik.

"Beru," řekl jsem. "Horačka Magdaléna. Líbí se ti to?"

Magdaléna odušila, že si krásu horáctví nedovede představit. Že by však dala jánevímco za to, kdyby si to představit mohla.

Snažil jsem se o to. Snažil jsem se tolik, že jsem zapomněl zastavit v Terchové pro máslo.

!!!

KDYŽ HORÁK začne plánovat, kam se vydá příští léto, zdá se mu, že před ním leží všechny hory světa.

Leží však před ním jenom Vysoké Tatry. Tam totiž, na Baraních rozích či v Brnělově chatě, v poslední den své dovolené počíná správný horák přemýšlet, kam napřesrok. Mužně a chmurně shlíží na P(ť) Spišských ples či do grogu a stesk mu velí, aby se za rok vrátil přesně sem. Teprve ve vlaku ho posedne pýcha. Prohodí, že příště by se mělo jet někam ještě výš. Kamarádi ho s posměchem upozorní, že u nás už to výš nejde. No a? odsekne zpupně vyznavač nejvyšších výšek a několika dobře míněnými větami zfanatizuje partu pro zahraniční expedici.

Blíží se ku Praze se závrtnými pocity. Exotické názvy jen létají, takže spolucestující záhy propadnou dojmu, že se ocitli uprostřed státní horolezecké reprezentace. Až u České Třebové počínají klást nesmělé otázky typu: Je yetti? Žije lama v Andách, nebo v Tibetu? Máte závratě? Potíte se, když lezete? Klouže ledovec? Jaké je povolené procento smrtelných úrazů u registrovaných horolezců? A koho zavrou, když se to procento překročí?

Tato fáze přípravy expedice je nejkrásnější.

Když se horáci rozjedou do svých domovů, vystřízliví. Odhadnou své finanční i jiné možnosti a přiznají si, že příští rok budou muset přece jenom vyrazit nejvýš tak vysoko jako letos. Za listopadových plískanic se pak počnou scházet v dobře vytopených klubovnách či restauracích a tam se hádají, kam v létě za dobrodružstvím.

Shodnou se na jediném: že do Vysokých Tater je po nejbližších šest let nikdo nedostane, protože tam byli už sedmkrát za sebou. Jiná pohoří však mají jiné závady: Šumava je blízko a nízko, Nízké Tatry daleko, v Krkonoších jsou lidi a v Krušných horách chemický průmysl. Do toho přicházejí zaručené zprávy, že Slovenský ráj vyhořel, na Spiši řadí vlci, z Velké Fatry se šíří dobytčí mor a v Beskydech padají klíšťaťata. Horáci nezoufají. Zbývá ještě asi devět pohoří.

Nakonec se usnesou, že nejlíp ze všeho bude jet do Vysokých Tater. Jednak to tam dobře znají, jednak je tam dolinka, kterou někteří z nich dosud neznají.

Před vánocemi zasedne horák k psacímu stolu. Za okny mu útulně hučí vichřice a on na poslední chvíli objednává letní noclehy. Napiše do Prahy, do Bratislavy, do Popradu, do všech Smokovců a do devíti horských chat. pro jistotu odevzdá do čistírny stan a spací pytel. O silvestrovské půlnoci hrdě sdělí kamarádům, že teď už jen čeká na odpovědi.

Ozve se mu jen čistírna. Sdělí mu, že jeho spací pytel a stan jsou tak zdevastovány, že je nelze vyčistit běžnými prostředky, a ať si to laskavě odnese domů.

V březnu se přidají některé horské chaty a některé Čedoky. Horské chaty se podíví, proč se horák neobrátil na Čedok, a Čedoky žasnou, proč horák nepožádal o nocleh přímo horské chaty. Jen několik chat a několik Čedoků odpoví mužně zpříma, bez ohledu na následky, že ubytování není, nebude, a pokud se pamatují, nikdy nebylo.

Horák se nezalekne. Sežene kamarády a kád' s horkou vodou. V horké vodě perou stany a spací pytle běžnými prostředky.

Ždímají, máchají a dohadují se, v kterém kempu se v létě utáboří. Když vše uschne, věnují některé spací pytle oddílů jiskřiček a některé stany vydělí pro putovní táboření jako psi boudy. Nesražené zbytky tábornické výstroje ponoří do směsi vody a octanu hlinitého, aby obnovili impregnaci. Žádná překážka už nemůže horáky zastavit.

V máji se rozvoní jabloňové květy a za noci padají s hlubokým řevem chrousti do vlasů. Volání dalek se stává neúnosným. Horáci se scházejí u stolků v zahradních restauracích, nedočkavě hrabou pohorkou pod židli a sestavují plán expedice. Počátkem června už přesně vědí, kdy odjíždí který vlak a kdy kam přijede, který den se bude kde spát a do kolika, v kolik hodin, kterého dne a kterou dolinou se vyrazí na které sedlo. Vědí, že vše dopadne úplně jinak. Jako vždycky. Leč plánují dál. Neboť vůbec neplánují. Závratně si hrají. Tatranský vítr jim piští v uších.

Proto je nerozhází, když zjistí, že chata, již chtěli dosáhnout 6. srpna ve 13.45, loni vyhořela. Že kde byla v Belianských Tatrách hřebenovka, je teď rezervace, takže se 7. srpna bude muset někam jít. Že kemp, kde se mělo spát, zrušili. Že otevřeli nový kemp, ale nikdo neví kde. To bude prima dobrodružství, mnou si ruce horáci a pospíchají do zahradní restaurace, aby mohli dál plánovat.

Týden před odjezdem se dostaví krize. Dva kamarádi nedostanou dovolenou. Další dva dostanou chřipku. Kamarádka, která s námi jezdila čtyři roky, se vdává a zlotřilý ženich ji odmítá hned po obřadu pustit s nějakou partou. Prosazuje místo toho jakousi svatební cestu, snob. Horák jen s úsměvem mávne rukou. Nevzruší ho ani, že roztrhal nové pohorky při tréninkovém pochodu Českým středohořím. Ví, že vše dopadne dobře. Stížení chřipkou se uzdraví sedmdesát minut před odjezdem rychlíku, zdraví obdrží dovolenou. Novomanželka novomanželovi stejně uteče. Není proč se vzrušovat. Týden před odjezdem se pravidelně stávají horší věci.

Noc před odjezdem horák nespí. Za zpěvu slovenských lidových písní skládá batoh. Když je hotov, neví, co zabalil. Otevře batoh, zahledí se do jeho hlubin a spatří Čiernou Javorovou dolinu, po jejím boku stéká vodopád. Horák zatáhne batoh šňůrou a zasní se. Pak mu dojde, že původně nehledal v batohu Čiernou Javorovou dolinu, ale ponožky. Znovu nahlédne do závratných hloubek; z batohu vyrazí vůně všech batohů chodících dlouho po horách, vůně kožených řemenů, vřesu a pravěké hlíny. Horák je opět ztracen. Usedne na podlahu a spatří Kačací pleso, modré, vysoké, spící. Slyší i svist kachních křídel nad bílými štíty. Zaslechne i řinčení laviny.

Neřinčí však lavina, ale telefon. Kamarádi vzrušeně sdělují, že ten rychlík jede o čtvrt hodiny dřív, než se myslelo. A že ty místenky, které se měly zajistit, se nezajistily. A že tedy každý musí být na nádraží o čtyři hodiny dřív, to znamená, že už teď. A ať se pozeptá sousedů, nemají-li náhodou nazbyt dva stany, protože ten klíč od toho baráku, kde ty stany jsou, má u sebe jeden kamarád našeho kamaráda, jenže se zapomnělo, že odjel na služební cestu do Japonska.

Horák vzbudí šest sousedů a obdrží tři stany. Obuje pohorky, zkusmo v nich zadusá po kuchyni a probudí zbytek sousedů. Nahodí pak na záda batoh a vydá se k nádraží.

Tou dobou nad městem svítá. Horák kráčí pod štíty domů a vidí jiné štíty. Dýchá ranní smog a cítí pryskyřici. Jeho páteř na přelidněném chodníku je ze všech páteří nejrovnější, neboť dvanáctikilový batoh nedovolí, aby se sklonila. Když horák spěchá k nádraží, zdá se mu, že před ním leží všechny hory světa.

VYPRÁVĚNÍ O JÍZDĚ K HORÁM

Sumec zbožňoval jízdu rychlíkem. Slovensko, tvrdil, není tak lákavé proto, že se tam vyskytují velehory, medvědi a halušky s brynzou, nýbrž proto, že se tam jede dvanáct hodin rychlíkem. Nad jízdu rychlíkem není. Bafáš z dýmky, nohy ti spočívají na protějším sedadle a kolkolem ubíhá rodná země. Vlak tě houpá, sem tam pískne, zahálí okno veselým obláčkem páry. Pak se kouř rozplyne, mihnou se hory, doly, dívky, husy, kostelíček, černý les. Když Sumec dovyprávěl, měl slzy v očích.

Lucie, která je neúnosně sečtělá, se optala, kdy že jel Sumec naposledy ve vlaku. Patrně za časů buštěhradské dráhy, odpověděla si, jinak by věděl, že z elektrických lokomotiv neuniká pára. A v kuřáckém vagóně že nelze položit nohy na protější sedadlo: určitě by tam kašlali už nejmíň tři kuřáci a čtvrtý by se Sumcovi posadil na ty natažené nohy, protože kuřácký vagón patří k nejnarvanějším dopravním prostředkům v ČSSR vůbec. Kromě toho, dodala Lucie zlověstně, se v rychlicích na Slovensko nesedí, nýbrž stojí na jedné noze, většinou cizí. Sumec by tam neměl nikdy vstoupit, jinak ztratí poslední iluze o tom, že člověk se neustále vyvíjí, zatímco opice zakrněla.

Keny řekl, že tentokrát Sumec o žádné iluze nepřijde. Do Prahy je autobus doveze za slabé dvě hodinky. Z hlavního města pak vyjedou před půlnocí, kdy je nejmenší nával. Kromě toho zajistil Keny osm místenek.

"Proč osm?" znejistěla Lída. "Jede nás přece šest?"

"Já totiž," odkáslal si Keny, "mám v Praze kamaráda, víte? Jmenuje se Otuš. Křestním jménem teda. Ale jinak je dobře, fakt. A Otuš chodí s jednou holkou. A ta holka je taky dobrá. Tak jsem si myslel -"

"Že je nás málo, co?" vyjela Lucie. "A nemá Otušová náhodou kamarádku? A nechodí ta kamarádka s nějakým klukem, co by taky strašně rád do Tater? A nemá ten kluk třeba sestru nebo několik sester a nechodí ty sestry -"

"To jsem se nezeptal," odvětil Keny a vyhlížel ustaraně.

Lída se omezila na praktické dotazy:

"Mají stan? Umí Otušová vařit?"

"Otuš je strašlivě nenápadnej," bránil se Keny. "On například většinou spí, i ve dne, fakt. Takže stan určitě má. A zvláště když jede s tou holkou, co s ní chodí to oni budou nejspíš pořád ležet. Třeba s náma nahoru vůbec nepolezou."

"Mně vadí," namítl Sumec, "když se v partě furt někdo s někým volizuje. A sahá na něj a šišlá. To do party nepatří. Když se chce volizovat, ať se volizuje doma. Já proti tomu nic nemám, ať se klidně volizuje, ale mně to vadí. Já to nenávidím."

Nakonec Sumec prohlásil, že on sám si vezme na starost Otuše i jeho dívku a během senzační jízdy na Slovensko z nich působivým pohovorem vychová tvrdého a kolektivního muže a ženu, za které se žádná parta nebude muset stydět. Za dvanáct hodin svého působení, sliboval Sumec, vypadne z vlaku úplně jiná dvojice, než jaká tam nastoupila. Možná míň milenecká, ale víc naše.

"Já to tušil," řekl dojatě Keny. "O to mi totiž, abyste věděli, právě šlo."

Na Hlavním nádraží čekal Bongo. V ruce třímал tyčku od stanu. Blížila se půlnoc.

"Je to šílený nervák, rozumíš," šeptal vzrušeně. "Na nástupišti číhá šedesát tisíc lidí a ten vlak prej bude mít jenom čtyři vagóny, ale malý. Takže každý z těch šedesáti tisíc je odhodlaný ke všemu. Dana už je na peróně. Probojujeme se k ní. Tvrdě, rozumíš. Všechny ženský se budou držet za mejma širokejma ramenama."

"Kde máš ruksak?" podivil se Sumec. "A spacák? A stan?"

"To je právě všechno u Dany na tom nástupišti. Udělali jsme si tam takovou jako barikádu. Takovou rohovou baštu. Až se k ní probojujeme, tak si ty věci, co tam Dana má, dáme na záda a tím právě vznikne místo, kam se nás vejde všech osm. Můj nápad. Dobrý, co? Za mnou!"

Při zmínce o osmi se Keny rozpomněl, že dosud chybí Otuš s dívkou.

"Na nikoho nečekej, prosím tě," vykřikoval Bongo. "Budeme potřebovat každou pěť!"

Keny mu vysvětlil, že čekat na Otuše je jeho lidská povinnost, že na Otuše se vždycky čeká. Usedl na batoh a věrným zrakem sledoval hemžení u nádražního vchodu. Bongo nad ním mávl rukou a vedl partu k nástupišti.

Nástupišťe skýtal vzrušující podívanou. Hrozný lidí se tu tísnily od obzoru k obzoru, vztekaly se, hučely a pořád jich přibývalo. Po dvaceti minutách našli Danu, jako vždy nezničitelně atraktivní, jak za bariérou krosen a ruksaků odolává četě rozdováděného dělostřelectva.

"Stojíme špatně," oznámila. "Vidíte ty chumly lidí vždycky po několika metrech? To je proto, že kde chumel, budou dvířka. A my v chumlu nejsme."

"Proč myslíš, že tam budou dvířka?"

"Vypočítali to. Chodil tady jeden, dělal kroky, říkal dvacet jedna, dvacet dva, semhle přijde zadek od pošťáku. Dvacet tři, dvacet čtyři, tady budou první dvířka."

"To byl podvodník, rozumíš," vzkypěl Bongo. "To můžu udělat já taky a zorganizuju úplně jiný chumly! Budu chodit po kolejích, budu křičet devadesát sedm, devadesát osm, semhle přijde jídelní vůz!"

"Kam?" vzrušili se dělostřelci. "Co říkal? Kam co přijede?"

"Naštěstí se nemusíme bát," řekla Lída. "Keny má osm místenek."

"A kde je Keny a osm místenek?" otázala se jemně Dana. Všichni znervózneli. Sumec po chvíli odběhl, aby Kenyho našel a místenky převzal. Vrátil se za čtvrt hodiny, bez místenek, zato s informací, že se Keny někam ztratil. Není vyloučeno, že šel Otušovi naproti.

"Dyt' to říkám pořád," řekl Bongo. "My už Kenyho nikdy neuvidíme a místenky taky ne. My se musíme zmocnit sedadel násilím a lstí."

Sumec k tomu dodal, že levá polovina nástupišťe je úplně prázdná. Že by stálo za pokus přesvědčit lstivé intrikány, houfující se do chumů, že souprava do Košic přijede k té prázdné polovině. Tím se pravá půlka nástupišťe uvolní, a až přijede rychlík, dá se tam nastoupit bez zbytečného strkání a taktizování.

"Haló," koukl Bongo, "přesouváme se! Košické rychlík přistavěj dneska z támhle té strany!" - "Kdo to říkal?" - "Výpravčí!" - "Tak tam pojďte!" - "Kde mám krosnu?" - "Na kolejích!" - "Co když je to panika?" - "Výpravčí mi přísahal!" - "Co když křivě?" - "Rovně přísahal! Přísahal mi ze známosti! Chodíme spolu do džuda!"

Dav hučel, ale nepohnul se. Zkušenější šilhali po semaforech na konci nádraží.

"To nestačí," šeptal Bongo. "Musíme se tam postavit sami."

"A už tam zůstaneme," namítl Lída. "Co když nám neuvěří?"

"Uvěří," vzkřikl Bongo velkým hlasem, naházel si na ramena všech šest spacích pytlů a první se protlačil na prázdnou polovinu nástupišťe.

"Máme to dobrý, kluci," pochvaloval si co nejhlasitěji. "Tihle lidi všichni cestujou do Istanbulu, protože čekají na istanbulskej rychlík. Ale my v rychlíku do Košic pojedeme úplně sami."

Davy přešlápaly, ale nepohnuly se.

"Vy jedete do Istanbulu, holky?" zajásali dělostřelci. "To je náhoda, my jedeme taky do Istanbulu. Držte nám tam místa!"

"Dejte si zpátečku votroci," usadil je Bongo, "nebo vám tady předvedu takovej Istanbul, že zapomenete, jak jste se jmenovali za svobodna."

Dělostřelci zlotřile přimhouřili oči a počali si pohrávat s opasky. Někde blízko zapískal vlak. Davem se protlačil černý kolohnát a s důvěrou se zadíval na Bonga.

"Vidíte?" syčel Bongo. "Už to začíná. Jen nepovolit!"

Sotva to dořekl, přihnala se souprava. K levé, poloprázdné polovině nástupiště. Dav zaryčel, obnažil chrup a zdvihl kufr. Černý kolohnát zavýskl. Uznale plácl Bonga po zádech.

Za patnáct vterin se přihnala druhá souprava. K plné polovině nástupiště. Mihly se tam tabulky: Praha - Česká Třebová - Ostrava - Poprad - Košice.

Na soupravě u poloprázdné poloviny nástupiště četl Sumec vyschlým hrdlem: Praha - Cheb - Nürnberg - Frankfurt am Main - Paris.

"Ci boha," zařval kolohnát, když to uslyšel, a přistoupil těsně k Bongovi. Bongo pokrčil rameny.

Košická souprava byla vzata útokem: dělostřelci cpali do okna mrňavého desátníka, aby jim držel místa, Lída podávala cikánské mamince přes pět nůši dítě, kdosi křičel: "Ku mne, ku mne, Liptovčania!"

"Ci boha," opakoval kolohnát. Serval z hlavy klobouk, dupnul na něj a plivnul na něj. Pak klobouk zvedl, oprášil, narazil ho do týla a vyzývavě se na Bonga zahleděl.

"Já se s tebou rád poperu," ujistil ho Bongo, "ale teď nemám čas. Jedeš do Košic? Výborně, tak v Košicích."

Do Norimberka a Paříže nejel nikdo.

"Holky," křičeli dělostřelci z okna, "držíme vám místo na klíně! Je nás v kupé dvanáct, tři se sem klidně vejdete!"

Konduktéři práskali dveřmi, výpravčí pískal. Když dopískal, naskočil Keny.

"Otouš usnul, co?" přivítali ho. Keny si stíral z čela pot, vyhlížel spokojeně.

"Dožene nás. Třeba už jel napřed. Důležitý je, že máme místenky."

Změřili si ho kalnými zraky.

"Počkáme, až vlak zastaví," řekl Keny vesele. "V Kolíně nebo v Pardubicích. Přeběhneme do místenkového vagónu a je to."

"Tam si přebíhej sám," řekl Sumec. Posadil se na batoh, natáhl přes chodbičku nohy a zastrčil do úst nezapálenou dýmku.

V prvních hodinách jízdy zorganizoval Keny celkem tři pokusy o dosažení místenkového vagónu. Poprvé zaútočil v jednu hodinu po půlnoci. "Kolín," zařval a vrhl se ven. Když vyskákala celá parta a dvacet lidí z Kolína, zjistili, že vlak nestojí v Kolíně, ale v širém poli. Navíc že už nestojí, ale opět se rozjíždí. Dále zjistili, že rychlý nástup z pšenice na schůdky pomalu se zrychlujícího rychlíku se vyrovná třetímu až pátému obtížnostnímu stupni horolezecké stupnice podle Puškáše.

Druhý pokus Kenymu rovněž nevyšel. "Kolín," zařval, jako by se poprvé vůbec nic nebylo přihodilo, a dodal, že vlak tady má stát čtvrt hodiny. Sklidil však pouze dlouhotrvající posměch, k němuž se přidali i cestující do Kolína. Keny se poté zatvrdil a rovněž nevystoupil. Byl to skutečně Kolín a vlak tam stál třicet pět minut. Třetí pokus podnikli v Pardubicích. Vrhli se do poměrně prázdného vozu a byli odtud vykázáni hysterickou dámou v pyžamu. Zjistilo se, že vůz je spací a jede z Francie. Uchýlili se do původního přečpaného vagónu, usedli na batohy a další pokusy odmítali.

"Nejde už o místenky," přesvědčoval je Keny, "ale o princip. A taky o Otouše. Třeba tady někde je."

Sumec ho slušně požádal, aby se v příštích měsících o Otoušovi nezmiňoval. Dále aby se nezmiňoval o místenkách. Dále aby mu Keny vlezl na záda, čímž bude mít větší rozhled, takže možná přece jen uvidí Otouše, ale aby ani v tom případě o Otoušovi nemluvil, nýbrž aby tiše slezl, vydal se i s Otoušem co nejdál a nevracel se už nikdy.

"To bylo pořád řečí," vyčetl mu Keny, "jak z Otoušových vychováš během jízdy tvrdého a kolektivního muže a ženu! To ses nechal brzy odradit!" Odešel pak na individuální průzkum vlakové soupravy, aby našel Otouše živého či mrtvého.

V nočních vlacích na Slovensko jízda chmurně neubíhá. Zdá se, že vlak stojí ve tmě, ztracený v prostoru, ztracený v čase. Sem tam se vůz zhoupne, klepne kolejnice. Jako by vůz byl podivným přečpaným domem, kde před ránem straší. Cestující nic nevědí: klímbají, buší hlavami o rám okna, o cizí rameno, o vlastní hrud'. Spí a mračí se. Jako by ani nejeli odněkud někam. Jako by je vlak nevezl ke svítání.

Lucie usíná zády na dveřích toalety: vždycky v zátočině se dveře otevřou. Navíc někdo pořád chvátá dovnitř nebo ven. Bongo vyjme placatou lahvičku, vytáhne zuby zátku. Všichni se napijí. Kolečka hrají.

K ránu se v kupé u toalet uvolní tři místa. Obsadí je dívky. Mužové dopijí placatou lahvičku, koukají z okna do tmy.

Vrací se Keny. Tvrdí, že ve spacím voze objevil spící tvář a ta tvář že byla Otouš. Bongo projevuje pochybnosti, jak by se Otouš dostal do spacího vagónu z Francie, ale Keny opáčí, že v tom právě Otouše poznává. Vyzve pak

Sumce a Bonga, aby se šli na Otouše podívat. Sumec na Kenyho pohlédne a Keny se pod tím pohledem smrskne na šestinu původní výšky.

"Já vám teda řeknu, jak to je," pravil Keny za Valašským Meziříčím. "Otouš je můj prastarej kamarád, ještě z dětství. Je chytrý a vynálezavej. Ale na celým evropským kontinentě neexistuje větší ospalec."

"A teď nám ještě vysvětlí, proč nám ho nutíš," vyzval Kenyho Sumec. Keny dál hovořil do okna tichým hlasem.

"Bydleli jsme s Otoušem na koleji. Za tou kolejí byl park a v tom parku zpívali ptáci. nejhorší to bylo v květnu. To řvali už od čtyř ráno. Jednou jsem se probudil v půl pátý, Otouš stál u okna, mával a křičel: Kšá, potvory!"

"No dobře," trval na svém Sumec, "ale co nám to bude v Tatrách platný?"

"Otoušova dívka zase nikdy nebyla v lese. Nikdy neviděla, jak hoří oheň, protože mají doma ústřední topení. A Otouš se mi svěřil, že letos na jaře dostala závrat' na Matějský pouti. Na žádným kolotoči. Na žádný houpačce. Na stupínku u střelnice."

"Já se teda snesu s každým," pronesl Bongo, "ale proč musíme ty mrzáčky brát s sebou? Dyt' je zabijeme!"

"Protože Otouš je můj jedinej kamarád, co je takhle nemožnej. Otoušovou neznám, ale když chodí s Otoušem, je taky moje kamarádka. Jediná takhle nemožná. A protože vy kamarádíte se mnou, jsou to taky vaši kamarádi. Jediný takhle nemožný. A já se ptám: Vám je jedno, že máte tak nemožný kamarády?" Protože Bongo ani Sumec nestačili sledovat jeho zdrcující logiku, pokračoval: "Mně to teda jedno není. Proto jsem je přinutil, aby šli s náma. Jak se rozední a Otouš se vyspí, přivedu je ze spacího vozu sem a Sumec jim dá první výchovný kapky, jak slíbil. Dej si záležet. Já vím, že to umíš."

Povzbudivě na Sumce mrkl, řekl, že má dojem, že začíná svítat, a odkvačil do spacího vagónu.

Sumec zadumaně prohlížel prázdnou lahvičku.

"Přece po tomhle se nikdo nemůže setnout?"

"Může," připustil Bongo. "Jenže Keny se vůbec nenapil."

Dana, Lucie a Lída skromně usedly u dveří kupé. Pochrupovala tu spousta lidí, u okna milenci, uprostřed paní s dětátkem, proti kolohnátům černý kolohnát.

"To je on," zašeptala Lucie v děsu. "Ten, co ho kluci vylákali na rychlík do Istanbulu." Kolohnát otevřel oči, pohlédl na dívky, zavřel oči a řekl: "Ci boha."

"Mám strašlivej hlad," zašeptala Dana. "Nechcete někdo namazat chleba paštikou?"

"Jak vytáhneš nůž," šeptala Lída, "tak on možná vytáhne taky nůž."

Dítě se polekalo šepotu a začalo plakat.

"Ci boha," řekl kolohnát ze spánku.

"Co je to ciboha?" optala se Dana.

"Nejspíš jeho rodiště," odušila Lucie. "Známý pelech psanců a zabijáků. To on si tak pořád opakuje, aby nezapomněl, kde má vystoupit."

"Ci boha," dodal kolohnát. Dívky ztichly.

"Když mně se chce hrozně něco sníst," šeptala Dana. "Já přece kvůli nějakému vrahovi neumřu hladu?"

Svítání nepřicházelo. V Ostravě vystupovalo půl vlaku, ale kolohnát se nepohnul.

Pak se Dana rozhodla. Z batohu pod svými nohama vyňala krabičku sardinek, z bluzu otvírák. Otevřela konzervu na klíně. Oddělením se rozlehla omamná vůně rybiho tuku.

V tu chvíli počal milenec naproti kolohnátovi ze spánku silně mlaskat. Nikdo nikdy neslyšel takové mlaskání. Připomínalo úprk roty močálem, tropický lijavec, praskání bičem. Dítě se opět rozplakalo.

"Ci boha," řekl kolohnát a maličko otevřel oči. Dana v hrůze zamotala sardinky do šátku. Vůně se ztišila, milenec přestal mlaskat, dítě doplakalo a kolohnát usnul.

Dana pak zaryla do sardinek rohlíkem.

Zápach moře se vydral do prostoru podruhé. Milenec se rozmlaskal; muselo ho být slyšet na nejbližším nádraží. Dítě se rozječelo, kolohnát pronesl známou průpovídku.

"No, no, malučká," řekla maminka a houpala dítko na klíně.

"No, no, miláčku," řekla dívka a hladila hochu po rameni.

V tom Dana strnula. Sáhla si na kolena ve sněhobílých golfkách. Nahmatala olej a ryby.

"Vyteklo to," oznámila svým přítelkyním. "Ci boha."

]

Se svítáním všichni usnuli. Nespatřili tak, že vlak vjel na Slovensko. Nespatřili Kysucy, jak skáče po bílých oblázcích. Nespatřili krávy s hnědavými hlavami, babičky a husí hejna, hory, stráně s praporci mlhy. Nespatřili Čadcu, Žilinu, Strečno nad penami Váhu.

Dívky se probudily za Vrútkami. Dana odešla do umývárny zbavit se sardinek a vrátila se v šortkách.

"To nic," řekl Sumec, když nakoukl do kupé. "Až ti ujedou na suti nohy, budeš si gratulovat k šortkám. Protože nohy se ti zahojí, kdežto kalhoty rozervané na suti můžeš klidně vyhodit."

"Co bych padala na suti?" namíchla se Dana. "Jedinej, koho jsem viděla padat na suti, jsi byl ty, jak sis předloni pod Vyšnou Baraní strážnicou šlápnul na šněrovadlo. A jediná součást, která z tebe přistála zdravá, byly kalhoty."

"Protože jsem si na ně dával pozor. A neletěl jsem dál než šedesát metrů."

Paní s dítětem zbledla, vytřeštila oči a vystoupila v Ružomberku. Sumec se usadil na jejím místě.

"Vy jste z toho tenkrát dělali zbytečnou vědu," řekl. "Jako byste v životě neviděli rozbitou hlavu. Pamatujete na toho advokáta, jak se pustil řetězu ve Velický průbě? To byla, panečku, rozbitá hlava!"

"To nebyl advokát," vykřikla Lída. "Advokát se zřítíl i s manželkou z Jahnáciho štítu, z normální pěšinky. A našli je až na jaře."

"Manželka se nezřítíla. Manželka se zastavila v skalním komíně, protože měla batoh a široký boky. Ovšem nenašli ji a zmrzla. Zatímco ten kluk, jak vylákal svoji holku do Granátový štrbiny a potom přišla vánice a von ji tam nechal -"

V tom okamžiku uslyšeli hysterický vzlyk. Pohlédli kolem. Milenka třásla milencem a vykřikovala: "A tys mi slíbil - že se nám na cestičkách - nemůže nic stát!"

Milenec se probudil a vytřeštil oči:

"Už byla Praha?" zasípěl. "Že už byla Praha? A tys mě nevzbudila. A v Praze na mě čekal - čekal na mě -"

"Otouš!" zaječel krvelačně Sumec. "Přízněj se, že jsi Otouš?"

"A tohle jste vy?" řekl Otouš. "Tak tohle je Gábina."

Na dotazy, jak se dostali do vlaku, vysvětlil Otouš, že tato vlaková souprava je vypravěna z Mostu, což spouště lidí uniká. Stačilo tedy včera odpoledne zajet do Mostu, z Mostu zpátky do Prahy držet partě místo a návalům se smát. Místo ovšem nedržel a návalům se nesmál, protože ho Gábina nevzbudila.

"Pěkně to začíná," řekla trpce Gábina. "On mě klidně vyšve do vánice. Do skalního komína. Na kluzká místa. A ještě mi bude vyčítat, že jsem ho nevzbudila."

"Však jsi mě taky nevzbudila," poznamenal Otouš. "A na žádné ledovce jsem tě nevyšval. Zatím."

"S náma se ti nemůže nic stát," řekl Sumec Gábině. "Z nás se nezabil ještě nikdo, vidíte, holky? Kolikrát se tomu sami divíme."

"Říkal mi," postěžovala si Gábina, "že bude v horách legrace. Divná legrace, když se lidi řítí po suti a padají do komínů."

"To je těžký," řekl Otouš. "Když ty nemáš smysl pro legraci."

"A ty," zasípěla Gábina, "jsi příšerně nezodpovědný!"

"A ty," zasípěl Otouš, "jsi mě v Praze zapoměla vzbudit!"

"My jsme kvůli tomu celou noc nespali," dodal Sumec.

"Celou noc kvůli tobě nespali," zdůraznila Gábina. "Hlavně že ses vychrápal ty!"

"Kvůli mně že nespali? Kvůli tobě nespali!"

"Jen tak dál! Všechno sved' na mě! Zařvi si ně mě! A na ledovci do mě strč!"

"A víš," zařval Otouš, "že to není špatnej nápad?"

V té chvíli strčil do kupé hlavu Keny.

"Otouší," řekl zjihle. "Tak tys nás přece dohnal? To je tvoje děvče? Ahoj, děvče! Já jsem tak rád! Děti moje!"

Gábina zavyla a Sumec tiše poznamenal, že splnil svůj slib. Že několika dobře míněnými poznámkami dosáhl, že z vlaku bude vystupovat úplně jiná dvojice, než tam nastoupila. Míň milenecká, ale víc naše.

Gábinino zavytí však probudilo kolohnáta. Vytřeštil oči z okna a pak pohlédl na spolucestující. Zachmuřil se. Vstal a sevřel pěst.

"Tady jsem," řekl Bongo a pardálím krokem přistoupil ke kolohnátovi. "Ale ještě nejsou Košice."

Kolohnát uchopil Bonga za límec větrovky.

"Na koho saháš, podvívá?" zasyčel Bongo.

"Teď něco uvidíte," řekl Sumec Otoušovi s Gábinou. "První drsná scéna plná krve a zpřeráženejch kostí. To je v týhle partě na denním pořádku."

Kolohnát přitáhl Bonga až k oknu, pustil ho a píchł ukazovákem k severovýchodu; tam kde se z mlhy a zelených luk tyčila zježená modrá hradba. Blyštěly v ní jizvy sněhu. Křivý štít se ztrácel v mraku, temněl, bleskl sluncem, zmizel.

"Pozri sa," řekl kolohnát a loktem dloubl do Bonga. "Pozri," řekl a divoké oči mu svítily. "Vysoké Tatry."

CO JE SLYŠET,
KDYŽ JE VIDĚT TATRY

(Chodbička rychlíkového vagonu. Na ní dvojice horolezců, učitel na dovolené a tlupa vojáků, vracejících se z dovolené. Ostatní cestující svačí, spí, baví se a lelkuji v okolních kupé.)

UČITEL: Na severovýchodě klubou se z mlhy Vysoké Tatry!

HOROLEZCI: Tak už nám, kamaráde, není pomoci. A pod postelí to lano taky nebylo?

UČITEL: Poznávám je všechny! Kriváň! Solisko! Patria! Všecky tři!

(Ostatní cestující vyrážejí na chodbičku, strkají se a žasnou.)

TLUPA MLADÝCH HOROLEZCŮ: Kde? Táhle? Ne! Tuhle! Vpředu? Ne! Vzadu! Tak se hergot neplašte a vzbud'te

mě, až budou vpředu!

MAMINKA: Vidiš ty hory, Jiříčku? Když budeš hezky papat, tak budeš taky tak velikej.

ČERNÝ CIKÁN: Tatry, Tatry moje! Tri dni ma naháňali, po celom cintoríne! Ííííííííúúúúúúúúúúúú!

TLUPA MLADÝCH HOROLEZCŮ: To nejsou Tatry! To jsou Roháče! Roháče už byly, jak ti ulítla ta mapa z vokna! To byly Liptovské hole. Hole nebyly! Tak co to bylo, to zelený, kudrnatý? Malá Fatra! Ta je malá! Tak to asi byly Himaláje, makovče!

UČITEL: Kde se nyní rozkládají Vysoké Tatry, tam se kdysi rozkládalo moře. Na dně moře se rozkládala žula. A na té žule se rozkládali druhohorní živočichové: druhohorní plži, druhohorní mži, druhohorní šneci, druhohorní hlemýždi a tak dále a tak dále. Ano, mladí přátelé, oni se doslova rozkládali, tak jako se rozkládá každý živý organismus, když biologicky znehyní, čili jak říkávají naši myslivci, když zhasne, haha. A jak ti mži zhasínali, tak jejich ulity vápenatěly a z vápenatění vzniká vápenec. A protože zhasínali celá staletí, rostl ten vápenec celé stovky metrů výš a výš, až už tu žulu nebylo vidět.

HOROLEZEC 1: Co říká?

HOROLEZEC 2: Někdo prej zkápnul někde na vápenci.

HOROLEZEC 1: No vidíš. To bude katastrofa. V prádelně to lano taky nebylo?

KRÁSNÁ DÍVKA: Jak se ty hory ošklivě černají, fuj! A tam polezeme?

JEJÍ STARŠÍ PŘÍTEL: Ale snad by se nám holčička nebála! Když nebude chtít, sedne si do električky a električka fů fů fů, pojede, kam si bude holčička přát, aby se nám neunavila -

JEJÍ MLADŠÍ PŘÍTEL: To si piš, že polezeme! Poženu tě jako psa! Aspoň se ti smrsknou špeky!

VOJÁCI: Vidíte ji ze strany, pánové, aúúúú? Sledujte tu křivku levý nohy, jéžíš. A tu hýždí, tu malou, elastickou levou hýždí. A ta pravá, ta je ještě elastičtější, arrrgh!

VOJÍN ROMANTIK: Čumte na Tatry, volové!

VOJÁCI: Kašlem ti na Tatry. Dovolená je v čoudu. Ten předek. To zápěstí, já někoho zastřelím. Aúúúú!

ČERNÝ CIKÁN: Že nezbíjajte vy mňa, terchovskí žandári, ííííííííúúúúúúúúúúúú!

UČITEL: Ve třetihorách se Evropa celá smáčkla, a jak se smáčkla, žulu to vymáčklo nahoru a Tatry byly na světě. A ten vápenec nad tou žulou pukl, sešoupl se do strany a tak vznikly například Belianské Tatry.

HOROLEZEC 1: Co říká?

HOROLEZEC 2: Nějak se sešouply Belanky, či co. A nezůstalo to lano pod těma knížkama, jak se nám vysypal ten přiborník, když jsme hledali tu přilbu?

MAMINKA: A jak nebudeš poslouchat babičku v Bardějově, tak z těch hor přijde medvěd a povozí tě na ocásku!

TLUPA MLADÝCH HOROLEZCŮ: Já, kruci, pořád žádný Tatry nevidím. Tak si kup brejle! Tak si vem trijédr! Já je vidím! Nad mrakama! Pod mrakama! Jaký mraky, když svítí slunce? No jo, tady, ale tam ne! To první šišatý je Kriváň! To není Kriváň, to je Gerlach! Gerlach není vidět! Musí bejt vidět, protože je nejvyšší! A co zakřivení povrchu? Jakýho povrchu? Zemskýho, koni! To by musel bejt vidět normálně Everest, protože ten je úplně nejvyšší! Pánové, tohle je teda nejčistší demagogie, jaký jsem byl za svýho pohnutýho života svědkem! Jak může, vy dacani, bejt vocad' vidět Everest, když je na jihovýchodě, a my se díváme k severu a všude je mlha?

ČERNÝ CIKÁN: Že a já taká dzevočka, cingilingi bum.

KRÁSNÁ DÍVKA: A dá se v Tatrách tančit?

VOJÁK: Krucipisek, marjábohová. A já to mám za pět set šedesát devět.

111

"Bongo," řekla Magdaléna, "je ten, co nám spravuje auťák, protože ty tomu nerozumíš?"

"To neříkáš přesně," namítl jsem. "Spravuje nám auťák, protože tomu rozumí ještě líp než já."

"A Keny je ten, co k nám chodí a nikdy nic nesní?"

"Má sedmerou dietu. Býval to největší žrout naší party. Bylo zvykem, že než jsme se vydali v kánoích po Lužnici, posílali jsme do všech restaurací při řece výstražné korespondáky, že se Keny blíží."

"A ty dívky?" řekla Magdaléna.

"Voda je vzala. Voli je vypili. Vdaly se a tak. Dívky se ztrácejí nejdřív. To už tak je."

Magdaléna mě asi neslyšela. V modrých brýlích nehnutě koukala vpřed. Kroucenou silničkou jsme vjeli do kaňonu Tiesňav.

"Všechno má svůj konec," řekl jsem ještě. "Bongo mě například už pět let láká na Víhorlat.

Šílenec."

"Proč šílenec?"

"Musíme poznat, co kdy končí. Abychom se zbytečně neztrapňovali, rozumíš?"

"Ne," řekla Magdaléna. V Tiesňavách jsme vystoupili. Rovnou do poledního vedra. Magdaléna se vysoukala z vozu první, hlavu vyvracela vysoko k bílým stěnám. Viděl jsem, jak je malá, jako vázička, a jak se nad ní skály zavírají. Nahnula se přes patník nad vodu, která dole stříbrně rotovala.

"Co se stane, když tam vlezu?" řekla. "Já tam vlezu, jo?"

"Sestup," řekl jsem velebně, "a omyj si vodou tvář. Je to voda z hor. Nastříkej si ji za krk a přej si, aby se ti splnilo všechno, co chceš."

Magdaléna sestoupila, vkročila na mokrý kámen, zaječela a upadla do vodopádu. Když lezla zpátky, měla

zplhlé vlasy, ze zápěstí jí stékala krev a velice jí to slušelo.

A autě jsem jí utáhl obvaz a Magdaléna řekla: "Jsem zraněná horama. Už jsem jima taky zraněná. Jsi rád?"
"Ne," odpověděl jsem. "Ještě jsi zraněná málo."

!!!

KDYŽ HORÁK vykročí na stezku, nadechne se lesní vůně, až mu v plicích zapraští. Už v nich praštět nepřestane: lapání po dechu je základní hudební doprovod při pochodu stezkou.

Jak stoupají lesem, přidá se k supění dusot pohorek a vrzání řemenů na batozích. Kdosi zakopne a řekne: Kurník. Dívka vpředu se zasměje a poblíž se rozkuká kukačka. Ten, který zakopl, řekne: Co se smějete, kurník? Tak se rozrůstá a sílí horácká symfonie.

Nad lesem se slunce zapře do malin a bílého kamení, stezku žihají stíny smrků samotářů. Mrtvé pahýly číhají v travinách, aby nabodly větrovky, chlebník či stehno nad kolenem.

Jedeš, řekne horák, odežene pahýl rukou a pahýl s hanbou couvne. Dávno všichni vědí, že žádný pahýl není pahýl, nýbrž chtivý pařát horských duchů. Pařáty se plíží po stráních a straší kolouchy; když na nich spočinou oči horáků, dělají jakoby nic. Horáci z kamarádství předstírají, že to neprokoukli, a pařáty mají radost.

Stoupají už po hřebenech, jejich boty syčí v trávě. Před sebou vidí stezku, vine se daleko po páteři hor. Ztrácí se v modru a bělavé páře. Horák neví, co ho tam potká. Ví jen, s kým ho to potká, a spokojeně pohlédne na kamarády vpředu. Snaží se pak spokojeně pohlédnout i na kamarády vzadu a způsobí velehorský chaos: první kamarád zezadu ho udeří čelem do břicha, zatímco poslední kamarád vpředu je smeten horákovým batohem do travin mezi pahýly, které okamžitě začnou dělat jakoby nic. Zbývající horáci si šlapou po botách, říkají si: Promiň, a výhružně se táží, kdo si to tam vpředu hraje na vrtuli.

Horák pozvedne větrovku z bláta, posbírání konzervy a rozkulhá se dále lučinou s tisícem květů. Vlevo dole má černé lesy a vpravo dole stáda krav; v hlavě pak hříšnou myšlenku, že v této prchavé chvíli mu nechybí vůbec nic.

Ten, koho boty tlačí nejsilněji, poté poznamenaná, že už se jde dvě hodiny a že už je toho dost. Horáci radostně shodí batohy, popadají do trávy, opalují se, sypou šumák do termosek, otevírají konzervy, hádají se nad mapou, předpovídají počasí, spí a sladce klábosí.

Neodpočívají dlouho: jedním uchem pořád slyší slaboučké, leč vytrvalé volání. Slyší je celou duší. Cítí je v trávě. V dechu větru. Už jdeme, řeknou horáci. Pak se vydají tam, odkud volání přichází: k modru, k bělavé páře, vysoko po páteři hor.

VYPRÁVĚNÍ O DOBYTÍ KRIVÁNĚ

Na orientační tabuli při břehu Štrbského plesa byly všechny hory příkladně vyryté do plechu. Žádné jiné hory nebylo vidět. Nebylo vidět ani pleso. Jen orientační tabule plula prostorem.

Choulili se do větrovek, vyhlíželi šedého desperáta jménem Křížák, který je tady měl čekat. Zimy přibývalo, Křížák nešel.

"Ale žít se tady dá," poznamenal radostně Sumec. "Slyším dvě vlaštovky. Jen aby se v tý mlze nesrazily."

Za mlhou tušili svět srázů, strží, vysokých dolin. Radovali se. Jen Otouš se neradoval. Otouš měl vztek, protože se Gábina bála.

"My jsme ten Kriván naplánovali jenom kvůli tobě," těšil ji Keny. "To je tak lehká túra, že tam už ani nikdo nechodí."

"Krucifix," poznamenal Otouš, "to mám teda teďka ještě větší vztek."

"Buď klidnej, chlácholil ho Bongo. "Kriván je taky hezkej. Takovej šišatej. A bez Gábiny by se tam nikdo z nás nedostal."

Nakrátko blesklo slunce. Mlha se změnila v běžící válce. Kmitla čern jezera. Zjevil se tam zástup smrků, jako by pluly po vodě. Mávla větev kleče a mlha se vrátila.

Potom se z mlhy vynořil Křížák.

"Honem pryč," řekl. "Než si zkazíme dojem. Je tam sice Satan a Solisko a Vysoká a vůbec, ale taky je tam lyžařskej můstek, co vypadá jako štafle, a pod ním stráž jak po dělostřeleckým cvičení."

V lese viděli na tři kroky, radost je neopouštěla. Mlha je oponou: zvedne se, pak to začne. Už teď slyšeli předebru: šelest kapek v borůvčí. Rytmus bot. Pípnutí ptáka v neviditelném lese.

"Mělo by se vymyslet takový zpívání," napadlo Danu. "Takový jenom o tom tady. Takový naše. Takový, jak se leze po horách, víte?"

"No to je fůr," jásal Keny. "Že bysme složili takovou jakoby poněkud tatranskou suitu? Takový oratoriální kombinatorium? Kruci, au, teď jsem vrazil do jedle. To seš ty, Lucie? Promiň."

"Já to náhodou slyším," řekla Lucie. "Tu mlhu nad plesem. A tady taky. Dejme tomu: Hmmm..."

"To je pěkná volovina," usoudil Bongo. "Copak mlha dělá hmmm? Já ti řeknu, kdo kdy dělá hmmm. Když se rojí včely, tak to dělá hmmm."

"Až umlkne tento kulturní podvyživenec," řekla Lucie upjatě, "tak si to zkusíme. Jenom mužové, zadumaně, vážně, Bongo, nesměj se. A do toho přijde ta vlastní píseň, jako že je hrozná mlha nebo tak."

"To je všecko hezký," řekl Sumec. "Ale zkuste vymyslet rým na mlha!"

Do ticha, v němž všichni vymýšleli rým na mlha, zazněl řev potoka z Furkotské doliny. Jak vstoupili na lávku, ječel jim pod nohama, čistý a divoký, s růžovými kameny a stříbrnou pěnou. S tisícem bublin, jež se třásly na průzračných tůních.

"Teď to slyším já," zavyl Keny. "Slyším to, slyšíš? Há! Há! Há!"

"Co se stalo?" vyděsil se Křížák, který ležel pod lávkou a pokojně pil.

"Nic se nestalo! Až dozpíváme píseň o mlze, tak všechny holky zařvou hááá! To je ten potok! Hááá! Táhle a co nejvíc můžou!"

"To bude krásná písnička," poznamenal Bongo. "Hm a há! To je, jako když se neandrtálci dohadují, kde je mamut."

"Neandrtálec seš ty," odvětila Dana. "To bude strašlivě krásný! Teď tam ale musí přijít písnička o těch bublinách."

"Já už to mám," řekla Lída. "Bubliny, bubliny, nesem vám noviny."

Nechali pod sebou Jamské pleso, nízký les a první limby, stoupali po dlouhém hřbetu mezi kosodřevinou. Stále viděli jen na tři kroky, ke všemu drobně mžilo.

"Jestli se to nevylepší," řekl Křížák, "nemá smysl jít na vrchol."

"Vylezeš nebo ne, koule pitomá, líná, skvrnitá?" rouhal se Bongo slunci a Gábina podotkla: "Mlžičko, vydrž."

Křížák vysvětlil, že nemá smysl dohadovat se s mlhou nebo se sluncem, protože slunce a mlha za nic nemůžou. Všechno že má v Tatrách na starosti bůh Tanap, a pokud má někdo připomínky k počasí nebo tak, má se obrátit přímo na něj. Bůh Tanap, vyprávěl Křížák, ukazuje hodným turistům zblízka sviště, zatímco do zlých turistů bije hromem. Nebylo by prý divu, kdyby se tu někde blízko zdržovala masová výprava tak od sto padesáti jedinců nahoru, protože ty Tanap nejvíce nenávidí a posílá na ně sníh a kroupy. Když naopak není v Tatrách nikdo, je Tanap rád a udělá hezky.

"Tanape, Tanape, dej, ať nám nekape," zaspívala Lída, která byla toho dne v obzvláštní básnické formě, a Křížák dodal, že takoví bohové jsou v každém pohoří. Že v Tatrách je Tanap a v Krkonoších Krnap. Právě se snažil odvodit jméno boha Českomoravské vysočiny, když Sumec strašným hlasem zavyl:

"Ticho! Tady začínají tatranské zvířata!"

(Na tomto místě je třeba připomenout, že kdykoli putoval Sumec v kánoí po našich řekách, zbožňovali ho členovci. Nebylo housenky, která by se k němu už zdálky neplazila s radostným vzrušením, nebylo otakárka, který by nespěchal k jeho nastavenému prstu a který by nezamával křídélky na Sumcovo veselé: Hop! To se ovšem dělo v žirných údolích u vody, oplývajících teplem, vlhkostí a skotačivými brouky. Jiná situace vládla ve velehorách: "Ne že by tady nebyl hmyz," vysvětloval Sumec. "Ale je hrozně divokej. Nevycvičíš ho." A tak se Sumcova láska v těchto nadmořských výškách přenesla na ptactvo a tatranské savce. Vzhledem k jejich rozměrům a plachosti neusiloval Sumec o to, aby mu sedali na prst. Stačilo mu méně: vidět je zblízka.)

"Vidíte ty d'oury támhle na svahu?" hulákal Sumec hystericky. "To jsou sviští nory! A nikdo tady nebude řvát, jinak sviští nevylezou!"

V té chvíli pípl pták, mlha se roztrhla a vyšlo slunce. Stáli nad kriváňským žlebem a koukali dolů. Poprvé toho roku viděli strže, o kterých se jim celý rok zdálo. A horskou louku. Byla plná koniklece: zavřené květy měly spodní část plátků světlou modrou jako tatranské svítání. Ty otevřené byly bílé, se žlutým sluničkem uprostřed, jako tatranský den.

"To je krása," řekla Gábina. Všichni se zaradovali a nejvíce Otouš.

"Tak už se nebojíš?" řekl.

Pták znovu pozdravil slunce.

"Poznamenej si," kývl Keny na Lucii. "Teďka přijde, jak pípne pták. Pípat bude Sumec, protože je přes zvířata. A pak se nějak osloví to slunce, co vyšlo."

"Píp," řekl Sumec a Dana zaspívala v rytmu swingu:

"Dej nám vitamín dé!"

"Perfektní," řekla Lucie. "Už máme hm, há, píp a jedno heslo. Teď ještě ty písničky mezi, ale na těch se už myslím nedá nic zkazit."

Z Daxnerova sedla vyrazili k vrcholu. Lezli po čtyřech na kývavých kamenech, boty jim sjížděly po suti. V potu a námaze pocítili staré nadšení, které se dostaví vždycky, když se blíží vrchol. Slunce je páliło do zad.

"Taky by tam mohlo být," supěla Dana, "jak když se leze, tak se supí."

"A koniklece," připomněla Lída, "na ten nezapomenout."

"Hlavně sviští," funěl Sumec. "Svišť je typickej. Bez sviště to nebude žádný tatranský rešpírium."

"Já nevím," vrtěl hlavou Bongo, "jak může taková pitomost někoho držet ze Štrbskýho plesa až sem. Poslechněte si Vítězslava, koňové, Nováka, a přejde vás chuť skládat horský hity!"

Vtom se přihnala mlha. Byla to nejmihovatější mlha toho dne. Čahouni se v takové mlze hluboko předklánějí, když chtějí vidět na vlastní boty.

"Držte se pohromadě," řekl Křižák. Ale v tu chvíli zjistili, že se ztratil Otouš s Gábinou.

"Tady se jim nemůže nic stát," mínily dívky. "Když se budou držet chodníku..."

"Jakýho chodníku?" vyjel Sumec. "Kde vidíte, sakra, nějaký chodník?"

Měl pravdu. Tisíce turistů změnily původně úhlednou stezku v labyrint možností. Vznikly zde zkratky, odbočky, zkratky odboček a zkratky zkratk.

Bongo houkl na Gábinu. Ozval se Otouš kdesi vlevo.

"Krucí," řekl Křižák, který znal Tatry jako praotec svišťů. "Počkejte tu na mě."

Gábinu s Otoušem našel daleko od stezky v místě dosti ošklivém: končil tam suťový svah. Gábina se tiskla do skalní škvíry, pod sebou dvoumetrovou stěnu, pod stěnou vodorovný, poměrně široký práh. Nedalo se ovšem zjistit, co je pod prahem: mlha se tam válela jako v čertově kotli, hrozila prázdným prostorem. Na protějším balvanu seděl Otouš, natahoval ke Gábině ruku a prosebně drmolil:

"Nic to není, fakt. Neboj se. Šlápni semhle, potom támhle."

Ke všemu se mlha roztrhla a Gábina pod sebou spatřila to, co v této situaci spatřit nikdy neměla: zelenou krajinu hluboko dole, lesy a pláň kosodřeviny, všechno jak z letadla. Gábina tam nikdy spadnout nemohla: i kdyby sklouzla, skončila by na zmíněném prahu. Gábina však práh neviděla. Neviděla vůbec nic: tiskla se tváří do škvíry a křičela na Otouše, aby na ni nekřičel.

"Dej mi ruku," řekl Křižák konejšivě a natáhl se k ní.

Gábina zavrtěla hlavou.

"Jedině že bysme se k ní podkopali," navrhl Otouš.

Křižák se vzpřimil a odmotal od pasu úzké lano; v Tatrách je mívá vřdycky s sebou. Přiskákal ke Gábině a zamotal ji do smyčky. Potom uchopil lano do jedné ruky, plácl Gábinu po zádech, opřel se vedle ní a řekl:

"Nohu dej tam, kde máš ruku. A ruku, kde mám nohu. Fajn. Seš talent, Gábino. Lezeš jako kuna skalní."

Gábina se ostražitě sunula za Křižákem, konečky prstů se jí chvěly. Ale každý pokyn vykonala přesně. Křižák šplhal dva metry nad ní, zapíral se masívními botami do žulových stupňů, přitahoval a povoloval lano.

"Já si ji taky chvilku přidržím," žadonil Otouš. Křižák odušil, že chápe Otoušovy city, že mu však lano s Gábinou nevydá, dokud se Otouš nenaučí základům jištění. Přitom se tlumeně pochechtával, což bystrému Otoušovi připadalo podezřelě.

Partě, která čekala uprostřed zelených balvanů, se pak naskytl vzácný pohled. Z mlhy nad nimi se vynořila Gábina. Spouštěla se šikmo svahem, a když spatřila Kenyho, obratně k němu změnila směr.

"Dyť ty šplháš jak z cirkusu," přivítala ji Lída. "To bylo pořad řečí o nějaký závrati."

"Copak závrat'," jásala Gábina, "závrat', tu já mám. Jenomže teď ji nemám, teď mě jistí Křižák."

Přeskočila z jedné skalky na druhou. Ohromeně na ni pohlédli. Pak do mlhy. Pak na sebe a znovu do mlhy.

Lano se kroutilo za Gábinou v roztodivných smyčkách jako pomatený had. Jeho konec se ztrácel v mlze. Když se mlha roztrhla, objevil se Otouš. Ledabyly třimal lano jednou rukou, občas na ně šlápl.

"Křižák mi ten provaz strčil támhle na suti do ruky," řekl Otouš, "a povídá: Na, proved' si ji taky kousek. Nakonec je to tvoje holka."

"Tohleto," řekla Gábina, když se objevil Křižák, "jsem si na tebe nepomyslela. Mohla jsem se zabít."

"Jsem šíleně rafinovanéj," odvětil Křižák, "nebylo kde. Chtěl jsem ti jenom ukázat, že umíš lézt bez špagátu. A umíš."

Sumec se otázal, jestli Gábina neměla náhodou pradědečka šimpanze, a Gábina na něj vyplázla jazyk.

"Tenhle příběh," zvolal Keny, "nesmí v naší symfonietě chybět. To bude vrchol celého toho melodramatického minimuzikálu. Kdo má nápad, ať ho řekne!"

"To je toho, já už ho mám," řekl s despektem Bongo.

"Ne, Bongo ne," zaprosila Lucie. "Začvič si! Běž si hrát! No tak! Stojíš před pavučinou umění, ty slone!"

"Kulturistická podvýživo," odbyl ji Bongo a s hlavou hrdě vztyčenou zarecitoval:

"Gábina to dokáže,
když ji Křižák přiváže.

Když ji ale nepřiváže,
tak vona to nedokáže.

Hm há, hm há, hm há píp,
zejtra jí to půjde líp!"

Z TATRANSKÉ SUITY
BALADA O MLZE

Mlha je hrozná,

jakpak se pozná,
jdem-li si na Rysy,
či smrti vstříc.

Smrt zuby cení,
nic vidět není,
pod lesem nad plesem
bylo nás víc.

Každou chvíli někdo dolů
upadne,
takhle se nám brzy parta
rozpadne.
Ke všemu se rozpadáme
s ostudou,
na dně rokle stojí chata
s obsluhou.

Kdo se sem zřítí,
octne se v síti,
nikdy ho živýho
nespatříš už.

Kdo se sem ztratí,
zpívá a platí,
k máti se nevrátí
nikdy ten muž.

Sedí tam v komoře,
ruce má nahoře,
chatárka mu rum nalejvá,
než umře.

111

Ráno jsme vyrazili na první túru. Magdaléna ji dodnes považuje za zážitek.

Je pravda, že když moje dcera vylezla v 8.30 ze stanu a v zahraničních plavkách se vzdálila k umývárně, skupina polských turistů rozsypala třicet desetikorun, bufetem projel trabant a jeden pán z Prahy dostal od manželky facku. Tím se však úspěchy naší expedice pro ten den vyčerpaly. V 9.00 si Magdaléna znovu přešetila boty a k béžovým šortkám zvolila žluté podkolenky. V 9.30 vyměnila kostkovaný šátek za žlutý, modrou košili za žlutohnědou, žlutý šátek za zelený, modré brýle za hnědé a zelený šátek za kostkovaný. V 9.40 jsem řekl, že se domnívám, že s barvou její košile nekoresponduje bleděmodrý batoh a že by se mělo honem sjet do Žiliny a koupit ruksak barvy khaki. Až do 10.05 jsem pak vysvětloval, že jsem to myslel jenom jako takovou legraci.

V 10.15 jsme vyrazili rázným krokem vzhůru, přímo ke stanici lanové dráhy. Původně jsem chtěl vystoupit na hřeben Fatry pěšky, ale Magdaléna správně poznamenala, že už je na to pozdě.

U lanovky byla taková fronta, že už v její první třetině se někteří lidé domnívali, že vysoko v horách prodávají melouny. Magdaléna vesele poznamenala, že hovory s turisty na zdravém vzduchu prospívají duševní hygieně, a sedla si na patník těsně za výpravou silně kouřících Maďarů.

"O čempak si vyprávějí?" optal jsem se škodolibě a Magdaléna hbitě odušila, že maďarští kuřáci právě hovoří o škodlivosti prudkých výstupů na lidský organismus.

Ve 12.10 jsme usedli na dvojsedačku, dradlo to a vznesli jsme se nahoru. Ukazoval jsem Magdaléně náš autokempink, Oravu i Slovenské Beskydy, ale Magdaléna záhy vyvolala při, která nám pak vydržela až nahoru. Šlo o to, zda by nás špička smrku propíchla nebo nepropíchla, kdybychom se utrhlí. Magdaléna ovšem tvrdila, že propíchla.

Nahoře jsem oznámil, že nejlepší vyhlídka je z Fatranského Kriváně, ale Magdaléna dostala hlad. Dojedli jsme ve 13.45. Poté projevila Magdaléna přání lehnout si na louku a dívat se, jak plují oblaka, a v tu chvíli jsem na ni zařval.

Nevím přesně co, ale Magdaléna si navlékla batoh a zděšeně se vydala k Fatranskému Krivání. Potichu si vyprávěla, že se nemůže nikdo divit, jestli má mladá generace přírody plné zuby.

Po dvou stech metrech vzpurně oznámila, že ji tlačí bota. Řekl jsem, že je mi to jedno, a jako zajímavost jsem prozradil, že Fatranský Kriván je vysoký 1847 metrů. Na ta slova začala Magdaléna kulhat tak příšerně, že jsem z toho dostal závrať.

Odpočívali jsme na nejužším místě stezky a všichni turisté o nás zakopávali. V 16.20 mě Magdaléna ujistila, že z kopce se jí půjde líp. Lanovkou jsme se vrátili do kempinku v 17.50.

Dole přestala Magdaléna okamžitě kulhat, snad vlivem hustšího vzduchu. Vysvětlil jsem jí, že taková turistika je pro kočku, a ujistil jsem jí, že kdybych jen tušil, jak nemožnou mám dceru, odvážil bych se s ní výstupu nejvýš na horu Říp.

Magdaléna se urazila a tvrdila, že za všechno může nedokonalá horská výstroj: nevyhovující bota, příliš těžký batoh a zejména pak nevkusná barva batohu, která ji deprimuje.

Řekl jsem, že při horské výstroji jde o úplně jiné věci, a Magdaléna, aby odvedla pozornost od svého trapného turistického debutu, se optala, o jaké věci tedy jde.

!!!

KDYŽ HORÁK spatří větrovku, svetr nebo botu, odborně je zkritizuje.

Pravý muž nikdy neuzná, že šaty dělají člověka. Nosí je s urážlivou lhostejností a módní kreace jeho současníků v něm vzbuzují řvavé veselí.

Vyrazí-li však do hor, stane se s ním divná změna. Už ve vlaku se dokáže řadu hodin bavit o vhodných délkách šněrovadel, o spodním prádle a o krému na boty. Před túrou třikrát obrátí každé tričko a mazlí se s každou ponožkou. Natržená pláštěnka v něm vyvolá hysterický záchvat a posléze prohlásí, že na túru nemůže, protože ho škrtí kalhoty. Horačky se přitom pohrdavě usmívají: neboť čím je z tohoto hlediska výstup na Poľský hrebeň proti řeknému přípravě na myslivecký ples? Horákův oděvní amok však není projevem změkčilosti. Horák pouze ví, že vadná výstroj v horách má přibližně týž účinek jako vadný padák ve vadném letadle nebo jako vratký posed při útoku postřeleného vepře.

Řádná postava vysokohorského turistu ční z masívních bot a nahore je zakončena kulichem. Všimněme si proto oněch základních předmětů blíže:

BOTY jsou hlavní horákovou zbraní při dobývání vrcholů. Mají být pevné, aby se horákovi nekvedlaly kotníky. Mají mít gumový vzorek, aby se horák nezřítíl. Mají být těžké a mohutné: proč, to přesně nikdo neví. Existuje i názor, že proto, aby horák, který se řítí, dopadl na nohy. Horák v maratónkách, teniskách a jiných cvičkách ve vzduchu víří a při pádu na hlavu si láme vaz.

Boty mají být těžké i proto, že horák v těžkých botách působí mužně. Podmínkou však je, aby nad těžkou botou a shrnutou vlněnou podkolenkou čnělo svalnaté a opálené lýtko, nevтіravě porostlé temnou srstí. (Týká se pochopitelně jen mužů. Žena v masívní botě a shrnuté podkolence působí křehce a vzbuzuje u mužů ochranné pudy. Požadavky na její lýtko jsou zcela odlišné a navíc, má-li dívka vzbuzovat ony výše zmíněné pudy, nevystačí s půvabem lýtko: musí být půvabná úplně, od ponožek až ke kulichu.)

KULICH je jedinou důstojnou pokrývkou horákovy hlavy. Plátěné čepice s nápisy, kšiltovky, klobouky a jiná veteš působí lehkomyšlně, bere je vítr a stěží dosahují uší. Předností kulicha naopak je, že ho lze při troše tréninku vytáhnout do libovolné délky. V Nízkých Tatrách jsme se setkali s mužem tvrdícím, že mívá kdysi kulicha, který se dal při vlně nízkého tlaku vytáhnout až ke kolenům: muž ho v tom případě nosil přepásaný a pouze u jeho vrcholu vystříhl otvory pro ruce a pro brejle. Mužovu vychloubání učinil konec Keny: vymyslel si, že pod jeho kulichem kdysi v podzemních plískanicích nocoval celý pionýrský oddíl i s oddílovým vlčákem a oddílovou vedoucí. Muže s kulichem po kolena to tenkrát strašlivě rozzlobilo: prohlásil, že on měl na mysli kulicha a nikoli cirkusový stan, nasadil si kšiltovku a šel pryč.

Horačka s bambulkou na kulichu působí skotačivě; mužův kulich však nechť je bez bambule. Kulich bez bambule budí dojem drsnosti a navíc může jeho majitel občas utrousit, že mu bambuli urvala ta strašlivá vichřice na Hindúkuši nebo v ledovcích Kangčhendžungy, teď že si přesně nevzpomíná.

Zmíňme se ještě o některých typických výrobcích, které umísťuje horák mezi boty a kulicha:

PLÁŠTĚNKA je z nich nejvýznamnější. Její hlavní vlastností je, že se neustále trhá: druhý rok při každém pohybu, třetí rok při každé kapse. Proto zkušený horák kupuje ke každé pláštěnce cca 200 m izolepy, což je takové množství izolepy, které odpovídá velikosti pláštěnky o celkové ploše 2m², roztrhané na cancoury o průměrné šířce 1 cm. S touto délkou izolepy lze pláštěnku zalepit postupně úplně a je dokázáno, že takto vytvořená izolepová pláštěnka je teplejší a trvanlivější než pláštěnka původní.

Čas od času se lze v horách setkat s turisty začátečníky, kteří vyražejí na hřebeny s deštníkem; někteří z nich si za vichřice přivazují deštník k zápěstí, aby jim neulétl. Hazardéři bez pláštěnky a bez deštníku by se jim neměli posmívat: naději na přežití mají zhruba stejnou. Turista přivázaný za vichřice k deštníku je naopak ve výhodě: má naději, že před smrtí zhlédne hlavní hřeben Tater z ptačí perspektivy, zatímco šílenec bez pláštěnky a bez deštníku před smrtí neuvidí nic.

SVETR má být robustní a vytahaný. Hezky působí, končí-li sluncem a větry vyrudlý svetr zhruba 5 cm nad koleno. Ošlehaná tvář, líná mluva, dýmka, lýtko a kulich bez bambule dávají pak tušit, že vlastník vyrudlého svetru je velehorský záchranář profesionál, lovec medvědů, výběřčí orlích hnízd nebo sám Hillary, přemožitel Everestu.

Názory na barevnost svetru se různí a jsou jedním z rozpoznávacích znaků mezi horáky a horolezci: horák volí na svetr barvy střídavé, aby splýval s chrámem přírody a aby ho v případě potřeby nenašli. Horolezec naproti tomu volí barvy nápadné, aby ho v případě potřeby našli. Ženy a dívky se z tohoto pravidla opět vymykají: chtějí být viděny a nalézány za všech okolností. Názory horaček na barevnost svetru jsou proto výlučně horolezecké.

Správný horák nenese svou výstroj pasívně. Naopak: pořád ji svléká a obléká, takže během výstupu neustále

mění svou základní podobu. Průměrný horák dokáže za průměrných okolností prodělat tyto odívací fáze:

- 1) Vánek, slunce, svěží ráno: Vyráží oděn do trička, kalhot, košile, větrovky, trenýrek, ponožek, bot a kulicha.
- 2) Stoupání, slunce, žízeň: Snímá větrovku, košili, tričko a kulicha.
- 3) Vítr, zima, jinovatka, stoupání: Nasazuje kulicha, tričko a košili.
- 4) Vítr, ale horko: Nasazuje svetr, snímá kulicha.
- 5) Horko, ale vítr: Nasazuje kulicha, snímá svetr.
- 6) Liják: Nasazuje pláštěnku: Přitom rozsype ostatní svršky po stezce, protože pláštěnka, která leží v batohu ze zásady úplně nahore, během operací 2, 3, 4 a 5 pronikla úplně dolů.
- 7) Průtrž mračen, všude zima, pod pláštěnkou horko: Snímá pláštěnku, snímá košili, nasazuje pláštěnku, rukávy košile váže kolem pasu.
- 8) Prudké stoupání: Upadne mu košile, šlápne na ni. Sehne se pro košili a praskne mu pláštěnka. Její zbytky serve a vrazí do batohu.
- 9) Vrchol. Zima, mlha, vítr, déšť, sníh, led a kroupy. Obleče košili, svetr, větrovku, půl pláštěnky, ruce zastrčí do rezervních ponožek a přes nohy omotá rezervní tričko, stahuje kulicha přes uši, oči a hlasivky. Je mu zima a má horečku.

VYPRÁVĚNÍ O MARNIVÉM HORÁKOVÍ

Sumec byl drsný mladík a parádou opovrhoval. I v horách nosil větrovku typu tak starého, že v západních zemích už zase přicházela do módy; nosil též manšestráky po otci a fialovou pláštěnku lepenou oranžovou leukoplastí. Vlastnil sice bílý klobouček s černými sumci, to však jen proto, že ho kdysi od kohosi obdržel jako suvenýr. Na horských výpravách ho beztak nahrazoval předmětem vzdáleně připomínajícím kulicha: věc se natahovala přes hlavu až na prsa, vpředu měla kulatý otvor pro obličej a údajně pocházela z výzbroje hitlerovských hord, když ustupovaly Ukrajinou v zimě 1943. (Gábina jako znalec folklóru však tvrdila, že tato pokrývka horní pětiny těla je známá i na Chodsku, kde se jí říká čurík. A čurík že chodsky znamená jednak tohle, jednak prase. Teprve teď prý chápe, co mají tyto dva výrazy společného, libovala si a zadumaně natáčela Sumcovu hlavu v čuríku proti světlu.)

Sumcův zásadní postoj k fintivosti se však zhroutil na Štrbském plese. Tenkrát ho vyslali do obchodního domu pro pět vepřových konzerv. Potom ho dvě hodiny neviděli. Po dvou hodinách se Sumec vrátil bez konzerv, zato s podivuhodným šátkem na krku. Šátek hrál všemi barvami až dosud vynalezenými a na zadním cípu se skvěl nápis: HONOLULU. BUĎ FIT! Když se Keny zeptal Sumce, proč nenese konzervy, odpověděl Sumec, že přesně neví, že je asi neměli nebo tak něco. Přitom upřeně hleděl na střechu zotavovny Hviezdoslav, jako by po ní lezl medvěd s cepínem v zubech. Ale nelezlo tam nic.

Konzervy nakoupily dívky a všichni vyrazili k Popradskému plesu. Toho roku tam nocovali. Šli mlčky a šilhali po Sumcovi. Křížák se ho ve vhodné chvíli optal, jestli mu třeba náhodou není špatně. Sumec neodpověděl, naopak se zeptal Křížáka, jestli si myslí, že šátek Honolulu barevně ladí s větrovkou. Křížák bez rozpaků přisvědčil, protože Sumcova větrovka nikdy žádnou barvu neměla. "Stál devadesát korun," řekl Sumec spokojeně. "To je zadarmo."

Kde končí vysoký les, zastavili se v zátočině cesty. Vždycky na tom místě odpočívali. Mengusovská dolina se tu zjeví tak náhle, jako když udeří do tympánů. Je chundelatá klečí; plán z větví a voňavých jehlic se táhne až k šedivým stěnám Ostrvy. Zvoní vodou. Nad vším se tyčí Vysoká, nejhezčí hora, tak bílá a tak modrá, jako by se jen zdála.

Koukali na zelené dno doliny, poslouchali její zpěv. Vodu. Vítr. Křik ptáků ořešáků. Tady, ve svahu Patrie, pod chocholy limb usoudil Sumec, že scénérie je hodna toho, aby podal kamarádům vysvětlení.

Řekl, že bude asi bouřka a že se v obchodním domě spletl. Že ale mlha klesá dolů, což je dobré znamení, a on že místo do přízemí vešel do prvního patra. V prvním patře však neprodávali vepřové konzervy, nýbrž textil. A jakási Zuzka tam byla velmi smutná, protože ten šátek za žádnou cenu nemohla prodat.

"To se nedivím," řekl Bongo a odvrátil pohled od Sumcovy havajské textilie a přísným a vkusným stěnám Ostrvy. Sumec sveřepě poznamenal, že Zuzka musí vědět, co je slušivé a co ne, protože je odborná prodavačka a má na to papíry.

Na dotaz dívek, jak Zuzka vypadá, odvětil Sumec, že hezky, ale že na tom nezáleží. Ještě nikdy si s nikým tak dobře nerozuměl. Že Zuzka je unikát, protože jakmile až dosud zapředl Sumec s jakoukoli dívkou rozhovor, během dvaceti minut se příšerně pohádali. A se Zuzkou vůbec.

"Jestli to není tím," mínil Křížák, "že Zuzka mluví východoslovensky. Třeba ti celou dobu nadávala a ty sis myslíš, že si tě namlouvá."

Sumec se uchechtl, vyňal z batohu čuríka, zamyslel se, vrátil ho a vytáhl klobouček se sumci.

"Tak ji vem někdy s sebou," oživil Keny. "Stejně je nás málo. V neděli se neprodává -"

Sumec však smutně zavrtěl hlavou. Samozřejmě že jí to navrhl. Ale Zuzka nemá hory ráda. Na neděli jezdí domů do Popradu. Poprad je prý krásné město, leží v rovině. Jediné, co ho hyzdí, jsou Tatry, z jedné strany Vysoké, z druhé Nizké. Kdyby těch nebylo, minila Zuzka, byl by Poprad ještě hezčí.

"To říkala?" zaržál Bongo. "A ty si s ní ve všem rozumíš?"

"No a co? Proč bych si nerozuměl? Co ty vlastně máš proti nížině?"

Poté se Sumec sveřepě odmlčel a víc se o Zuzce nedozvěděl.

Během dalšího postupu Sumec s nevolí zjistil, že všichni mají turistické tříčtvrteční golfky, jenom on že má manšestráky po otci až dolů. Ihned učinil opatření. Nejprve si podle horského obyčeje sroloval kalhoty těsně pod kolena a vztyčil ponožky. Nasadil pak do mohutných pohorek rezervní bílá šněrovadla a hrdě vykročil k Popradskému plesu.

Dveřmi do horského hotelu prošel rovněž hrdě. Hrdost ho přešla až za dveřmi. Spatřil se v zrcadle, co vede až na zem. A zjistil, že ani po předchozí úpravě nedosahují jeho manšestráky drsně velehorského šarmu. Že levá nohavice j vyhrnutá o něco výše než pravá a její přední část že je nižší než zadní. Že jeho přiměřeně svalnaté nohy vypadají pod širší kalhot jako nohy čápa, volavky a jiných brodivých ptáků. Že takhle do hor nemůže.

Seděli pak v hotelové restauraci, opájeli se vysokohorskými cenami na jídelním lístku a večeřeli rohlík s minerálkou. Kolem hřměli šarmantní sportsmeni v dokonalých golfkách a Sumec byl hluboce nešťasten.

"Tak my ti pro Zuzku skočíme," nabízela se Lucie. "Řekneme jí, že tady pláčeš steskem do fěrtochu od ní -"

"Co sem pleťš Zuzku?" zavyl Sumec. "Mám blbý kalhoty."

Divky se snažily Sumce rozveselit, ale sklidily jen výhružné vrčení. Lída zkusila se Sumcem lidsky porozprávět a během dvaceti minut se s ním příšerně pohádala.

"Nesmíš myslet pořád jenom na parádu," káral ho Keny. "Uvědom si třeba, že sehnat ubytování na Popradským plesu je neuvěřitelný štěstí. A že ty seš tím pádem vlastně neuvěřitelně šťastnej člověk."

"Jeden můj známej," vyprávěl Křížák, "tady taky sehnal ubytování. Když mu to přišlo z Čedoku, každému říkal, že tomu nevěří, protože on je vyhlášený smolař, a ubytoval se nakonec ve Spišský Nový Vsi, protože nikde blíž neměli volno. Do Tater podnikal kolem poledne a to už zase musel do Spišský Nový Vsi, aby mu o půlnoci nezavřeli jeho hotel. Někdy se dostal až pět set metrů za stanici električky a to už si připadal jak rozenej horal a nezodpovědněj hazardér. Až poslední den dovolený dosáhl Popradského plesa, protože kvůli tomu vstával ve dvě v noci a ze zamčeného hotelu uniknul odpadní rourou. A když sem dorazil a začal laškovat s personálem, tak mu řekli, že tady má už čtrnáct dnů rezervované pokoj. Toho člověka to tak dojalo, že se vydal spáchat opravdickou sebevraždu na symbolické cintorín, jenže tam nedošel, protože už byly čtyři hodiny odpoledne a každěj spěchal k električce, aby ho nezastihla velehorská noc. A když ten můj známej viděl ty nešťastný zástupy, ty tisíce zhrzenejch milovníků hor -"

"Co to má společného s mejma kalhotama?" přerušil ho hrozivě Sumec a Křížák se odmlčel.

"Tak se aspoň koukni z okna," šeptala Lucie. "Podívej, zapadá slunce! A představ si, že po jezeře teď pluje Vinnetou v strakatý kánoí a jeho stříbrná ručnice se zlatě blýská..."

"Hm," řekl Sumec.

"Nenapadlo tě někdy," vyhrkla Dana, "že jsi děsně podobnej Old Shatterhandovi?"

"Old Shatterhand nenosil manšestráky po tátovi," zasyčel Sumec, poručil si pivo za devět korun a chmurně hleděl do pěny.

Dana pak oznámila, že má s sebou dvoje golfky, jedny černé, jedny světlé. Světlé jsou jí veliké a vyšly z módy. Mohly by se Sumcovi hodit, pokud mu nevadí, že mají zip na boku.

"Ale jistěže ne," prohlásil Sumec a pookřál. Objednal pak pro všechny malou vodku za závratný peníz a počal vyprávět veselé příběhy ze svých školních let.

Ráno byla mlha a studeně mžilo. Nikdo nechtěl nikam, pouze Sumec se rozhodl, že vyzkouší Daniny golfky, i kdyby, prohlásil, měl nastydnout, zabloudit a nakonec se smrtelně zřítit.

"Aspoň takovej malej kondiční vejletiček kdybysme si udělali," smlouval. "Aspoň po támhlejších malinkejch serpentýnkách pořád takhle nahoru." Čimž měl na mysli pěšinku do sedla pod Ostrvou.

Nalezl pochopení pouze u Křížáka a Kenyho, kteří prohlásili, že sice počasí je pro kočku a navrhovaná trasa taky, že však nepřijeli do Tater válet se v masťňáckém hotelu. Že se nevydávají na vysokohorskou túru, nýbrž na tréninkovou tříhodinovku, kde se procvičí dech, nohy, vůle a Daniny golfky. K polednímu budou zpátky a pak se uvidí, co dál. Velehorský se oblékli a ztratili se v mlze.

Pár kroků za hotelem vstoupili do mokrého světa kleče. Zadupali botama po dřevěných můstcích. Vdechli horskou mlhu, syrovou a vonící divočinou. Po oblázcích přeskákali ledové potoky ze Zlomiskové doliny. Plíce je poslouchaly a nohy šly samy, jako vždycky, než se sláva cesty vykoupe v prvním potu. Nastoupili do nekonečných klikyháků pod Ostrvou.

A než se vzpamatovali, spatřili Popradské pleso hluboko dole. Hnal se po něm déšť a vítr. Pruh mlhy nad ním plul jako splašený noční pták.

"Sem kdybys teď postavil Zuzku," poznamenal Keny, "tak už se do Popradu nevrátí. Přestane prodávat vošklivý šátečky a stane se členkou Horský služby."

"Co je vošklivěj šáteček?" vyjel Sumec.

"Ten tvůj určitě ne," klidnil ho Křížák. "Ten je praktickej. Kdyby se ti tu něco stalo, tak tě podle něj najdou i z tryskáče."

"Moment," řekl Sumec a ztratil se v kleči. Původně se domnívali, že spatřil sviště, jenže Sumec v kleči s nikým nehovořil. Vystoupil po pěti minutách a řekl:

"Už je to dobrý."

Po třech zákratech se ztratil v kleči podruhé. Vystoupil z ní s osvobozeným výrazem a bez poznámek stoupal dál. Poté se zachmuřil. Ztratil se v kleči potřetí.

"Co jsme dneska snídali, nevíš?" optal se Křížák. Keny se zamyslel:

"Guláš, sedm rohlíků, polívka hovězí v sáčku, chleba s paštikou, vejce na tvrdo, pět jablek."

"No jo, ty. Ale my, co jíme normálně, jsme měli jenom tu polívku, chleba a sýr Javor. Po tom mu přece nemůže

bejt špatně."

V tu chvíli vystoupil Sumec z kleče v rozšněrovaných pohorkách a v trenýrkách, před sebou třímá Daniny golfky a sípěl:

"Teď mi, kruci, řekněte, kde mají ty zatracený kaťata předeek."

"To je ale hloupá otázka," zasmál se bezelstně Keny. "Přece normálně vepředu je předeek a zadek je na tý druhý straně, to je přece logický."

"Tak si do toho vlez," syčel Sumec. "Tuhle je mi to veliký a tuhle malý, támhle mě to dře a neptej se na ty pocity, když udělám delší krok."

"Třeba máš zadek vpředu," zamyslel se Křížák. "Prostě si ty kalhoty otoč."

"A co myslíš," zařval Sumec, "že v tý kosodřevině už pošestý dělám?"

Usedli na skálu, zmlkli. Přestalo mžít, občas blesklo po horách slunce. Avšak v myslích mužů se převalovaly chmury. A mlha bezmoci. A zima nejistoty.

"Až potkáme nějakou ženskou," řekl Keny, "tak se jí zeptáme, na jaký straně nosí zip. Nebo si ji jenom pořádně prohlídneme."

"Když se nechá," dodal Křížák.

Sto metrů pod sedlem potkali výpravu v pláštěnkách. Mužové byli zmoklí, utahaní a vypadali naštvaně. Jediná žena ve výpravě měla kostkovanou sukni a podkolenky.

"Paní, prosím vás," řekl Sumec z posledních sil, "na který straně nosíte zip na kalhotkách?"

"Cože?" zaryčel rudý svalnatec za ženou, z uší a ze špičky nosu mu kapala voda.

"Nic, nic," řekl Keny. "My jsme to jenom potřebovali do takové ankety, ale když myslíte, tak nepotřebovali."

"Volové," řekl rudý muž už o deset metrů níže.

"Pánové, tady jsou volové. A to jsme prosím dva tisíce metrů nad mořem."

Sumec vztekle vykročil, sykl bolestí a opět se svlékl do trenýrek.

"Za tuhle tu půjčku," řekl Sumec v poledne Daně, "ti mockrát děkuju. Kdybych se nebyl včas vrátil, je ze mne nadosmrti mrzák."

Dívky stáhly vodou nacucaný předmět z pokojového topení, na němž Sumec kalhoty sušil, a uspořádaly odbornou poradou. Během porady vyprávěl Křížák o vrcholném zážitku v sedle, kdy všichni tři, z toho Sumec v trenýrkách, obklopili osamělou starší dámu, která měla přesně ten typ golfek, ve kterých trpěl Sumec. Optali se slušně, na které straně nosí dáma zip, avšak dáma odpověděla: Nem tudom. Sumec se pak snažil pantomimicky vyličit, oč mu jde a jak trpí, a dáma začala pískat na píšťalku krátkými hvizdy šestkrát za minutu, což je mezinárodní signál pro ohrožení života.

Sumec prohlásil, že Křížák kecá, že dáma po Sumcově pantomimě jenom zbledla a rozsypala svačinu, kterou jí Sumec posbíral, z čehož dáma pochopila, že nemá zlých úmyslů. Odplížili se pak z místa činu a dáma, které rychle otrnulo, se počala vyjadřovat posměšnými výkřiky, nikdo však nevěděl o čem, protože tak činila maďarsky.

Dívky zatím rozhodly, že tuhle Sumcovi kousek popustí a tamhle mu kousek vsadí, že by však bylo nejlepší, kdyby si pak Sumec zavěsil golfky na šle. Ujistily ho, že správný horal nedá bez šli ani ránu.

Sumec přisvědčil. Protože déšť nepřestával, vypůjčil si další golfky od Křížáka, který bude určitě celé odpoledne hrát v teplácích šachy, jakmile nalezne vhodnou oběť. Ve dvě odpoledne vyrazil pak Sumec na Štrbské pleso pro ozdobu každého horala.

"Myslím," řekla Lucie v sedm večer, "že se nám Sumec nevrátí. Stane se prodávácem textilu na Štrbském plesu."

Oblékli pak pláštěnky a v pochmurné náladě navštívili symbolický cintorín.

Sumec se vrátil v půl jedenácté v noci.

"To je věcička, kamarádi," vyprávěl a všem ukazoval divoce pomalovaný sáček. Z jedné strany sáčku byl průsvitný igelit a zpod toho zářily exkluzivně zbarvené šle: zejména převládaly barvy černá, zelená, červená a bílá.

"Takže jste si tentokrát rozuměli ještě líp než posledně?" upřesňoval Keny.

"Budeš se divit," řekl Sumec sverpě, "ale rozuměli. Já se tomu fakt až divím, jak si dokážu s takovouhle ženskou rozumět!" Odešel pak spát s dokonalým výrobkem v hrsti.

Ráno pohlédl Sumec z postele oknem, štítý hor byly růžové a obloha modrá. Vzpomněl si pak na pětibarevný výrobek a vyskočil z postele v divé radosti. Ten den vyrazili na Hincova plesa.

S tajemnou září se Sumec umyl, učešal, nasnídal, oblékl si Daniny golfky a přistoupil k obřadu.

"Teď sledujte," oslovil kamarády. Zuby rozerval igelitový obal a zbytek vyplivl. Sáhł na šle a počal je rozplétat. Pak se zarazil. Pohlédl na kamarády a zář v jeho očích pohasla. Jeho rysy strnuly.

Všichni vycítili, že se k parádivému Sumcovi blíží pěst osudu. Jako by do dveří zabušil sám Beethoven své populární čtyři rány. Pozvedli oči od balení pláštěnek, od bot, svačin, fotoaparátů a map. Sumec beze slova vztyčil nad hlavou ruku s exkluzivním výrobkem. Exkluzivní výrobek se mu houpal v ruce.

Nebyly to šle. Byly to pánské podvazky určené k upevnění na lýtko, aby se neshrnovaly ponožky. Sumec stál mezi postelí podobnou soše Svobody, místo Manhattanu v pozadí za oknem tatranské štíty a místo pochodně třímá ruce ponižující výstroj nesportovních mužů. Stál tak dlouho a nepohnul se.

"Hlavně že jste si se Zuzkou jinak rozuměli," podotkla Lucie.

"No a co?" zařval Sumec. Zařval tak strašně, že se otevřelo okno a tím oknem vyhodil Sumec exkluzivní výrobek na hotelové smetiště. "Co má být? Co se vůbec divíte? Vím já, jak se řeknou slovensky kšandy?"

Z CESTOVNÍHO DENÍKU

Pítí chladné žinčice v horkém letním poledni je pocit k nezaplacení. Jen proto jsem navrhl kamarádům výstup na salaš pod Chočem. Gábina však říkala, že jí Otouš říkal, že mu výpravčí v Ružomberku říkal, že když není vidět hrad Likava, tak určitě bude pršet. Jako by hrad Likava mohl ovlivnit zítřejší počasí! Nebo dokonce výpravčí v Ružomberku! Směšné. Od čeho máme noviny a v nich odbornou předpověď počasí? Odborná předpověď - turistova spása!

Ráno jsem hned po prvních krocích všechny upozornil, aby si povšimli zajímavého nasvícení ranních mraků. Lída si povšimla a prohlásila, že zmoknem jako psi. Katastrofa je v tom, houkl jsem, že nemáš smysl pro poezii. Katastrofa je v tom, houkla Lída, že nemám pláštěnku. A vrátila se.

Všichni znervózněli. Žádný strach, klidnil jsem je, bude hezky, tady to mám napsáno. Raději poslouchejte, jak v mracích hučí vítr!

V mracích hučí kroupy, pravil vzpurně Otouš a vrátil se rovněž. Ostatní zase znervózněli. Závistivě pošilhávali za Otoušem. Co mám s váma dělat, řekl jsem a otevřel noviny. Poslouchejte: jasno, klidno, denní teploty třicet šest stupňů, bezvětrí. A my už brzy budeme pít chladnou žinčici na salaši pod Chočem.

Tu vystoupil z lesa dědeček a prosil nás, abychom se vrátili, je-li nám život milý, protože není vidět hrad Likava. Nevěřte babským tlachům převzatým mnohdy ještě z pohanského dávnověku, poradil jsem mu. Bude hezky, je to v novinách, odborná předpověď - turistova spása! Dědeček zanařikal a dal se na útěk. Jasno, klidno, třicet šest stupňů, volal jsem za ním. Vtom nás zastihla průtrž mračen.

Jen vpřed, volal jsem vesele, kroupy jsou zdravé! Někdo za mnou podotknul, že mně se to povídá, když už jsem stejně praštěnej. Že jim kroupy roztrhaly pláštěnky a natloukly hlavu a déšť že teď dokonává dílo zkázy. Srabové, oslovil jsem je, to se nestydíte? Jak se chcete podívat horám od patnácti set metrů nahoru do ksichtu, když vás rozpláče přeháňka, se kterou odborná předpověď počasí vůbec nepočítá? To si říkáte horší orli, to si říkáte kondoři Karpat, postrach štítů, Krakonošova čeládka? Odpověděli, že kromě mě si tak nikdo neříká. Též mi poradili, abych se šel opalovat. A abych si strčil noviny i s odbornou předpovědí do bot, až je budu večer sušit u kamen. A ještě všelijak jinak snižovali význam odborné předpovědi - turistovy spáasy.

Pršlechl jsem i cinkání ovčích zvonců, protože někteří nezodpovědní kamarádi kýchali, kašlali a čvachtalo jim v botách. Pršelo tak strašně, že jsme minuli stáda, turistické ukazatele i salaš pod Chočem. Vydržte, volal jsem do dešťové clony, přeháňka je místní, za chvíli budeme pít chladnou žinčici v horkém letním poledni. Kamarády to tak rozeznilo, že si vůbec nevšimli, že už hodinu kráčíme z kopce.

Zastavili jsme na pokraji lesa. Byla zima, místo deště padala mlha. Lucie kýchlá, až upadla. O Sumce se pokoušela zimnice a žloutnul. Zachránil by nás jen oheň. Marně jsme však vyškrtali šedesát sedm sirek. Dříví bylo mokré. Ještě jednou řekni, zasyčel Bongo, že odborná předpověď je turistova spása, a ukamenujeme tě!

Hrdě jsem se mu zadíval do tváře. Vyňal jsem noviny s odbornou předpovědí zabalené v rezervní pláštěnce a rozdělal oheň během tří minut. Sušili jsme ponožky a vařili čaj.

Odborná předpověď, řekl jsem, turistova spása. A všichni uznali, že mám pravdu.
(Zapsal KENY)

111

Seděli jsme pak potmě na stříbrných kamenech, u nohou nám cinkala říčka Vrátnanka. Nad horami visel úplněk, vzdálený a celý slovenský, jako kus syra.

Magdaléna se mě optala, jestli by mi nevadilo trochu muziky. Než jsem stačil říct, že vadilo, hmátla pod zip bundy. Udělalo se mi horko. Jasně jsem uviděl, že se měsíc zachvěl. Ale ovládl jsem se. Nemá cenu házet Magdalénu do potoka hned teď. Počkám, až zmáčkne knoflík. Pak nepříčetně zakřičím a postarám se, aby tam vletěla pozpátku i s knoflíkem, kazeťákem a The Eruption v náručí.

Ale Magdaléna nestiskla knoflík. V ruce držela flétnu a pak ji přiložila k ústům.

Přiložila, ale nefoukla. A bylo ticho, jen Vrátnanka vyzváněla, jako když k ránu mluví ovčí zvonce ze spaní.

"Tak hraj," řekl jsem celý omámený svou dcerou. "Nevěděl jsem, že to umíš."

"Dyt' já to taky neumím," ujistila mě Magdaléna. "Ale prej to nic není. Jenom se to musí pořád zkoušet."

Vyzval jsem ji, aby to tedy zkusila. Magdaléna se nadechla. Pak vydechla. "Tak bacha," řekla. A píska. Ozval se zvuk nikoli nepodobný skřeku těžce raněné sovy.

"No vidíš," řekl jsem povzbudivě.

"To vidím," odvětila a skryla flétnu do rukávu. "Tady přece nemůžu tohleto dělat." Omluvně kývla na měsíc.

Náhle to byla úplně jiná dívka. Ani mi to nepřišlo divné. Moc dobře jsem věděl, co dokáže měsíc nad cinkavou vodou.

!!!

KDYŽ HORÁK začne zpívat, často se mu přihodí, že by nejraději zpíval něco úplně jiného.

Každý horák totiž pudově touží vyjádřit se zpěvem. Zejména pak horačky, k smrti utahané bezcitnými dobrodruhy dlouhého kroku a gorilího vzezření, přechasto nacházejí úlevu jen ve zpěvu.

Horák však vlastní písničky nemá. Trampové je mají, vodáci je mají, ba i pivaři, vinaři a kořalečníci, jenom horák nic.

Existuje teorie, že horák nemá vlastní písně, protože je nepotřebuje. Nemá totiž kdy zpívat (nekráčí-li do svahu, zotavuje se z kráčení do svahu) a nemá kde zpívat (v chráněných oblastech se nesmí řvát, do nechráněných oblastí je líp nechodit, v povolených kempech řve kdekdo, v nepovolených vládne číhavé ticho).

Tato teorie však neobstojí, protože horák přesto zpívá. Nějaký ten táborák, podvečerní stráž, jeskyně, kupé vagónu či jiná prostředí vybízející ke zpěvu se vždycky najdou. Pak zpívá horák buďto písně trampské nebo písně lidové.

Z novější trampské produkce horákům nejlépe vyhovují písně s poměrně tuzemskou tematikou. Poměrně tuzemská trampská tematika se prakticky zužuje na jediný problém. Je to problém toulání. Z písní tohoto druhu vyznívá idea, že zpěvák je tulák a že se toulá, a že je to dobře, a že kdo se netoulá, je mamlas. Umělecké obrazy toulání jsou zde velice pestré: vyskytují se tu především toulavé boty (ve zdrcujícím množství), toulavé srdce, toulavá hůl a boty z toulavého telete. Dále zatracený vedro, žízeň, spací pytel, vagón s uhlím, tunel, zatracený brzdař, půlnoční vlak, mrtvej vlak, oranžovej expres, táta, brácha, rodnej dům, západ slunce a jak si někdo zouvá zatracený toulavý boty. Horák to všechno zpívá, i když se sám nikdy netoulá. Ví však dobře, co jsou dálky. Co je červená chuť slunce nad obzorem a modrá chuť večerních příběhů. Nevyhovují mu spíš jiné, ještě tuzemštější trampské písně. Jejich autoři z nedostatku jiných nápadů zatvrzele prohlašují, že nejlepší je to v lese a že má mít člověk kamarády, to že je vůbec nejsprávnější. Písně se jmenují jako Pojďte s námi, Hurá do přírody a podobně. Všechny budí dojem, že vznikly jako agitace záludných sadistických sekt, které usilují o to, aby nás v beztak už narvané přírodě bylo ještě víc.

Kromě trampských písní miluje horák i písně lidové. Zejména v klínu slovenských hor, ve větrném tichu, za klinkání ovcí náhle pocítí, že píseň o oranžovém expresu jaksi nevystihuje plně to, co nám tady příroda předvádí. A začne zpívat Ej, slunečko horúce, nepal že ma, nepal, ačkoli je to píseň liptovské pasačky a on je drsným tramvajákem z Prahy. Volí ne tu píseň, která se hodí k němu, nýbrž tu, která se hodí k horám. Protože pravověrný horák neleze po kopcích, aby se realizoval, ale aby poznal kopce. Je pokorný. Neopájí se sebou, ale krajem, kterým prochází. Proto ho spíš vzruší písně toho kraje, než by ho vzrušovaly písně vlastní, kdyby nějaké měl.

Čímž jsme dospěli k druhému vysvětlení, proč je nemá.

To všechno však horáka neomlouvá. Měl by je mít. Měl by složit píseň, která by podrobně zveřejnila, jak moknul ve Frenštátě pod Radhoštěm, či jak vyrazil nonstop z Kvildy na Lipno a už na konci Kvildy ho začala tláčit bota. Zpíval by je velmi rád. A sláva horáctví si zaslouží, aby byla šířena.

Písně však nepadají z nebe. Tím méně jejich autoři. Nezbyvá proto talentovanějším horákům, než aby si plivli do dlaní a pro začátek slepili aspoň tři akordy a jediný rým.

VYPRÁVĚNÍ O FOLKLÓRNÍCH JEVECH

Výprava za folklórními jevy započala v Žilině v sobotu odpoledne. U nádraží objevily dívky plakát: neděla, Vrátna dolina. Jánošíkov deň. Zpěvy, tance, sudová vína. Soubory z Terchové a zbývajícího Slovenska.

"Folklór," zašeptala Gábina tónem, jakým vzpomíná český trosečník v Tichomoří na flákotu vepřového, "oni pojedou Vrátnou dolinou na ověčených vozech! Koně budou mít růže ve vlasech! Oni budou hrát na fujary a zpívat s rukama nad hlavou! Oni - oni - pojďme na Jánošíkov deň!"

"Jenže nám za chvíli jede autobus na Súľov," namítl Sumec. "Vrátnou jsme chtěli dělat až v pondělí, až tam nebude folklór, tombola a lidi vůbec."

V tu chvíli zasáhl do sporu omšelý stařík.

Přerušil svou belhovou chůzi, mrkl na plakát, zdvihl ruce, zacifroval, plácl Danu a jásavě zapištěl:

"Jánošíkov deň! Íííííjúchúchúúúú!"

"Joj," vyjekla Dana.

Stařík spokojeně zakýval hlavičkou a dál se belhal k náměstí.

"Folklór," šeptala Gábina.

"Myslím, kamarádi," řekl Keny, "že je to jasný." Za půl hodiny odjízďeli autobusem k Terchové.

Na návsi pravila Gábina, že tato místa jsou pamětníkem Jánošíkových kroků a skoků; tudy pospíchal se svými horními chlapci na dolní konec dědiny a naopak. Gábina připomněla, že kdo není absolutní tupec, ještě tady ty kroky a skoky cítí.

"Měl bys jí domluvit," řekl Keny Otoušovi. "Víš, jak končívají takový ženský? Sedávají v noční košili v koruně buku a celou noc vyjou, že se ten Tálinskej rybník nahání. Zřizenci je kolikrát musej sestřelit, aby je dostali do

sanitky."

"Co já," rozhodil rukama Otouš. "Ona to má po tátovi. Ten je v nějakém spolku chodských Psohlavců z Dejvic a na ty jejich srazy jezdí metrem v originál chodským sombréru a s čakanem v ruce. Taký mají dva vlčáky a ti se jmenujou Ondráš a Juráš."

Nad asfaltkou, která vedla k horám, se nadouvaly barevné transparenty s folklórně prolamovaným písmem. Na prvním, žlutém, stálo: "Ej, hore háj!" Na druhém, zeleném: "Jánošík, junošík!" Na třetím, žlutém: "Tri dni ma naháňali!" Na čtvrtém, bílém: "Rozsutec, Rozsutec!"

"Jestli to visí i za vsí od jedle k jedli," řekl Sumec, "Vrátná dolina mě nikdy neuvidí!"

Ale Terchovjané měli vkus. Za vsí už nebylo nic než bílé skály, rachot potoka, zelená vůně. V kaňonu Tiesňav se skály sevrou jako obří vrata. Propouští potok a cestu. Za nimi je jiný svět: skály, ještěrky a zmije. Bosorky a hnědí skřeti. Chaloupky na kuřích nožkách. Křídla vápence zaťatá mezi nebem a borůvkám, jako by se sem zřítíla oblaka.

Nejhezčí skála se jmenuje Mnich. Podobá se muži, který zdvihá paži k hlavě. Někteří tvrdí, že si nepřikrývá ucho, ale oči, jat závratí z té výšky pod sebou. Že za větrných nocí kvílí: Odneste mě, odneste mě. Nebo mě alespoň posadte. Jiní se domnívají, že si Mnich cloní oči a šeptá: To je krása, to je krása. Podle třetího názoru si mnich stírá z čela pot a vzdychá: Už nemůžu, už nemůžu. Podle názoru čtvrtého se Mnich drbe za uchem, protože si nemůže vzpomenout, jak se sem dostal.

Uprostřed Tiesňav večereli: mazali chleba v ostré vůni trav. Z potoka stoupaly rusalčí páry, slunce je opustilo. Jen nejvyšší hroty skal byly dosud růžové.

Snažili se vtipkovat:

"Hrozně tady řve voda!" - "Co? Já neslyším, tady řve hrozně voda!"

Z Tiesňav vystoupili do luk Vrátné doliny. Opustili cestu, prodírali se lesem podél říčky: voda cinkala po bílých oblázcích.

"Vyspíme se pod širákem," jásala Lucie. "Noc je teplá! Když nepostavím stan a neškrtnu sirkou, hajný mi neublíží!"

Myli se v ledové vodě. Gábina se hlasitě rozpomínala na nějakou píseň o tom, jak se děvče myje v ledové vodě, ale uplavalo jí mýdlo. Za čtvrt hodiny byli zachumláni ve spacích pytlích, nad hlavou huňaté smrč, kolem vřes, borůvky, bílé kamení.

"Je klidně možný," řekl Keny v polospánku, "že ležíme uprostřed medvědů pěšinky."

"Kdyby tak pánbůh dal," zasnul se Sumec, přítel zvířat.

"Vy jste přece pitomí," huhlala Lída. "Já teď do rána neusnu."

Ale usnula hned.

Ani jí nevadilo, že jí po celtě a kolem tváře cupitají čilé lesní myši.

Vstávali v oslnivém ránu. V rose a vůni. V slunci dosud čistém Bongo už balancoval po kamenech s kartáčkem na zuby.

"To se nemusím ani podívat na hodinky, rozumíš," pokřikoval, "a podle takového rána hned poznám, že je neděle."

"Já taky," přisvědčil chmurně Sumec. Středem údolí se sunuly růžence aut. Kdosi kdesi do něčeho mlátil, jinde startovali motorovou pilu. Vřeštěly poutové houkačky. Z výkonných reproduktorů vyhrával Olympik a Moravanka.

Mnich v Tiesňavách se chystal za hlavu. Bylo to vidět až sem.

"Strká si prst do krku," řekl Sumec. "Je mu moc špatně."

Stany a těžkou bagáž poschovávali v lese do skalních škvír. Škvíry zasypali kamením.

"Nejradši bych tu zůstal," hučel Sumec. "Ležel bych si v mechu a hlídal to tady, dokud se ten národopis nepřežene."

"Škarohlíde," sykla Gábina. "Proč teda jezdíš na Slovensko?"

"Protože je tady míň lidí než u nás. Protože jsou tady místa, kam se nedá vyšplhat s houslem. Jak uděláš cifru, sletíš. Proto mám Slovensko rád."

Uprostřed doliny byla pout'. Návštěvníci se veselili u vuřtů a piva, plácali se po zádech, nacházeli přátele a ztráceli děti, zpívali. Bylo tam i pár opilých a ti se poznali tak, že zpívali o něco hlasitěji a o hodně nádherněji než ti, co dosud opilí nebyli. Lucie si všimla, že tady skoro nikdo nezpívá falešně; Gábině tím způsobila velkou radost.

Od deváté hodiny přibývalo chlapců v krojích. A dívek, tetek a strýců v krojích. Vzrušení stoupalo. Po lávce přes potok stěhovali cimbál.

"Něco se chystá," věřil Keny. "Z nebe přiletí zlatá valaška a rozseká všechny autáky. Z hor zazní hrůzný jódlování. A všichni, co nemají kroje, se v hrůze rozběhnou k Terchové a v Tiesňavách se ušlapou."

Nadšeně s ním souhlasili. Pili červené víno z kalíšků a žvýkali pletence syra zvaného korbáčik. Strejcové kolem nich svírali sklenky v opálených prstech, v silných prstech samý šrám a samý mozol; občas některý z nich vyrazil ochraptělou divokou píseň; po prvním veršičku toho nechal a pozdvihl sklenku.

"Co ty vlastně máš proti lidovým písním?" optala se zjihle Gábina Sumce. Sumec si s ní omluvně přitukl.

"Ve škole," řekl, "jsem byl členem národopisného souboru Už svítá. Měli jsme žlutý golfky s mašličkama a vydří beranice z umělých chlupů. Při zpívání jsme museli držet jednu ruku nad hlavou a druhou za uchem. Pak jsme zatočili s děvčetem a potom jsme si dupli. Aby každej viděl, že jsme temperamentní nevolníci."

"Tak proč jsi tam chodil?" vyjela Lída.

"Každě tam chodil," řekl Sumec. "Bylo to dobrovolně kontrolovaný."

V tu chvíli se od Tiesňav ozval zpěv. Na pokraji lesa se objevily první vozy.

Přes hlavy zástupů zatepal cimbál, sklouzly se housličky, zavrzal smyčec nad bříškem basy. Po bocích vozů, na postraňkách a ve hřívách se houpaly papírové růže, růžové, červené a bílé. Koně zářili potem a vozy drkotaly dále dolinou,

vpředu jezdec v širáku, s vlající stuhou; nepohnul se, neusmál, je zbojník, je král; jeho valaška ve slunci zablýská,

na vozech zachraptí smolnaté hlasy mužů z Terchové, zvyklých zpívat od pohoří k pohoří; hlasy se vynesou v hrubé a líbezné písni,

dívka v sedmdesáti sukních zatíná ruce do žebrin, zatíná víčka a vyvrací hlavu, vykřikuje k nebi výskavou písničku z krve a pálenky,

dívčičky s rudými náhrdelníky dupou do prken vozů a podávají si proutěný demižon; bude těch hltů víc, a jak se přiblíží večer, bůhví, co všechno se tu může semlít,

vražda i láska,

jezdcův bílý kůň klopí uši, hryže udidlo a tančí na špičkách kopyt,

v údolí Tiesňav vedle hřmění vody, mezi sluncem a stíny skal burácejí nové vozy, třpytí se opratě a nad zpěvy se klikatí křik vozků,

v černém stínu žluté skály zvrátí žena v šátku hlavu nazad, opře se o záda vozky a zhluboka si lokne pálenky, zatímco trojhlas jejích kamarádek usedavě klesá púltón po púltónu.

To je Jánošíkův den.

Pak všichni sestoupili z vozů a přešli potok, po lávce, kudy před chvílí stěhovali cimbál. Ještě později vtrhli na prkna amfiteátru. Zpívali, hráli a dusali po těch prknech, trochu pro lidi, hlavně pro sebe; i když lidí byla plná louka, plný svah. A nad nejzadnějšími diváky, kde už nebylo nic než třaslavá tráva, se pásly ovečky.

"Teda, to Slovensko je teda, to se na to vykašlu," řekl Keny, když seděli už třetí hodinu a nikdo se nezvedal a nikdo neodcházel, Gábina slzela a mužové co chvíli odsakovali pro další pohárky červeného vína. Kolem půl jedné dokonce Otouš prohlásil, že tohle je jeho největší životní zážitek, ačkoli Gábina právě zpívala s účinkujícími a nemohla ho slyšet.

"Tak dost," řekl Bongo. "Je půl jedny, snídali jste, pokud vím, jenom červený víno a korbáčik, za chvíli budete jak motyky, a jak chcete v tomhle stavu a v jednu odpoledne dělat hřebenovku, to teda nevím. Navíc jsem dostal právě teď chuť na ten pravej folklór, rozumíte?"

"Není pravějšího folklóru," okřikla ho Lucie. "Sed', poslouchej a nevrť se."

"Tohle," uchechtl se Bongo, "je pozlátko pro turisty, rozumíš. Pravej folklór, ten je za horama. Táhle někde," řekl pateticky a mávl rukou přes ovečky, kde letěly mraky nad zeleným vrcholem Chlebu. "Tam žijou ti praví folklórní Slováci. A já chci vědět, jak žijou."

"Jak by žili," namítl ospale Keny. "Dobře si žijou. Hele, fujara. Skočte ještě pro trochu vína."

"Když se řeklo," zvýšil Bongo hlas, "že se dneska bude dělat hřebenovka, tak se dneska bude dělat hřebenovka. Bez hřebenovky to není žádná turistika. Já jdu na hřebenovku."

"Folklórní Slováci nežijou na hřebenovce," namítl kdosi, ale Bongo ho setřel:

"To by ses moc divil! Ti žijou všude, kamaráde! Těch se nezbavíš!" Nakonec, aby podnítil všeobecný zájem, Bongo navrhl, že by se během té hřebenovky mohlo jakoby soutěžit, kdo postřehne víc folklórních jevů. Pohlédli na něj kalnými zraky. Keny vytáhl z chlebníku mapu.

"Počkejte aspoň, sakra, až dohrajou tuhle písničku," vztekal se Sumec. "Všimli jste si, že voni to všechno hrajou spíš jako blůgrás?"

]

Kolem druhé hodiny s nimi stoupaly lanovkové sedačky k zeleným hřebenům Fatry. Okolo se modralo půl Slovenska. Kdosi křičel ze sedačky, že v Tiesňavách vidí Mnicha a že mu Mnich mává.

"Teď vyrazíme vlevo," zammul Bongo dychtivě rukama před horní stanici lanovky, srovnával své plány s mapou. "Vezmeme to přes Stoh a přes Rozsutec a tam někde seběhneme dolů do některý ztracený vesnice, prohlídneme si domečky, ovečky a tak, potom některým podvečerním autobusem do Terchové a z Terchové můžeme pěšky tam, kde jsme spali včera."

"Tohle, ty makovče, je plán na šest dní autem," ujistil ho Sumec. "Budeš rád, když ujdeme po hřebeni tři kilometry a dostaneme se dolů před půlnocí."

"Protože jste srabi," odvětil Bongo. "Vás by si teda Jánošík nevybral mezi svých dvanáct měsíčků, vás teda určitě ne!"

Slunce je hrálo a vánek je chladil. Vlevo se modrala Oravská Magura, vpravo se leskly přehrady Váhu. Šli husím pochodem proti svahům, které se zdola nezdály, které se nezdají nikdy. Na čelech jim bleskl pot, hrála jim dvojí hudba, dunění bot, syčení dechu. Důkaz, že jsou s Cestou zadobře.

"Je to tu ale dost turistický," zoufal si Otuš. "To fakt nevím, jestli uvidíme folklórní jevy."

"Protože se neumíš koukat," řekla Dana. "Například támhle ten krásnej chlap, co jde proti nám. Snědej, vysoko, všimni si těch lících kostí. To mají po Tatarech."

Krásný chlap se obrátil dozadu a zařval:

"Komm, schnell, Trudi!"

"Nevadí," řekl Bongo. "já už stejně slyším vyzvánění kravských zvonců." Opravdu. V hlubinách pod hřebenech se pásly krávy, bučely, cinkaly. Jako hračky, na maketě pohoří.

"To je zajímavý," dumal Sumec, "jak se taková kráva na tom svahu udrží, že nespadne. Třeba je zakousnutá do trávy, ale co když ta rupne?"

"To je speciální horský plemeno," vysvětlil Keny. "Mají buď obě pravý nebo obě levý nohy kratší. Kratšíma nohama stojí proti kopci, aby se nepřevrátily. Původně bačové vypěstovali krávy, co měly kratší obě přední nohy, ale s těma byla potíž, protože když sežraly trávu až po vrchol kopce, museli je bačové snášet zpátky k úpatí. Jinak by ty krávy na vrcholu musely zákonitě udělat kotoul dopředu, a protože ty krávy v sousední dolině nikdo neznal, mohlo by se stát, že -"

"Jediným folklórním jevem v okolí," přerušila ho Lucie, "jsou sběrači čučoriedok."

"Čeho že?" zpozorněl Bongo. Lucie ho upozornila na muže a ženy, kteří je míjeli s vědry plnými borůvek. Nejbližší vesnice byla odtud aspoň o osm set metrů níž a bůhvíjak daleko.

"Frajeři," vzdychla Lída. "Člověk toho má dost i bez kýble. A oni s tím klidně lítají nahoru a dolů." Strání, na kterou byl strach se posadit, sbíhali dva kluci, ztráceli borůvky z vrchovatě naložených věder a vzájemně si podráždili nohy.

"To je čistě věc tréninku," řekl Bongo. "Když to budu denně cvičit, za měsíc ti vyběhnu na kdejaký kopec s piánem v podpaží."

"Myslíš," řekl Sumec. Rozkročil se na stezce, s přimhouřenýma očima ukázal před sebe. Vpředu vyrůstal obrovitý masív Stohu.

"Přes to snad nepolezeme?" vyděsila se Lída.

"Ale to víš, ty neposedo, že polezeme," ujistil ji Keny. "Značka vede přes vrchol. Jinudy se k mamince nedostaneš."

Dana prohlásila, že chce vidět mapu. Mapu obdržela a dívky se kolem ní shlukly. Posléze dívky prohlásily, že není nezbytné přelézat zrůdný Stoh, že kousek dál vede značka dolů, že mají odřené paty a že je čtvrt na pět.

"S tím jste ale měly počítat, že je hřebenovka tvrdá záležitost," houkl Bongo. "Měly jste si vzít pořádný ponožky a nezdržovat. Takhle do těch folklórních vesnic nedorazíme."

"Já si kvůli tobě nezničím jediný dvě nohy, folkloristo," pravila Lída. "Já přece nezchromnu kvůli naivkovi, co věří na folklórní vesnice."

Nakonec se dohodli, že dívky sejdou k chatě pod Grúněm a odtud do Štefanové. Ve vsi počkají. Drsní muži půjdou dál, a protože je nebude zdržovat žádná ženská, dorazí do Štefanové nejpozději v devět večer.

Už první pohled vzhůru pod úbočím Stohu je ohromil.

"Domníval jsem se," vyjádřil to za všechny Keny, "že Stoh je blíž a že je menší. Zdá se však, že je dál a že je větší. Z týchle túry, kamarádi, se hned tak nevrátíme."

Nastoupili do svahu krátkými krůčky, nahoru nekoukali. Nohy se jim smekaly v lesklé trávě, dech se krátil. Sklon stezky je varoval, aby se raději nedívali ani dolů.

Pohlédli tedy do strany a užasli. Kolem nich se po střechovité stráni čile pohybovali sběrači borůvek.

"To já bych -" hekal Bongo, "kdybych trhal - a stál na fleku - a nemusel nahoru, to bych taky - to bych klidně -, umlkl, neboť ho předběhl děda s plným vědrem. Vesele na Bonga kývl a foukl mu do tváře kouř z partyzánky.

"Tak jsem asi vadnej," rozzlobil se Bongo, vyrazil, předběhl dědu, zakopl, upadl do borůvek a pravitel:

"Padesát metrů - přímo nad náma - vidím ukazatel. Jestli ukazuje jinam než nahoru, navrhuju ho poslechnout."

Ukazatel ukazoval stranou. Poslechli ho. Klopýtali pak čtyři hodiny pralesem, blátivou stezkou a nakonec strmými žleby do Štefanové.

"Teď, když jsme tady sami, pánové," podotkl Sumec, "si můžeme klidně přiznat, že ty naše můry měly pravdu. Já už mám nohy taky nadranc, folklór nikde, tma na krku a kdoví, jestli vůbec jdeme dobře, protože tu mapu jsme jim zapomněli vzít."

V půl jedenácté v noci sešli do luk před vesnicí. Louky voněly létem, z trávy vrzaly kobylky. Hřeben Fatry, po němž odpoledne prošli, se tměl k neuvěření vysoko.

Zdáli uslyšeli zpěv. A byl to zpěv sladký a táhlý, zpívaný medovými hlasy, nesl se údolím a žbluňkal do něj potok.

"Já ty ženský musím vidět," zajásal Bongo na pokraji svých sil. "Tohle teda, pánové, je ten skutečněj originál folklór, jaké se hned tak každému nepoštěstí! Jestli ty holky budou ještě ke všemu v krojích a jestli si přitom bude aspoň jedna z nich máchat nohy v potoce, jako to bylo tuhle v jednom filmu, tak vzbudím někde nějakýho krčmáře a přišerně se vopiju, protože tohle, kamarádi, je přesně to nefalšovaný, to nenacvičovaný - slyšíte ty vejšky? Voni snad maj i ty hlasivky jinak narostlý či co."

Uprostřed vsi je spatřili. Dívky neměly kroje. Seděly u autobusové zastávky, opíraly se o zídku. Proti nim přímo na zemi dřepělo pár kluků v tričkách a džínsech. Jedna z dívek pomalu zazpívala:

"Vstalo dievča hore..."

A ostatní se roztesknily:

Vstalo dievča hore,

pozrelo na zore,
pozrelo na zore..."

"Pánové, mě teda úplně mrazí," řekl Keny.

"Mě taky," přisvědčil Otouš.

"Mám já milúčkeho, mám,"

zpívala Gábina a Dana s Lídou jí vypomohly:

"... ale sa já s ním hnevám."

"Tohle jste mi neměly dělat," řekl Bongo rozechvělým hlasem. "Tohle ne."

Odžínsovaní kluci se probrali z opojení a tázavě vzhledli.

"To nic," řekla Lída Kenymu. "To jsou Francouzi."

"Jéžiš," vzdychl Otouš.

"My jsme si tady zpívaly a oni přišli s magnetofonem, jestli by si nemohli natočit originál slovenskej folklór.

Tak jsme si řekly, ať mají radost."

"Snobové, dekadenti," řekl Sumec. "Aby se s tím mohli vytahovat v Paříži, mastňáci. A co vy jim tady máte co zpívat? Jsme potulnej cirkus nebo co?"

Dívky se urazily a Francouzi začali hlasitě reptat. "Chantez, mes enfants," řekl jeden.

V tu chvíli se Bongo vrhl do dřepu, vyskočil, plácl nejbližšího Francouze do zad a zařval:

"Jánošíkov deň! Íííííjúčúhúúúúúúú!"

Francouz nadšeně hekl a přistrčil Bongovi před ústa mikrofon.

"Běž se vycpat," řekl Bongo a vykročil k Vrátné dolině.

"Konečně vím, proč má Mnich ruku nahoře," vykládal cestou. "Má ji za hlavou, jako když se zpívá u muziky.

Von totiž zpívá. Ale potichoučku. Von má totiž strach, rozumíš, aby ho někdo neslyšel. Aby mu třeba nezatleskal nebo tak. Prostě aby mu to jeho tichoučký zpívání nějaký paňáca nezkazil."

Z TATRANSKÉ SUITY HORSKÁ ŽIVOČIŠNÁ

U Zbojnické chaty
kamzík spí,
kamzík spí.
Kdo mu spánek zhatí,
ten ho sní,
ten ho sní.
Probodne mu srdce
vreckovým nožíkom,
vreckovým nožíkom.
Plačú za kamzíkom
kozy tri,
kozy tri.
Plačú za kamzíkom,
jaj bože,
jaj bože.
Nepůjde už s nimi
na lože, na lože.
Jeho tělo leží
nedaleko dveří,
nedaleko dveří.
U Zbojnické chaty
na dvoře,
na dvoře.

111

"To je legrace," řekla Magdaléna, řekla to však teskně, protože úplněk dál svítil a stříbrná noc kráčela po horách.

Lesy se černaly za říčkou a Magdaléna chtěla vědět, co v těch lesích je.

"Co já vím. Muchomůrky. Trpaslíci. Mechem bloudí krásné panny a hráči na fujaru."

Řeka se zasmála. Pluli jsme nocí.

"Víš, co by bylo prima?" řekla. "Přebrodit vodu a vlézt do lesa. Bylo by tam všechno, cos říkal. A ještě malý zelený světýlka, úplněk při zemi. Aby třeba někdo nešlápnul na muchomůrku. Nebo na hada."

"Taky jsou tam kostry bláznů," řekl jsem, "co se tak dlouho těšili, že zabloudí, až se jim to povedlo. Ty kostry tam straší."

"To je mi fuk," prohlásila Magdaléna a bodla mě flétnou do ledviny. "Přiznej se. Že se bojíš koster v lese?"

"Mýlíš se. Kostry jsou docela fajn holky. Ale žádná ti neporadí, kudy se dostaneš ven z lesa."

"Tys už zabloudil?"

Přiznal jsem, že ano. A že pořádně. A že nejednou.

"Tak v tom umíš chodit?" zaradovala se. "Tak mě veď a zabloudíme."

Nechtěl jsem ji zklamat. A tak jsem bloudil po pěšinkách podél řeky a dával pozor, abych nezabloudil. Magdaléna mě nadšeně sledovala. Cestou jsem ji přesvědčoval, že zabloudit je strašná věc. Ale nevěřila mi.

!!!

KDYŽ HORÁK zabloudí, pocítí, že konečně naplno žije.

Dokonale, totální zablouzení patří k nejpoutavějším zážitkům horákovy existence. Kdo nikdy nezabloudil, není horákem. Je pouhým výletníkem. Neví ani, co je horský hvozď: nikdy si ho pořádně neprohlédl. Kdyby si ho pořádně prohlédl, zabloudil by.

Blouděním prohlubujeme své znalosti o rodné zemi. Poznáváme kraje, kde jsme jakživi nebyli a které by nás nikdy nenapadlo navštívit. Protože nám obvykle během bloudění ujedou všechny vlaky a ke stanu netrefíme, je nám dopřáno sledovat rytmus přírody v těch nejpodivuhodnějších hodinách. Bývá to zážitek na celý život: kdy jindy se nám poštěstí absolvovat pochod nočním trním nebo spatřit východ slunce nad močálem, v němž vezíme po pás? Správně pojaté bloudění je mystická záležitost: člověk se tu setkává s nekonečnem. A ještě ke všemu vůbec neví kde.

To však neznamená, že turista dychtící po dobrodružství vyrazí za účelem bloudění na túru jako utržený ze řetězu, bez rozmyslu, bez mapy, bez cíle a za husté mlhy. Takový přístup je nedůstojnou náhražkou opravdového hazardu; je rozmarem znučených zhýralců, který nemá a ani nemůže mít s opravdovým blouděním nic společného. Horák jedná opačně: nejdříve se ozbrojí všemi dostupnými orientačními pomůckami. Trasu řádně prohodí s kamarády, s odborníky a s místním obyvatelstvem. Takto zajištěn vnikne do lesa po žluté značce. Po dvaceti metrech zastaví, rozloží mapu, ujistí se, že značky na stromech odpovídají značce v mapě, zakopne a zabloudí: rázně, prudce, chladnokrevně a zcela beznadějně. Ihned použije všech orientačních pomůcek; díky jim si odřízne poslední, byť teoretickou možnost, že do večera trefí z lesa na nádraží. Pouze takové zablouzení má svou sportovní a estetickou hodnotu a přináší pravověrnému horákovi hluboké uspokojení. Proto také řádný horák nikdy nezakázá velkou chvíli rozmrzelým hučením: "To jsem blázen," nebo: "Kams to čuměl, prosím tě?" a podobně, nýbrž pozvedne tvář k nebesům a s planoucíma očima vzlykne: "Je to dost!"

Kromě tak zvaného orientačního smyslu, který ti, kdo ho nevlastní, považují za nesmysl, existuje několik jiných prostředků, jimiž lze bloudění zkvalitnit a prodloužovat na dobu prakticky neomezenou. Jsou to především: MAPA. Každý z nás, kteří se zajímáme o mnohé, dobře ví, že na turistických mapách musí výrobce spáchat aspoň jednu chybu: děje se tak prý z důvodů strategických, aby výrobce map zmátl nepřítele, kdyby tento s ukořistěnou mapou vnikl do turistické oblasti. Horák tomu hluboce věří, nemůže však pochopit, že jako na potvoru se ta chyba objeví vždycky tam, kudy horák kráčí: že totiž kde má být les, je potok, kde má být potok, je myslivna, a kde má být myslivna, není nic. Horák neví, že mapa vzniká předlouho a že kudy vedla v době mapování žlutá značka, tam se teď nesmí, že kde byl tenkrát les, je teď silnice, a kde byla tenkrát silnice, je teď les. Z těchto důvodů je mapa nejen vynikající dezorientační pomůckou, ale je i zdrojem zábavy a v neposlední řadě i svědectvím dynamického růstu naší civilizace.

KOMPAS. Podivný přístroj s bublinou. Když se nám podaří zahnat bublinu doprostřed, ukáže nám šipka, kde je sever. Je nepochopitelné, proč se dodnes těchto nesmyslných aparátů užívá, když na sever stejně nikdo nechce.

KNÍŽNÍ PRŮVODCE. Vzhledem ke skutečnostem, o nichž byla řeč výše, je především vynikajícím historickým dokumentem. Pečlivě zaznamenává, kde všude se v době jeho vzniku vyskytovaly autokempinky a veřejná tábořiště, kam se tenkrát smělo a kam se naopak nesmělo, které horské chaty dosud nevyhořely a které hospody nebyly dosud změněny v rekreační střediska. Pro naše účely, tj. při bloudění, poslouží průvodce dokonale. Nejlépe je-li vázán v tvrdých deskách; pak je možno na něm krájet papriku, mazat chleba, eventuálně natloukat řízky, bloudíme-li v neděli.

Existuje pověra, že existují i přírodní orientační pomůcky. Žádná z nich nás ale nevyvede z lesa: dokáží pouze určit sever či jinou světovou stranu. Tvrdí se, že určíme-li světovou stranu, odvodíme si už lehce, kudy domů. Na tuto problematickou teorii lze odpovědět dvěma pádnými slovy: jak kdo.

Tvrdí se například, že léta na pařezy jsou hustší na severu, že mravenci lezou po stromě na jihu, že kdesi u Velkého vozu se nalézá hvězda Polárka a ta že je na severu, že oltáře jsou na východě, kdežto slunce že zapadá na západě a na jihu že jsou větve delší. Praxe však bývá taková, že větve jsou kratší na jihu, protože tam profukuje místní průvan, mravenci že lezou po stromě na severu, protože jim tam někdo nastražil kostku cukru, a léta na pařezích že neobjevíme bez dřevorubecké pily, která nám ty pařezy nadělá.

Orientačních pomůcek je bezpočet a sehraná horácká parta je může ovládnout jediným způsobem: cestou specializace. Nejsilnější muž party kupříkladu bude specialistou na léta (výroba pařezů). Dívka s unaveným zrakem se zaměří na lišejníky, větve a jinou osvěžující zeleň, noční flamendr bude přes hvězdy, revmatik přes mravence a kulturní fanatik přes kostely. Je pravda, že tato metoda má i své stinné stránky. Doplatil na ni známý horák Břetislav, který byl specialistou přes kostely a jinak si z orientačních dogmat nepamatoval vůbec nic. Se svou dívkou pak zabloudil v

ateistických pralesích poblíž hradu Přimda, kde teprve po třech dnech narazil na zříceninu chrámu. Břetislav briskně určil východ podle zbytků kněžiště a pak se zhroutil vysílením. Dívčin nářek však vyslyšel hajný, protože zřícenina se nacházela sedmdesát metrů za jeho myslivnou; ten pak vysvětlil, že nejde o zříceninu chrámu, nýbrž o zbytky výletní restaurace, že východ se nalézá úplně jinde a že domnělé kněžiště je ve skutečnosti zbytek kamenného podstavce pro sud s pivem.

Závěrem se zmiňme o podivuhodném předmětu, který horáci vzývají a výletníci naopak proklínají. Je to BLUDNÝ KOŘEN, jehož existenci věda zapřísle zavrhlá, protože ho nenašla, což nám věda děláva každou chvíli (viz případy se sněžným mužem, bermudským trojúhelníkem, lochneskou příšerou a podobně). My o existenci bludného kořene nepochybujeme. Víme, že horák, než zabloudí, zakopne. Všechna taková zakopnutí pečlivě sledujeme. Výsledkem bude první československá mapa bludných kořenů, představující současně první mapu svého druhu na světě vůbec. Zmapováním se nabízejí organizované turistice závratné možnosti: registrované kořeny mohou být na nevhodných místech vykutány a přeneseny jinam. Výhody jsou nasnadě: možnost bloudění na romantických místech (vstupné 45-70 Kčs, vojáci, děti a registrovaní turisté polovic). Možnost bloudění po nepatrném katastru (např. umístěním sedmi bludných kořenů do křoví o rozměrech 100 x 100 m). Vymýcení bloudění z míst, kde se bloudění nevyplácí (vojenské prostory, frekventované křižovatky aj.).

Vrcholnou možností, kterou nabízí podchycení bludných kořenů, by pak bylo uspořádání dezorientačního běhu. Po vítězných dezorientačních hlídkách bude okamžitě zahájeno celostátní pátrání.

VYPRÁVĚNÍ O BLOUDĚNÍ

Hned na začátku Jánské doliny vykřikl Keny, že tohle je nejkrásnější dolina, jakou kdy viděl nejenom v Nízkých Tatrách, ale vůbec.

"Tuhle větu," připomněla Lucie, "říká Keny už po šestnácté. Pokud vím, navštívili jsme šestnáct nízkotatranských dolin."

Keny na oplátku všem prozradil, že viděl, jak Lucie ráno zastrčila do batohu fujarku, na kterou hodlá pištět, až budou všichni svačit v tichu přírody. Lucie opáčila, že ona na fujarku nikdy nepiští. Vždycky jen jemně vane, tak jako ten horský větřík, což ovšem Keny nemůže postřehnout, protože je hudební imbecil. Keny vysvětlil, že Lucie se pouze domnívá, že jemně vane. Ve skutečnosti skřípe jako svišť v agonii. Kdyby měla jen minimum soudnosti, fujarku by věnovala schopnějším, například Bongovi, který zpívá všechny písně na jednu melodii.

Nakonec Křížák pohrozil, že Lucii i s Kenym a s fujarkou nahází do potoka, který se tu někde propadá do podzemí, jestli se nepřestanou hádat a nezačnou jásat nad krásami přírody.

Rachotil tu potok tak čistý, až byl modrý. A jiný potok se zeleně valil přímo z hloubi země, z kamenných vrat hory. Na paloucích stály junácké jedle, peřeje cinkaly jak podkověnky a skály byly v ranním slunci každá jiná, jedna tmavá, druhá světlá.

Pak spatřili divné zvíře. Stálo rozkročené uprostřed cesty a kývalo hnědou hlavou. Blížili se k němu krok co krok se Sumcem v čele.

"Vylezte z příkopu," houkl pak nebojsa Sumec. "Medvěd to není. Je to tele."

Hladili telátko po teplém krku a hádali, jak se sem dostalo. Otouš s potěšením vykládal, že tele tu slouží jako návnada na medvěda, ale medvěd že na ně kašle, neboť cítí, že se blíží daleko kvalitnější potrava, a už se olizuje.

Lída pohlédla do lesa a zaječela. Z mlázi na ni koukala ještě jedna hnědá hlava. Sumec otráveně poznamenal, ať neřve, že je to ten samej druh. Vnikl do mlázi a vyhnal ještě čtyři telata. Gábina strkala Otouše mezi ně, že si je všechny vyfotografuje, a Lucie hmátla do batohu.

"Aha, fujarka!" vybafl Keny. "Co jsem říkal? Už to začíná! A už se toho nezbavíme!"

Ale Lucie nevytáhla fujarku. Vytáhla jablko a prohlásila, že i mladé krávy potřebují vitamíny. Lída jí nadšeně jablko odebrala, rozdělila je nožem a rozeběhla se za telaty po lese. Zvěř v panice couvala: pokud se některé tele nechalo chytit, tváří v tvář Lídě zatínalo neprodyšně hubu.

"Papejte, papejte, telátka, děťátka," funěla Lída namotaná na telecím krku. "Já to do vás nacpu, haranti, kdybych vám měla tu tlamu otevřít majzlíkem!"

Keny poznamenal, že když vidí Lídu pronásledovat kravské děti, začínají ho brnět prsty na rukou až k předloktí, a to že je vždycky známka, že se stane něco obzvlášť příšerného.

Na fujarku došlo až vysoko v lukách, v boční dolině Javorie. Padal tam vodopád na černé kamení, kdo stál pod jeho stříbrným šlahounem, slova neslyšel. Tam Lucie hrála: na mechovatém kamení, ztracená jako pidižinka v hlubokém rachotu vod.

Když ji Otouš s Danou chtěli slyšet, museli jí usednout k nohám.

"Marně hudláš," křičel na ni Keny, "had stejně nevyleze!" Čtvrt hodiny pak vysvětloval Daně do ucha, že Lucie má indickou pišťalu na hady a že tady bude trylkovat tak dlouho, dokud z vodopádu nevystrčí hlavu anakonda, což je ve skutečnosti zakletá liptovská princezna, a Keny že jí má dát pusku na čumák, načež se ta anakonda promění v princeznu a Kenymu dá facku, a kdo se tomu zasměje, promění se v anakonda, ale to že nevádí, protože Lucie tady bude pískat do večera, takže ten, kdo bude anakonda, zase vyleze u vodopádu, někdo ho políbí na čumák a pořád tak,

ale na to že Keny čekat nebude, on že je na pískání alergickéj, protože bydlí vedle nádraží, a že raději vyrazí vpřed, jako to učinil Bongo a ostatní nehuďební sympat'áci. Ale nevyrazil. Postupně utichal a zíral na hory, nakonec řekl, že to, co hraje Lucie, je bez druhého hlasu k neposlouchání, a začal ten druhý hlas zpívat.

Mezitím Bongo a Sumec daleko vpředu přidávali do kroku.

"Dole mě to nebaví," prohlásil totiž Bongo. "Když vitím hory zespoda, připadám si takovej prťavej, takovej nedonošenej a předem naprogramovanej, a to mám po náladě. Ale když to všechno vidím shora, rozumíš, tak si hned připadám takovej mohutnej, takovej rozložitej, takovej že to všechno programuju, a to mi vždycky spraví nervy na rok dopředu."

Sumec mu s pochopením šlapal na paty, protože se těšil, že uvidí medvěda.

Za Sumcem upalovala Lída, protože se medvěda bála.

Za Lídou chvátala Gábina, protože jí slíbili, že jí ukážou živého baču.

Za Gábinu rázoval Křížák, protože měl ze všech nejdelší nohy.

V lesní strži uhnula značka vzhůru a Bongo na ni s jásotem zabočil. Stoupali vyschlým korytem, pralesem z kořenů, z kopřiv a z kapradí, přelézali padlé kmeny. Jen málo sem pronikalo slunce: na ramenou a na batozích se tetelilo zlatými skvrnkami.

Po hodině pachtění se Křížák zastavil, pohlédl za sebe, do hlubiny z větví a slunečních stop, a řekl:

"Krucí, dyť my nejsme všichni!"

"Tak počkáme," řekla Lída. Lovila ve vlasech zelené housenky. "Co když se ti vzadu ztratí?"

Sumec se posadil na kámen, mávl rukou: "Keny se nemůže ztratit. Ten zná šestnáct nízkotatranskejš dolin."

]

"Pojďte už," řekla Dana pod vodopádem. "Co když se ti vpředu ztratí?"

Hnali se po lesní cestě. Keny mezi zuby drtil, že za tohle může Bongo. Že všichni chodí pořád tak rychle, protože Bongo chce být vždycky nejdřív nahoře, a když je nahoře, chce být zase vždycky nejdřív dole. Kdo se spřáhne s Bongem, sípěl Keny, je ztracenej, protože Bongo není životní labužník. Bongo je běžec. Bongo neumí vychutnávat. Umí jen utíkat. Bongo nezná kouzlo chvíle, kdy se třeba dvě hodiny sedí jen tak a kouká se do nebe. Nebo když se třeba jde a nikdo neví kam.

V tu chvíli ho upozornil Otouš, že se jim ztratila značka.

"Už jdou," sykl Bongo ve strži. Seděl obkročmo na černé kládě, koukal dolů po stezce. "Slyším je tak dobře, jako bych je viděl. Už nemůžou. Už funí."

Funění se blížilo. Dokonce slyšeli, jak nezničitelná Lucie dokáže uprostřed funění sem tam písknout na fujarku.

Vysoko nade všemi, na hromadě kamení seděl Sumec. Pátravě se rozhlížel vpřed, kam ostatní neviděli. Pohlédl pak soucitně na Bonga a řekl: "Nefuní to zespodu, ale shora. Nehraje to Lucie, ale bača. Nejsou to kamarádi, ale stádo ovčí."

"Cože?" zajásala Gábina a hbitě vyšplhala vedle Sumce. "Bača? Ovčí? Vážně? Opravdu uvidím baču? Dneska? Já?"

Kousek nad Sumcem končila strž a začínala louka. Byla plná vyzvánění: pásly se tam ovce s plechovými zvonečky a dlouhou nažloutlou vlnou. Uprostřed mladý bača, vlevo les a vzadu les, napravo růžové a šedé skály. Nade vším se linula píseň fujary, něžná jak lidový ornament.

Bača pak přeladil tranzistor, který se mu houpal na krku, a utěšený obraz zaplavila břeskná dechovka.

"Pryč," zavyl Sumec, "to radši ať nikdy neuvidím medvěda! Přece nemůže nikdo chtít, abych na něj čekal, když vysoko v Nízkých Tatrách slyším vojenskéj pochod!"

Bongo už byl daleko vpředu. Uprostřed cinkání, bekotu a ryčných křídlovek rozléhal se jeho energický baryton:

"Uhni se, ty kozo! Co šlapeš po značce, hovado? A ty s těma rohamama mě moc neprovokuj, nebo ti je srovnám! Jejeje! Jejeje! Bacha, beran! Hore zdar! Pane, prosím vás, jdeme tudy dobře na Krakovu holu? Ten váš dobytek nám totiž leží na těch našich červenějš obdélníčkách!"

Když Lucie, Dana, Keny a Otouš zjistili, že se ztratila značka, pustili se do logických úvah.

Dana mínila, že by se mělo jít zpátky tak dlouho, dokud někdo značku neobjeví, a pak aby se po ní šlo zase nahoru. Ostatní z toho vyrozuměli, že by měli jít dvakrát nahoru, a návrh zamítl.

Keny se nejistě usmíval a tvrdil, že dneska ještě zažijou všelijaká dobrodružství, to že možná ještě budou všichni koukat. Přitom si zcela nemístně mnul ruce.

Lucie nakreslila hrotem fujarky do písku záhadné obrazce, píchala do nich a vysvětlovala, kde je Ďumbier, kde Krakova hoľa a kde jsme my: bohužel tomu nikdo nerozuměl a Lucie sama nakonec skromně podotkla, že to je jenom taková hypotéza.

Otouš si vzpomněl, že slyšel, že když někdo zabloudí, má se držet potoka a ten že ho bezpečně zavede někam do civilizace, k Labi nebo tak, prostě dolů. Jenže my chceme nahoru, přerušil ho Keny, a Otouš opáčil, že tak, jak se

situace jeví jemu, musí všichni nejprve sejít dolů, aby vůbec ještě někdy v životě mohli nahoru. "Například mi vysvětlí," podotkl Otouš, "čím se chceš v tomhle lese žít."

"Borůvkama!" rozzuřil se Keny. "Kořínkama! Jahodovým listím a sem tam si uškrtním vlka! Kde je Krakova hořa? Vpravo! Tak to napálíme tuhle rovnou nahoru. Jak myslíte, že se chodilo do hor před několika sty lety? Vylezeme nad hranici lesa a tam se rozhlídnem. A možná že budeme na vrcholu dřív než Bongo, protože jde po značce, kdežto my přímo."

Jeho řeč byla tak sugestivní, že se všichni bez odmlouvání vrhli do lesa, přímo do neprostupných malinových keřů.

V sedle Javorie chtěla Gábina počkat na Otouše, ale rozmluvili jí to: jestli zabloudili, konejšil ji Bongo, tak sem beztak netrefí. A jestli nezabloudili, tak sem beztak trefí.

Stoupali dál. Les se ztratil, zavoněla kosodřevina. Pěšina vedla po úbočí. Na jihu viděli zelený hřbet Tanečnice, za ním hlavní hřeben Nízkých Tater. Hluboko dole zamžené vlny kopců, černozelelé lesy.

"Tohle vidět Lucie," řekl Bongo. "Tak se tady upíská k smrti."

A na širokém temeni Krakovy hole, v tiché louce se pásal jelen. Byl tak blízko, že viděli lýči na jeho parozích. Napil se z potoka, ušklubl travu a poklusával loukou sem a tam, jako tady po staletí klusali jeho předkové. Bez trápení, beze strachu.

Tiše se ztratili. Bylo jim, jako by omylem vtrhli do cizí domácnosti.

"Hlavně se neodchýlit ze směru," funěl Keny ve vražedném srázu. Oddychovali s trčky přilepenými na tělo, poškrábání, pobodání, spálení. "Držte se pohromadě," vyzýval Keny. "Kdo nemůže, zahouká." Nezahoukal nikdo. Pořád častěji lezli po čtyřech, pot jim stékal do očí. Pět minut tahali Lucii z bažiny.

Ale zdolali hranici lesa. Šplhali pak po travnatém svahu, oblaka měli na dosah. Těsně pod oblaky se zelenal vrchol.

Dana ho zdolala první: vítězně vykřikla, padla tváří do trávy. Za ní upadl Otouš a Lucie. Keny se posadil, rozpráhl ruce:

"Přemohli jsme tě, Krakova holo," pravil pohnutě. "Našli jsme tě a trefili jsme na tebe! A to všechno dřív než známý značkožrout Bongo!"

Seděli na vrcholu a rozhlíželi se kolem plni míru. Protože neměli mapu, nejistě hádali názvy hor.

"Tak například ten nejbližší kopec na severu," vykládal Keny s plnou pusou svačiny, "je Kúpeľ. To je základní orientační bod týchle části Tater. Tam ale nepůjdem. Tam nic není."

Mýlil se. Kopec na severu nebyl Kúpeľ. Byla to Krakova hořa. To, na čem triumfálně odpočívali, byla Tanečnica.

Ti, kteří čekali na vrcholu Krakovy hole, stále častěji koukali na hodinky. Čekali už sto dvacet minut. Snědli všechny zásoby, vypili všechnu vodu a počali podléhat panice.

"Jsou v lese místa, kterým je nejlíp se vyhnout," vyprávěl chmurným hlasem Křižák. "Na Karlovarsku, u vesnice Dubina, je žulovej útvar a ten se jmenuje Skalky skřítků. Je vědecky dokázáno, že ten útvar existuje, protože tam vede turistická značka, je to vyfotografovaný a spousta lidí tvrdí, že tu věc viděli na vlastní oči. Jenom já mám na to jiný názor."

Přijel jsem tam autobusem už v šest ráno, protože mi něco říkalo: nebude to jednoduchý. A nebylo. Se mnou vystoupili v Dubině dva milenci a hned zmizeli v lese. Zůstal jsem sám. Vejdu do lesa a držím se červený značky. Leč ouha, ta vede jinam. Tu se přede mnou objeví hájovna a před ní jezevčík s krhavým zrakem. Z křoví vystoupí chlap v mysliveckém a povídá: Jestli hledáte Skalky skřítků, tak jděte tadyhle nahoru, je to kousek. A tak divně se díval. Poslechnul jsem ho a bloudil tři hodiny. Vybloudil jsem v poledne u dubinský hospody. Uvnitř seděli ti milenci a taky se divně koukali. Ona byla poškrábaná a on pokousanej, myslím od much, a oba měli potrhaný šaty. Po jídle jsem šel do lesa znova. A zase se tam zjevil ten hajnej a povídá: Na Skalky skřítků musíte takhle nahoru, ale hned potom takhle dolů a doprava. Zase jsem poslechl. A bloudil jsem pět hodin. A vybloudil jsem zase u hospody a před hospodou už stáli ti milenci, on měl bouli na čele a ona ve vlasech kopřivy. A on povídá: Nedáme se, Maruško, zkusíme to po devátý. A já povídám: Že vy taky hledáte Skalky skřítků? Jak jste to poznal? povídají oni. Tak povídám: Uděláme rojníci. Vy to vemte zleva a já zprava. Udělali jsme rojníci, vlezli do lesa a už jsme se nikdy neviděli."

"A našels ty skalky?" vydechla Lída.

"Nenašel. Byl jsem rád, že jsem se dostal živý k autobusu. Já to proto nepovídám. Já to povídám proto, že jsou v lese takový místa. Tady je třeba taky někde takový místo. Četli jste například o tak zvaném čtvrtém rozměru?"

"Nečetli," ječela Gábina. "Já jdu hledat Otouše!"

"Nenajdeš," řekl temně Bongo. "Jestli jim došly zásoby, rozumíš, tak se spolehni, že tvýho Otouše snědli prvního, protože je služebně nejmladší."

Na vrcholu Tanečnice rovněž vládl hlad. Když Keny zjistil, že všichni už všechno snědli, usoudil, že Bongo a jeho následovníci rovněž ztratili značku a vrátili se do tábora.

Lucie si vzpomněla, že podle mapy vede z Krakovy hole modře značená trasa do Demänovské doliny. Ale nenašli ji.

"Tak prosím," vztekal se Otouš. "Dole přestala červená a nahoře vůbec nezačala modrá. Kdybych já dělal, jako dělají značkaři, tak bych si nevydělal ani na suchej chleba."

Keny zmučeně požádal, aby mu Otouš nepřipomínal žádné jídlo, dokud nedorazí k bufetu, kde budou mít aspoň žvejkačku nebo pastu na zuby.

"Kašlem na značky," řekla vesele Dana. "Když jsme trefili úplně klidně na špičku hole, a špička je jenom bod, tak musíme tím spíš trefit do doliny, co je dlouhá jánevímkolik kilometrů."

Keny galantně poznamenal, že to je prvně v životě, kdy slyší od poměrně hezké dívky poměrně logickou úvahu, a všichni začali sestupovat. Cestou si vyprávěli o tom, jak suverénně trefili na Krakovu holu, a že nechápou, jak tam mohli kamarádi netrefit, když mají s sebou tak zkušeného muže, jako je Křižák. Byli naopak ohromeni vlastní velikostí, že se hladce dostali ze západního svahu Tanečnice na východní, aniž cokoli zpozorovali.

Narazili pak na lesní cestu, která budila dojem, že převážně klesá. Šli a šli, hodin přibývalo. Cesta nekončila a lesy nekončily. Procházeli sluncem i stínem, prohřátými pasekami a temným bukovým loubím.

"To není možný," řekl potom Keny. "Ušli jsme aspoň deset kilometrů. A jsme pořád v tom jednom lese. To ať mi nikdo nepovídá, že je to Slovensko tak veliký."

Kolem šesté hodiny uslyšeli rány. Usoudili, že blízko pracují dřevorubci a pronikli k nim drásavým křovím: spatřili pak pouze ohromného datla na ohromné trosce buku. Některé kusy, které datel vyboural, byly větší než lidská hlava a s duněním padaly do trávy.

Pak datel přestal, pohlédl na Kenyho, otřel si zobák a tesal dál.

"To je hrůza," pípala Lucie, "tady se zvířata vůbec nebojí. Kam jste mě to zavedli?"

Otouš poznamenal, že četl, že ztráta plachosti u lesní zvěře je neomylnou známkou vztekliny. Rychle se odplížili.

Ale pocit jiného světa je neopouštěl. Byli teď v západním svahu bůhvíjaké hory, sluneční paprsky barvily stráň do medova. V trávě se třeptili modří a zelení brouci jako spadlé náušnice. A v pasece, sto metrů pod užaslou Lucií, rázovali jelení pěšinkou čtyři hajní, všichni stejným krokem a všichni skandovali:

"Keď som išiel do dvora, ach joj, do dvora, stretla ma tam potvora, ach joj, potvora. Mala zuby železnie, ach joj, železnie, povedala, že ma zje, ach joj, že ma zje."

"Hej," zavolal Keny. Ale hajní ho neslyšeli. Zmizeli ve zlatém lese.

"Hajnej, co v lese recituje, není obyčejnej hajnej," řekl stísněně Otouš.

Po dalším kilometru potkali ovci. Stála na cestě a bečela.

"Návnada pro medvěda," řekl Otouš, ale Dana otráveně podotkla, že to už tu dneska bylo.

"Medvědovi ji nenecháme," zasyčel Keny a vytáhl nůž.

Lucie se vrhla mezi ovci a Kenyho, Keny se sehnul a vydloubl z trávy hřiba. Prohlásil, že hřib za syrova je pochoutka, a Dana řekla:

"Nebliňte a sledujte ovci." Ovce se rozeběhla neznatelnou pěšinkou. "To zvíře," vysvětlil Dana, "ztratilo stádo a teď je hledá. Na rozdíl od nás má čuch, a určitě stádo najde. Kde je stádo, bude salaš. Kde je salaš, bude mladý bača, uřízne nám kus žinčice a ukáže nám cestu."

Chvátali za ovci a v poklusu vysvětlovali Daně, co je žinčica. Ovce bečela pořád víc a upalovala pořád rychleji.

"Počkejte," přerušil dostihy Keny, když už všichni pádili tryskem. "Copak to nevidíte? Ta ovce neběží do salaše. Ta utíká před náma a je jí úplně jedno kam."

"Tak to jsme v troubě," řekla vždy spisovná Lucie a sesunula se do borůvčí. Zastavili se, ovce rovněž.

Našli pár borůvek a pak se úplně setmělo. Les vzdychal a rachotil, v dáli houkala sova: Keny tvrdil, že je to rys nebo vlk.

Snažili se zahnat ovci, aby nepřivolala rysa, protože opět začínala žalostně bečet. Ale potmě ji nemohli najít.

"Tady se vůbec nedá spát," řekla s údivem Lucie, ačkoli to dávno všichni věděli, a dodala: "Tak ať se vám aspoň hezky bdí."

Potom zadula do fujarky. Dula ze vši síly. Umlkla sova, les přestal praštět. Pokud se v okolí zdržovali rys nebo vlk, zajisté prchali se staženými ocasy daleko z Nízkých Tater.

Lucie hrála pořád velebněji a zdálo se, že z okolních stromů začínají padat šišky po desítkách.

Hrála tak, že nikdo nezaslechl plíživé kroky.

Náhle ovce zmlkla.

A proti světlému nebi spatřila Dana stíny dvou obrovitých postav. Zaječela a přitiskla se ke Kenymu.

"Čuješ, Jano?" houkla jedna z obrovitých postav. "Vraj bosorky!" A potom se zasmála smíchem, jakým se smějí dnes už jen záporní hrdinové zaostalejších kinematografií: "Chachááá!"

Keny Danu odstrčil a zaujal boxerský postoj.

V tábořišti u Pavčiny Lehoty prožívali nedobré ráno. Gábina seděla před stanem, všichni ji provinile obskakovali a nejistě tvrdili, že se Otouš určitě vrátí, jen co se někde vyspí.

V půl sedmé se mezi stany vřítel motocykl se dvěma muži. Řidičem byl obrovitý bača. Na tandemu seděl Keny.

"Je to dost," řekl Křižák. "Ještě pořád hraje naše Lucka u vodopádu?"

"Nonono," odvětil Keny. "Vy jste, vy vandráci, ani netrefili na Krakovu holu, kdežto my tam vylezli beze

značky, čekali jsme tam na vás dvě hodiny a ještě jsme přihnali bačům ovci."

"Kde je?" tázala se Gábina výhružným hlasem.

"Ovce žere na louce a Otouš spí v salaši," obrátil se k ní Keny s pohrdáním. "Dana dojí ovce a Lucie učí mladýho baču hrát na fujaru. Zatímco někteří lidi si tady celou noc úplně klidně chrápou, na Krakovu holu netrefí, na fujaru hrát nedovedou, a místo aby na naši záchranu zorganizovali celoslovenskou akci, tak si tady klidně baštěj chleba s marmeládou a čekaj, až je někdo s bačou na motorce přijede informovat, že se nám nic nestalo."

CO JE SLYŠET,
KDYŽ SE LEZE NA SALATÍN

(Vysoký vrch v Nízkých Tatrách, nikde voda, nikde stín. Vedro, vrchol v nedohlednu. Dobytčáci se potácejí ve srázu pod hromskými batohy, hovoří hekavě, občas jdou vkleče. Kleč voní, mouchy útočí a horští členovci se chechtají do členitých vousů.)

HOCH: Polez.

DÍVKA: Nemůžu.

HOCH: Na to kašli. Polez.

DÍVKA: Nemůžu. Achich.

HOCH: Polez. Už tam budem.

DÍVKA: Kde?

HOCH: Nahoře.

DÍVKA: A co je nahoře?

HOCH: No tak - nic, že.

DÍVKA: A proč tam lezeme?

HOCH: No tak - že jsme tam ještě nebyli, že.

DÍVKA: Aha. A kde všude jsme ještě nebyli?

HOCH: No tak - zatím jsme nebyli nikde, že.

DÍVKA: Achich, achich.

FANOUS: Hore zdar, mladí přátelé, ahoj. Mařko, přidej. Ptáte se, děvče, proč že směřujeme k vrcholům? Protože tam směřuje náš duch! A to tělo - to holt musí za ním, to se nedá nic dělat. Mařko, přidej! My bychom vzhůru k nebesům, však jsme zde s zemí spjatí, to je ten průsvih, gravitace, maďam, já bych moh povídat, já mám sto dvacet kilo, ale my zatnem zuby, ducha lvi, a všechno rozbijem!

MAŘKA: Fanouši, pamatuj se. Šetři se, nevyčerpávej se - nebo aspoň nekecej.

HOCH: Polez.

DÍVKA: Nemůžu.

HOCH: Nelži. Polez.

DÍVKA: Achich, achich.

MAŘKA: Kruci, to je horko, co? Představte si - teď támhle na tom kameni - malovanéj hrnek plnej kyselýho mlíka.

HOCH: Nebo piva! Ani by nemuselo bejt kyselý!

FANOUS: Známkřístřálovou studánku, kde nejhlubší je les -

DÍVKA: Miláčku - počkej. Bolí mě nožička.

HOCH: Eště máš druhou. Polez.

DÍVKA: Achich, achich.

FANOUS: Važte si svých krásných nožiček, slečno. Mařko, přidej. Anebo ne - zůstaň dole. Vašich krásných nožiček. Noha, víte, noha je nástrojem ducha, pomocí nohy se duch dostane všude. Noha nezaváhá před ničím. Kruci, v čem to stojím?

HOCH: Vidíš. I ta kráva už tu byla - jenom ty seš pořád vzadu.

DÍVKA: Já za to nemůžu, že už nemůžu, a ty jsi na mě vošklivej! Búúú!

HOCH: Neřvi, vysílíš se! Polez!

MAŘKA: Hele, stojánek! Už to vejš nejde! Fanouši a lidi, my jsme nahoře!

DÍVKA: Achich, achich. Hurá! Achich. Fuj.

FANOUS: Cože? To že je vrchol? Jak to, že je to vrchol? Dyt' tady nic není!

DÍVKA: Pane, copak nevidíte ten rozhled? Ty hory? Ty doly? A že my jsme ducha lvi...

FANOUS: Kašlu na ducha lvi! Kašlu na dalekohled! Jak to, že tady není hospoda? Já mám na mapě hospodu! No koukněte, mladej, že ti sprostáci mi sem tady na tu vrstevnici namalovali hospodu!

HOCH: Nic ve zlým, ale jestli to není tím, že jste vylez na jinej kopec.

FANOUS: Já? V mém věku? Chachá! S mejma zkušenostma? Chochó! Slyšíš ho, Mařko? Teda mladíku, jako srandista jste jednička!

DÍVKA: To je krása! To je krása! Velká Fatra, Malá Fatra, Tatry, Tatry, támhle jsou taky Tatry a tuhle leze brabenec.

HOCH: Totiž já se vás nechci dotknout, pane, ale vy máte v ruce mapu Moravskoslezských Beskyd a ukazujete mi hřeben Radhoště. To není tady! To je jinde! Jinde, rozumíte? To musíte zase dolů a na vlak a na Moravě přestupovat a v Rožnově na náměstí si otevřete tuhle mapu, ale v žádným případě ne dřív, jasný?

MAŘKA: Na žádnou Moravu se nepojede! Já ti dám hospodu! Dejchej ten horskej vzduch! Dejchej, nebo tě praštím!

Kam utíkáš?

FANOUS: Na Moravu! Lidskej duch je neporazitelný, votřepe se a pádí dál, je tam hotel Radegast! Mařko přidej!

DÍVKA: Konečně sami! Miláčku, ty jsi byl na mě tak krásně surovej!

HOCH: Fakt? To mě štve, fakt. Já fakt nerad. Fakt promiň, fakt. Já -

DÍVKA: Kdybys na mě nebyl tak strašně surovej, tak bys mě sem nebyl vůbec dostal. A tady je tak krásně! Já jsem ti tak vděčná! Vlez si ke mně na tu skalku a hodně moc mě obejmí, miláčku!

HOCH: Já nemůžu.

DÍVKA: Nelži. Polez.

HOCH: Já fakt nemůžu.

DÍVKA: Na to kašli. Polez.

HOCH: Achich, achich.

DÍVKA: Neřvi, vysilíš se! Polez!

]

111

"Víš co je prima?" řekla Magdaléna v hlubinách lesa. "Že jsme tu sami. Že nás tady není deset."

Většinou nás chodívalo asi tak deset," řekl jsem tiše. "Bylo to moc prima."

"Deset lidí si nemůže rozumět," vyhlásila Magdaléna demagogicky. Usedla na pařez zalitý měsícem. "Mají různý zájmy," řekla.

"To je právě dobře," namítl jsem. "Když na ty zájmy svítí měsíc, tak se ty zájmy najednou ani tak moc neliší. A všechny, kdo pod tím úplňkem sedí, najednou zajímá všechno."

"Teď kdyby mi někdo začal vyprávět o fotbalu," řekla Magdaléna, "letí do potoka."

"Pod úplněk se nesedá s kdekým."

Vyprávěl jsem Magdaléně o zálibách horáků, šla za mnou se sklopenou hlavou a věřila, že bloudí. Úplněk se nám pletl do cesty a svítil na jejím čele.

!!!

KDYŽ HORÁK táhne pohořím, táhnou s ním i jeho záliby. Zálib je nepřeberně a ne vždycky se snesou.

Jsou například horáci ZOOLOGOVÉ a horáci KYTIČKÁŘI. Kytíčkáři vítězně pokřikují nad kdejakým plevelem a zoologové na ně tiše řvou, že jim plaší orla. Když kytíčkáři namítnou, že to, co teď zrovna uletělo, byla vrána, odvěti zoologové zatrpklé: Tak vidíte.

Jsou i horáci GEOLOGOVÉ. Ustavičně s sebou tahají plné kapsy kamení a vyhazují je až v exponovaném svahu pod vrcholem. Ruly, žuly a krystalické břidlice pak dopadají o sto metrů níže na horáky GEOGRAFY a protrhávají jejich rozprostřené mapy, takže se horák geograf nikdy nedozví, kudy vlastně leze, což ho psychicky ničí.

Jedno mají všichni výše jmenovaní fanatici společné: žijí přítomností. Jsou labužníky chvíle. Skotačí si životem a zažívání jim nečiní potíže. Jsou však i horáci subtilnějších konstrukcí. I oni dokáží žasnout nad kytíčkou, nad kamínkem či nad odlétající vránou. Na dně jejich zjitřených duší se však zmítá představa, co bude, až tady nebudou. Až budou doma. S touto hrůznou vizí se pak vypořádávají celou dovolenou.

Patří k nim například horák GRAFOMAN. Táhne jen k těm vrcholům, o nichž je notoricky známo, že se tam vyskytuje vrcholová schránka. Na vrcholu pak mrzne řadu hodin a doráží na ušvané poutníky: Prosím vás, nemáte náhodou tužku? Kolem vánoc vysedává spokojeně u dorada rozpáleného ústředního topení, sleduje vír vloček za záclonou a představuje si všechny vrcholy v celé vlasti, kde je pusto, vánočně a kde se sníh snáší na vrcholové schránky s jeho podpisem.

Podobného druhu je i horák zvaný FOFIFO. Fofifo nikdy nezdolává stezku obvyklým způsobem. Podobně zlomyslnému kamzíkovi plíží se po skalách hned nad stezkou, hned pod stezkou a občas s krvelačným skřekem stiskne spoušť fotoaparátu. Fotografuje všechno, zejména hory, domorodce, myši, dívky a noclehárny. Nastavování clon a lepení přetržených filmů pohltí všechen jeho zájem. Proto kolem vánoc, než pošle své snímky na fotoamatérskou výstavu, pronásleduje ostatní horáky s nezřetelným snímek jakési terénní boule a útočně se táže: Ty si taky nevzpomínáš, jak se tohleto jmenovalo? Protože to nikdo neví, napíše fofifo posléze pod obrázek: Horská nálada.

Fofifové, grafomani a jim podobní nacházejí pak svůj koncentrovaný vzor v typu, jež neváháme nazvat horák ARCHIVÁŘ. Archivář neleze po horách proto, aby si užil, nýbrž aby to zaznamenal. Z těchto důvodů je ověšen fotoaparáty a kamerami. Při prudším pohybu z něj padají notýsky, skicáře, diáře, kroniky a špiónské magnetofony. Fotoaparátem útočí na lidi, zvířata i věci. Magnetofonem nahrává kravské zvonce, lidovou píseň, hryzáni sysla či velehorské ticho. Kolem vánoc pak láká do své garsoniery nic netušící oběti, nalévá jim rum, zhasíná světlo, pouští jim stokrát zesílené klepání datla, promítá diapozitivy a křičí: To vpravo jsem já, to bys neřekla, co? Kdežto to vlevo je kamzík zezadu. A teď si poslechni vránu z Malý Fatry!

Prchající oběť horák archivář nepronásleduje. Dál se kochá obrazy velehor a vraními skřeky, pije rum a těší se,

jak se bude v létě v Tatrách těšit, jak bude v zimě vzpomínat. Do vraních skřeků pak počne notovat slovenskou lidovou a děkuje osudu, že mu dopřál být horákem.

]

VYPRÁVĚNÍ O TOM, JAK OTOUŠ TOČIL

Původně zmítala Otoušem trojí vášeň: spánek, Gábina a průkopnické nápady. Jednoho dne ho však bez výstrahy napadla vášeň čtvrtá, ze všech nejsilnější: Otouš začal fotografovat. Už jeho první snímky nenechávaly nikoho lhostejným. Chybívaly tam hlavy, pokud šlo o fotografie osob, a chybívaly celé budovy s výjimkou podezdívek, šlo-li o fotografie hradů a zámků.

Za nejzdařilejší považují dodnes mnozí snímek, jak Gábina s Ondrášem a Jurášem vysoko vyskakují v chrámu svatého Jakuba v Levoči. Vždycky když na to přišla řeč, Gábina tvrdila, že nikdy v žádném kostele nevyskakovala, tím spíš ne s otcovými vlčáky, kteří mimochodem nikdy nebyli na Slovensku. Vyskakuje-li ta dívka opravdu v Levoči, končívala Gábina výhružně, nejsem to já a není to ani Ondráš a Juráš. Otouš se raději přiznal, že ihned po koupi fotoaparátu vyfotografoval Ondráše a Juráše u Gábiny na dvoře. Potom odejel na Slovensko a tam vyfotografoval Gábinu, jak leze po černé skále. Příští den pak umělecky ztvárnil příšeří chrámu svatého Jakuba v Levoči. Až pak mu někdo vysvětlil, že to kolečko na fotoaparátu je tam od toho, aby se s tím přetáčel film, co je uvnitř, čímž dojde k posunu tohoto filmu a tím i k možnosti dosáhnout na jediném filmovém pásu jediným fotoaparátem až šestatřiceti fotografií.

"Fascinující," řekl tenkrát Otouš a počal vyrábět fotografické seriály. Zejména se pak proslavily jeho cykly z hor, které dokázaly upoutat už svými názvy: Moknutí oddílu vysokohorské turistiky od hlavy. Vstřebávání kamarádů stádem ovcí. Na stopě medvěda, který se ukázal být bosým turistou s puchýři na noze číslo 49. Skalní komín s volně padajícím Sumcem v pozadí. Suchý zadok v průtrži mračen.

Kdo se pozastavil nad věrohodností posledního tvrzení, tomu Otouš ochotně vysvětlil, že Suchý zadok je vrch v Západních Tatrách.

To všechno byla legrace. Ale toho roku, když přitáhli do Roháčů, přitáhl Otouš filmovou kameru. Mimo jiné hodlal uměleckým způsobem ztvárnit výstup na Baranec.

"Mám to detailně promyšlený," vyhrožoval už v autobuse. "Bude se to jmenovat Sen o Roháčích a bude to mít šest miniaturních dílečků. První díleček: Hurá na cestu! Druhé díleček: Výstup! Třetí díleček: Krize. Někdo padne nebo tak. Čtvrtý: Šťastně nahoře! Pátý: Sestup z Barance. Krása hor. Štíty. Mraky. Kytíčky. Tady to rozbalím naplno. Poezie. Lyrika. Fellini. Prostě Sen o Roháčích. A v šestém dílu, tam se zvolna vzdalujeme, táhneme níž a níž, jsme menší a menší - a na stráni za náma se ve větru klepají modrý horský zvonky." domluvil a vážně pokýval hlavou.

"To bude správná hovadina," zatěšil se Bongo. "To budeme zase na Silvestra padat ze židlí, rozumíš, jako jak se nám tenkrát zavařila ta promítačka, když jsme si použili ty vzpěračský závody zrychleně."

"Jaká hovadina?" vyjel Otouš. "To se nebude promítat na žádnýho Silvestra, nýbrž na celostátním festivalu amatérských filmů v Královském Poříčí, chechtálkové!"

Autobus je vysadil na pokraji lesa. Otouš pozvedl kameru, zamířil na autobus, zaklel, protože než našel vozidlo v hledáčku, šofér odjel, dívky se zasmály a Otouš se vážně zeptal, zdali s ním všichni hodlají spolupracovat při výrobě Snu o Roháčích. Lehkomyslně mu to slíbili a vyrazili. Ukazatel s údajem Baranec - 4 a " hodiny minuli beze slova. Pustili se po žluté značce do hlubiny lesa.

"Počkat, počkat," zarazil je Otouš. "Filmujeme, nebo se flákáme?"

"Co zdržuješ?" zavrčel Sumec. "Natoč, jak jdeme kolem ukazatele a jak funíme, to stačí ne?"

"Slíbili jste, že se mnou budete spolupracovat?" zavyl Otouš, a když rozmrzele přisvědčili, rozmáchl se kamerou a pronesl tento pamětihodný monolog:

"Já tady, krucinál, točím uměleckou výpověď a žádnej blbej dokument! Já to, vy vejři, budu mít pravdivější než pravdu! Proto se ti na tvý funění pod ukazatelem, Sumče, někdo vybodne! První díl scénáře říká hurá na cestu! Tak se to hurá musí zahrát a taky že se zahraje! Já si nafilmuju ukazatel, Baranec čtyři a půl hodiny, těbůh, teď pozor, mířím na vás! Vy se srážíte do hloučku, koukáte metr nade mě, tam jako je ten ukazatel, no to já vím, že tam není, a vy jako ten ukazatel čtete, dalekohledem ne, Keny, probohaživýho, a Bongo, když už tak zřetelně slabikuješ, tak alespoň neslabikuj tak pomalu, nebo si na celostátním festivalu amatérských filmů v Královském Poříčí budou myslet, že jsme nějaký negramoti. Sumče, hergot, nekoukej po vráně, když čteš, jak daleko je na Baranec! To já vím, že to víš, ale divák to neví! A teď se usmívejte! Protože vám došlo, že čtyři a půl hodiny do kopce je pro vás úplná sranda! Říkal jsem usmívat se a ne rvát smíchy, šaškové, stejně to nebude slyšet, je to němý film! Keny, ty se taky usmívej! Cože? Že se taky usmíváš? Tak promiň, já myslel, že brečíš!"

Protože se Otoušovi úsměv pořád nelíbil, poučila všechny Lucie, že přirozený úsměv se nejsnáze vyrobí tak, že se před kamerou dlouze a výrazně pronáší slovo "sýr." Ale spíš jako s měkkým i "sííííí." Tak vznikne nenásilný,

přirozený úsměv.

"Navíc aspoň třicet vteřin dlouhej," radoval se Otuš, "to bude nádhera!"

Na záběru pak chybí Dana, protože při pokusu o nenásilný, přirozený úsměv byla postižena křečí čelisti.

Stoupání jihozápadním hřebenem Barance je cestou pro otrlé. Chodec kráčí hodinu, dvě, tři hodiny, a má dojem, že je pořád stejně vysoko. Pot mu teče přes oči, takže nevidí, jak se mění scenérie: vysoký les, nízký les, ještě nižší les, zakrslé smrčky, vzrostlá kosodřevina, zakrslá kosodřevina.

"Tak toč," hekl Křížák úsporně.

"Teď ne," hekl Otuš, "Ještě jsme málo - uhnáný. Ještě se málo - potíme. Až dostane někdo do ksichtu - ten správně strhanej výraz - tak to spustím."

Dana prohlásila, že úplně ztrhanou tvář má už delší dobu Otuš, ale Gábina ji poučila, že takhle vypadá Otuš vždycky, když už aspoň čtyři hodiny nespí.

"Nápad," zařval vtom Otuš. "Teď natočím nohy, jak dusají po pěšině. Potom jak na tu pěšinu padají kapky potu."

Zahnal všechny o dvacet metrů níž a ulehl vedle stezky.

"Pozor, usne," vykřikla Gábina. Ale Otušův tvůrčí žár byl silnější.

"Chci jenom dívčí nohy," houkl od země. "Kvůli kontrastu s drsností okolní scenérie. Stoupejte zvolna a pravidelně!"

Dvacetimetrový úsek stoupaly dívky šestkrát. Poprvé se Otuš zasněně zahleděl na všechny nohy a zapomněl točit, podruhé se mu na kameře něco zaseklo. Potřetí přelezla pěšinu zmije a počtvrté práskla Lída Otuše klackem do ramene, protože si myslela, že ten kořen před Otušem je zmije a že se na ni vrhá. Popáté si Lída pořád ještě myslela, že ten kořen před Otušem je zmije, a zařvala tak strašně, že Otuš pustil kameru.

"Nevadí, jede se po šestý," zavelel.

"Ať běhají zase chvíli kluci," žadonila Dana. "Ti mají taky hezký nohy."

Otuš však trval na svém tvůrčím záměru a přesvědčoval všechny, že bez dívčích nohou to nebude Sen o Roháčích.

"Mívaly jsme krásné nohy, mívaly," povzdechla Lucie. "A vůbec jsme bývaly hezčí. Ale každá žena má možnost volby: buď si nevybere vysokohorskou turistiku, a pak si zachová nohy elegantní, plné půvabů a něžných křivek. Nebo si vybere vysokohorskou turistiku a za půl roku má lýtka jako závodní slepice."

Při šestém výstupu konečně Lída přestala věnovat kořeni pozornost, zakopla o něj a upadla.

"Nakonec je to jedno," usoudil Otuš a začal Lídu natáčet. "Tímhle záběrem jsme plynule přešli do třetího dílečku, krize, jak někdo už nemůže a padne."

"Já náhodou můžu, ty strašidlo fotogenický," rozzuřila se Lída.

"Můžeš?" křikl Otuš. "Výborně! Tak ruksak na záda, oprášit kolena a nahoru raz dva raz dva raz dva! A všichni za ní! Slíbili jste spolupráci? Tak fofrem! Na Baranec! Raz dva raz dva! Protože já teď potřebuju kapky potu!"

Na vrcholu Barance bylo šedivé kamení, betonový sloup, houfy turistů a hustá mlha.

"Sice nic neuvidíme," zhodnotila to Dana, "ale aspoň bude s Otušem pokoj. Já teda ode dneška tomu Redfordovi vůbec nezávidím."

"Nástup, nástup," probral se v tu chvíli Otuš. "Nesvačit, nepít, světelnost je dobrá, natáčíme dobytí vrcholu a jak se náš zrak snaží proniknout mlhou!"

Pak si povšiml vrcholové schránky a zamnul rukama. Nejefektivnější bude, rozhodl, když se všichni vrhnou k vrcholové schránce a budou se strkat, aby právě jejich podpis byl ve vrcholové knize první.

"Taky by se ten film moh jmenovat," řekl Sumec nevraživě, "Blbečkové v Roháčích. Já jsem sice slíbil spolupráci a klidně ti spadnu, vodkad' potřebuješ, ale aby se v Královském Poříčí koukali, jak se strkám u vrcholové schránky, to jsme si neujednali."

Ostatní rovněž odmítli strkat se u schránky, i když jim Otuš sliboval, že se přitom prima zahřejí. Nakonec Otušovi došla trpělivost, prohlásil, že tady nikdo nemá smysl pro uměleckou nadsázku, svěřil kameru křížákovi a šel se strkat sám. Chvilí váhal, protože se neměl s kým strkat. Křížák zatím natočil kamarády, jak se choulí za větrem, svačí, pijí horký čaj a vůbec se nestrkají.

Nakonec se Otuš schlíple vrátil, protože na celém vrcholu se nenašel jediný turista, který by byl ochoten strkat se s ním u schránky.

"Šíleně mě to znáhá," řekl. "Jsou to děsný nervy. Teď například tam potřebuju nějaký jednotlicí prvek, kterej by se v tom filmu několikrát opakoval a kterej by tak nějak vlastně vysvětlil, proč se to všechno jmenuje Sen o Roháčích. A nemůžu na nic přijít. A vy si tu klidně točíte nesmysly, jako jak pijeme čaj a svačíme. To není žádná umělecká rovina, to jsou pseudorealistický drby! Fakt už je toho na mě moc."

"Tak se prosí," navrhl lživě Bongo. "Lehni si támhle za vítr, a až se vyspíš, tak nás dohoníš. My ti zatím ponese kameru..."

"To známe," vyletěl Otuš. "Já tady usnu a vy mi zatím natočíte úplně jinej film! To by se v Královském Poříčí pěkně poděkovali, kdyby tušili, jaký odporný nezajímavosti jim tam hodláte propašovat!"

Pak se mlha roztrhla a všem na Baranci bylo dáno spatřit hory. Doliny, lesy, slunce a stín, skvrny sněhu. Temné štíty Ostrého Roháče a Plačlivého. Pěšinku, jak se vznášá nad propastmi od Barance ke Smreku.

Stáli na počátku té pěšinky; dotykem trav je hladily nejmenší velehory, zelený a modrý svět plný květin, divokých vod a tise pějícího větru.

"To netoť," řekl Otušovi Bongo. "Toho je do tý veselohry škoda."

"Stejně je nenatočíš," řekla Dana. "Kdybys tady vrčel tisíc let."

"Já vím," řekl Otuš, jako by se omlouval. Pak v něm zvítězila filmařská duše a zpuštěně vykřikl: "Co se mi do toho, hergot, pletete?"

Natočil hory i doly, mraky a kamení, Vysoké Tatry v dáli a kamarády, jak na to koukají. Pak se rozhodl, že záběry velehor vystřídá záběry zvláště katastrofálních pádů. Hlavním kaskadérem jmenoval Sumce, protože Sumec vždycky běhal z kopce tryskem. Při každé jeho kolizi Otuš jen broukl: "Výborně. Jen tak dál." Podařil se mu též záběr dalekých štítů mezi Sumcovými k nebi mířícíma nohama.

Na vrcholu Smreku serval vítr Daně šátek. Vynesl ho vysoko a pak hnal nad hřebenem směrem k Žiarskému sedlu.

"To je von," zaječel Otuš, až se všichni polekali. "Chyťte ho! Pusťte mě! To je ten jednotící prvek!"

Hnal se s kamerou zacílenou do oblak a s okem na kameře po uzounké stezce nad skalnatými roklemi, až přecházel zrak. Vrhá se do chumlů výprav táhnoucích v protisměru a zanechával v nich širokou brázdou. Potom se i s šátkem ztratil za terénní vlnou.

"Kdyby ho aspoň chytil," vzdychla Dana.

"Což o to," zamyslel se Křížák. "Šátek, ten on ti chytí, ale jako jednotící prvek ho zase pustí. Protože potřebuje, aby se mu šátek vznášel. A potom aby se snášel."

"Kam?" pípala Dana.

"Do doliny. Odkud ho už nikdy nikdo nevyzvedne. Byl a není. Sen."

"Ty seš zrovna takovej cvok," řekla Dana.

"Sen o Roháčích," namítl Křížák.

"Šedesát pět korun," odvětila Dana sveřepě a Křížák pokrčil rameny.

Otuš se vrátil za čtvrt hodiny.

"Natočils?" optali se.

"Nenatočil," procedil mezi sevřenými rty. "Letěl moc rychle. Jednotící prvek je v čoudu."

Zbývaly už jen dva záběry. V prvním měli kamarádi zvolna scházet k Žiarskému sedlu. Poslední záběr pak měl být výkřikem tvůrcevy něhy: v pozadí štítů hor, v popředí zvonky. Na poslední chvíli však Otuš plán změnil, protože Keny spatřil myš.

"Ještě tam nemáme žádný zvíře," vysvětloval Otuš za bouřlivého Sumcova souhlasu. "Víte, jak by to všechno dostalo šmrnc, kdyby ta myš vystrčila hlavu z díry a pak v hrůze prchla, protože další záběr by byl, jak se Sumec řítí sutí? Jasně, já musím natočit myš!"

Půl hodiny hledaly myš, ale žádnou nenašli. Nakonec Lucie našla díru a Sumec tvrdil, že v té díře myš je, protože když se pořádně podíváme, vidíme, že pruh trávy míří k díře. Otuš zabudoval před dírou kameru, poslal všechny pryč, položil před díru čtvereček čokolády a číhal. Myš však nešla. Bylo půl páté večer a dívky odmítly trást se zimou na hřebenech, dokud Otuš nenatočí myš, která stejně nevyleze.

"Samozřejmě že nevyleze, protože slyší, jak mi do toho pořád cancáte," vztekal se Otuš. "Takže já teď natočím, jak scházíte k Žiarskému sedlu a opovažte se vrátit zase nahoru! Pak si natočím, jak se třesou zvonečky, a pak už snad tady bude takovej klid, že natočím i myš. Potom tu myš dám dopředu, protože záběry se stejně musejí všelijak rozstříhat."

Natočil kamarády, jak jsou menší a menší, natočil modré zvonky a pak si povšiml, že myš běhá o deset metrů níž pod strmou skalní stěnou. Přehodil si kameru na záda a začal se spouštět do propasti k myši.

Po čtvrt hodině uslyšeli výkřik. Zastavili se, zaznělo to znova. Táhlé houknutí, které pohltil vítr. Přicházelo z hřebene, kde opustili Otuše.

"Něco se mu stalo," vzlykla Gábina a shodila krosnu. Bongo, Křížák a Keny na sebe pohlédli. Vydali se pak nedůvěřivě zpátky do kopce za Gábinou.

"Ta myš," vykládal Bongo, "skutečně vylezla z díry a zakousla se Otušovi do kamery. A nám se teď naskytne fantastický pohled, rozumíš, jak von cloumá kamerou a myš vrčí a nechce ji pustit."

Ale při posledních Bongoých slovech už klusali. Volání slyšeli ještě dvakrát.

V místech, kde opustili Otuše, stál muž a právě se chystal houknout.

"Podívejte," vydechl a ukázal dolů, na svah pod černou skálou. V trávě tam ležel Otuš tváří k zemi.

Spustili se po skále k němu. Muž nahoře vzrušeně vykřikoval:

"Někdo ho asi - tím přístrojem, co drží v ruce - pak mu ten přístroj dal do ruky, aby zmátl policii - já s ním nechtěl hejbat, chápete? To nemají policisté rádi -"

Metr před Otušem zela myš díra a z ní čouhala tabulka čokolády.

"Otuši," vyjekla Gábina strašným hlasem.

Otuš se převálil na bok a blaženě se usmál. Oči neotevřel.

"Počkej. Nekřič," řekl Křížák jemně. Vzal kameru a zamířil na Otuše. "Mám jednotící prvek."

A všichni si v tu chvíli představili poslední záběr filmu, záběr, který se objeví zajisté i na začátku a ještě několikrát uprostřed: v pozadí štíty hor, v popředí Otouš, ze spánku se usmívá. Všude kolem se ve větru chvějí modré zvonky. A dají-li si s tím doma trochu práci, objeví se pak na nebi, nad Otoušem a nad horskými štíty velký zářící nápis: Sen o Roháčích.

]

Z CESTOVNÍHO DENÍKU

Byl krásný den, na turistických ukazatelích se třpytila rosa a my jsme zase zabloudili. (Sumec mi kouká přes rameno. Křičí, že do deníku patří pouze časové údaje a holá fakta. Že takhle tu večer nedostanu. Jako bych já za to mohla, že oni zabloudili.)

Zabloudili jsme v úterý ve Slovenském rudohoří. 6.30 - vyrazíme na týdenní hřebenovku z obce Stará Voda po modré značce. 6.35 - ztrácíme modrou značku. 6.40 - 11.30 - hledáme značku a táhneme k jihu. Otepluje se. Prales houstne. V korunách křičí ptáci a v trávě se hádáme my. Křížák má mapu a tvrdí, že míříme na Velký Vtačí vrch. Keny má taky mapu a tvrdí, že stojíme u kostela ve vsi Henclová. Otouš má buzolu a tvrdí, že kráčíme úplně jinam, ostýchám se napsat kam. Přesto s ním všichni souhlasí. 12.15 - všichni chtějí jíst. Ale přes jídlo jsem tady já. 12.30 - Otouš a Keny se chystají zarazit nůž do večky chleba. Nůž zabavuju. 12.40 - Křížák, Otouš a Keny se chystají rozdrásat večku rukama. Zabavuju večku. 12.50 - Bongo, Křížák, Otouš a Keny se rozhodují otevřít pět vepřových konzerv nalezeným jelením parohem. Zabavuju konzervy. Dále zabavuju sýr, sádlo, cukr, kilo cibule a meloun. Přes jídlo jsem tady já. Když už jsme jednou zabloudili, můžeme bloudit týdný.

13.00 - Keny ohryzává řemeny od batohu. 13.30 - Keny ohryzává stromovou kůru. 13.46 - Bongo zjišťuje, že jsem všechno nezabavila. Že oni mají ještě mouku, sůl, pár vajíček a předvčerejší rohlíky. 13.46 - Keny podává důkaz, že lze pojídat i hrubou mouku smíšenou s pramenitou vodou. Další debaty se nezúčastní, protože až do 14.50 nemůže rozvázat čelisti. 14.30 - svoluju, abychom ze surovin, které nenesu, připravili oběd. Nemůžeme však rozdělat oheň, protože sirky má v kapse Sumec, který šel hledat nejvyšší strom. Nikoli aby se na něm sebekriticky oběsil, nýbrž aby z jeho vrcholu spatřil konec Slovenského rudohoří a světýlko, nebo aspoň bufet. 14.49 - Sumec se vrací. Nejvyšší strom nenašel, ale ztratil sirky. 14.50 - Keny s prásknutím rozevřel čelisti, vyskakuje a pronásleduje Sumce po lese. Sumec mizí v mlázi. Keny nachází Sumcovy sirky. Pak se oba ztrácejí v hustém hvozdě. 15.00 - Křížák se rozzlobil. Prohlásil, že jde Kenyho se Sumcem hledat. Ztrácí se v 15.20. 16.00 - Bongo, Lucie a Dana odcházejí hledat Křížáka. 17.30 - Otouš prohlašuje, že najde všechny i s nejvyšším stromem a ztrácí se i s Gábinou.

18.00 - jsem sama v hustém lese. Něco tady skřehotá. Ležím na potravinách, v ruce dýku. Vepřové konzervy a meloun mě tlačí do zad. 18.30 - stíny se dlouží. Pořád tady něco skřehotá. Maskuju potraviny větvemi a odcházím hledat živou duši. 19.00 - jsem zachráněna. Z návrší vidím bezlesé údolíčko, potok, oheň a kamarády. Upažují a rozpazují. Též vzpažují a příkládají ruce ke stromům a skalám. 19.45 - spatřili mě. Volají, kde jsou konzervy, sýr, chleba, cibule a cukr. Odpovídám, že asi půl hodiny za mnou. Nařikají a vzpažují tím rychleji.

20.00 - už vím, proč cvičí. Protože díky mé prozíravosti nemohli uvařit nic jiného než knedlíky. Protože do těsta vrazili hodně vody a všechnu mouku. Zkoušeli pak vytvarovat knedlíkové koule. Nevytvarovali však knedlíkové koule, nýbrž univerzální lepidlo.

20.30 - jídlo zvané Bludný kořen připravíme takto: oškrábeme knedlíkové těsto z rukou, nohou, z šatů a z hlavy, namotáme na klacky a opékáme nad ohněm. Opečené těsto otlučeme z klacku, nalámeme do ešusu a zapijíme pramenitou vodou, zatímco vepřové konzervy, sýr, meloun, chleba a jiné jsou zamaskovány v hlubokých lesích. A za všechno prý můžu já!

(Za trest zapsala LIDA)

111

Po bílých paloucích jsme šli nocí a Vrátnanka nám šeptala kudy dál. Povzbudivě jsem řekl, že za pět minut jsme na tábořišti, a Magdaléna se nadechla. Prý jsem ji oklamal. Tohle prý není žádné bloudění. Ale v tu chvíli jsme zaslechli hudbu.

"Hráči na fujaru," řekla krásná panna Magdaléna. Sešli jsme po oblázcích k řece.

Na kamenech tam seděli dva velicí trpaslíci s červenými čepicemi a hráli na kytaru. Vlastně hrál jen jeden. Moc mu to nešlo.

"Zahod' to," řekl ten, co nehrál. "Má tam bejt dé sedm."

"Jaký dé sedm," zařičel hráč, "když je to v ef důru?" Už jsi viděl dé sedm v ef důru, ježku?"

"V tom je právě ta finta!"

"To by byla blbá finta!"

"Krásná finta!"

"Blbá finta!"
"Protože seš Paganini, puč to sem!"
"Tak já jsem u tebe Paganini, jo?"
"Seš! A máš v prstíčkách regma!"
"A víš, co seš ty, ty Geršvine? Seš Kmoch! Kmoch a máš v ruce štangličku!"
"Tak tohle mi neříkej! Kmoch mi neříkej! Říkej mi jak chceš, ale heršvecýbrhergotluft, Kmoch mi neříkej!"
"Seš Kmoch jak stehno, abys věděl, a děláš hůlčičkou takhle: um caj caj, um caj caj!"
Odplížili jsme se do tmy. Ještě ze silnice jsme viděli, jak se červené čepice rozčileně otrásají.
"Byli prima, vid'?" řekla Magdaléna. "Prima kluci, co?"
"To nebyli trpaslíci?" řekl jsem zklamaně.
Zasmála se.
"V takových nocích jsou u řeky jenom trpaslíci a my," přesvědčoval jsem ji. "Věř v ně. Třeba ti splní přání."
Netušil jsem, jak blízko jsem pravdě.
"Musí s nima bejt legrace," řekla.
"S trpaslíkama?"
"S těma klukama. Hlavně s tím menším."
Neříkal jsem nic a Magdaléna za chvíli zašeptala: "Já vím. S trpaslíkama."
Protože měsíc pořád ještě svítíl.

]

POHÁDKA PRO MAGDALÉNU O ZLATÉ KACHNĚ

Někde u Prahy, Brna či Bratislavy žil podnikavý mládenec Bertík. Měl největší vilu a nejdelší auto v nejširším okolí, ve vile krb za šedesát tisíc korun a po stěnách antilopí kůže za tři sta třiatřicet dolarů. Houpal se v křesle za sedm set tuzexových bonů, drbal za ušima pravého baskervilského psa a četl si slovenské národní pohádky za dvanáct padesát.

"Tady čtu," řekl jednou baskervilskému psu, "že ve Vysokých Tatrách leží nějaká Kačacia dolina a v ní že se rozkládá jakési Kačacie pleso. A vždycky o svatojánské noci že tam přilétá zlatá kachna a snese zlaté vejce. A svatojánská noc bude od zítřejšího večera a už brzy bude poledne. Neříká ti to nic?"

Pes baskervilský pokrčil rameny, a aby se nemusel vyjádřit, zakusoval fiktivní blechu.

"A taky tady čtu," pokračoval Bertík, "že se tam jeden mládenec vydal, aby tu kachnu chytil. Aby mu pořád snášela zlatá vejce. Ale jak ji chytil, ona se změnila v krásnou dívku a on hlupák místo aby ji pořádně držel, zamiloval se do ní a pustil ji. A ona uletěla. Už se nevrátila a ten blázen zamilovaná neměl ani dívku, ani kachnu, ani vejce. A tak chodil do té Kačací doliny den co den, rok co rok, a pořád čekal, až ta kachna přiletí, až se ta dívka vrátí. Ale marně. Tak dlouho tam chodil, až tam umřel."

"Oúúúúúú," zavyl pes baskervilský a baskervilskou tlapou si vymáčkl z oka slzu.

"Tebe to třeba dojíká," řekl Bertík, "protože jsi prosté zvíře. Kdežto mě to inspiruje. A už je čtvrt na jednu. Musíme sebou hodit. Až kachnu chytneme, zavřeme ji do kurníku. Ona bude snášet a my budeme boháči."

Pes baskervilský se cynicky rozchechtal a Bertík mu pohrozil prstem.

"Ty si teď určitě myslíš," řekl, "že se mi ten pták taky změní v dívku, až na něj sáhnu. Jenže my na čáry vyzrajeme. V žádné pohádce jsem ještě nečetl, že by se kachna změnila v dívku, když na ni sáhne pes."

"Noúúúú," zavyl prosebně pes baskervilský, ale Bertík byl neoblomný. Poslal psa pro prvotřídní horskou výzbroj, vyjel s nejdelším autem z garáže, naházel dovnitř zásoby, pískl na psa a vyrazili na Poprad. V podvečer už minuli všechny Smokovce, Tatranskou Lomnici a Tatranskou Kotlinu, a než se docela smrklo, utábořili se v kempu u Javoriny, kde vonělo seno, cinkala říčka a foukal studený vítr z hor. Bertík si ničeho nevšímal: až do soumraku před stanem nacvičoval, jak vrhne na kačenu čepici a jak bude pes baskervilský čepici s kačenou aportovat.

Přišla noc a všude mezi stany se ozývalo divné šeptání, protože to byla noc před nocí svatojánskou a nadpřirozené bytosti taky lecco nacvičovaly. Pes baskervilský hrůzou oka nezamhouřil, ale Bertík spokojeně spal a zdálo se mu o stříbrném bazénu plném zlatých vajec.

Ráno vyrazili Bielowodskou dolinou vzhůru. Slunce páliło a hory byly stříbrné a modré. Ale stíny skal se černaly víc než jindy a v těch stínech neustávalo noční šeptání ani podivné vzdechy. Kdyby byl Bertík jen trochu pozorný, všiml by si, že už teď se mihají vzduchem nedočkavější čarodějnice, že mňaví d'áblíci přebíhají cestu a krávy na lukách za nimi pokřikují lidskou řečí. Pes kňučel, ale nevracel se, protože patřil Bertíkovi. Nesl mu batoh, pomáhal přes vývraty a v hlubokém lese zahnal medvěda, který jim v goralském nářečí vyhrožoval, že Bertíka sežere, protože bude svatojánská noc a musí se to oslavit.

"Goúúúúú hoúúúúú," vyl pes baskervilský, ale Bertík neposlouchal, počítal, kolik mu vynese, když bude zlatá kachna snášet řekněme dvanáct vajec za čtvrtletí. Sníl pak nahlas o tom, jak doma umístí zlatou kachnu do voliéry a jak ji zkříží s nějakým větším ptákem, nejraději se pštrossem, a jak tak založí chov pštrosích kachen, co nelitají, žerou písek a snášejí zlatá vejce velikosti ragbyového míče. "Tím pádem," funěl Bertík na hranici kosodřeviny, "se ze mě stane československý Rockefeller a tobě koupím platinovou boudu nebo havajskou psici, co budeš chtít."

"Oúúú nouúúú," nařikal pes baskervilský a Bertík optimisticky stoupal, nekoukal napravo ani nalevo, nahoru ani dolů. A kolem se rozvířily rokle, podél stezky se řítily v černých skalách stříbrný vodopád a nad vodopádem spala v slunci Litvorová dolina, zelená trávou, růžová kvítím, líbezná jako halas píšťaličky. Pes baskervilský tady radostně zaštěkal, ale Bertík rozbalil mapu a řekl, že tahle dolina ho nezajímá, protože není Kačacia, že se musejí kousek vrátit, a to že je z toho, když se kouká na krásy a jiné pitominky, místo aby se koukalo na cestu.

A pak se před nimi rozvěřel kotel Kačací doliny, šedá suť a bílý sníh, ticho, nebe a uprostřed Kačacie pleso modré jako sníh, jako šátek pasačky, jako slza boží. Větr hrál po oblázcích a čepil vlnky na hladině.

Pes baskervilský uleh s hlavou na předních tlapách a nepřál si už nic.

Bertík se zatím poohlédl po březích a nařídil psovi, aby kolem plesa uklidil všechny větší kameny, aby totiž o nějaký nezakopli, až se na kachnu vrhnou. Pes vyklízel dolinu a Bertík v tu chvíli spatřil dívku.

Větr jí čebral zlaté vlasy a ty vlasy jí tančily po opálené tváři. Dívka byla oblečená do zlaté větrovky a zlatých golfek, dokonce i pohorky a podkolenky se jí zlatě třpytily. Jenom na krku měla šátek z té nejčernější tmy.

"Co vy tady?" zavrčel Bertík, neboť ho hned napadlo, že dívka taky čeká na zlatou kachnu, která ovšem snese nejvš jedno vejce.

"Já tady čekám," řekla dívka, "až mě někdo vysvobodí."

Bertík opáčil, že tohle je nejhlupejší výmluva, jakou kdy slyšel, že dívka zajisté ví, že tady se nevysvobozuje, nýbrž se tady snáší zlatá vejce a že je hanba, když na to čeká dívka takhle bohatě oděná, že to nemá zapotřebí, jí že by měla zlatá kachna nakašlat.

"Ta zlatá kachna jsem já, povídáčku," řekla dívka, "a jsem za trest zakletá do dívky. A dokud budu mít tohle tělo," dodala s opovržením, "tak se tady snášet nebude."

Dále se Bertík dozvěděl, že to všechno si dívka zavinila před dvěma sty lety, to že tady naposled snášela vejce a jeden mládenec ji přitom chytil a ona se mu proměnila v dívku a on se do ní zamiloval a ona mu uletěla, což bylo všechno v pořádku, protože se to nevymyšlo z tradičních radovánek svatojánské noci, jenže pak se kachna prohřešila. zalíbilo se jí býtí dívkou, uletěla z Tater a začala se zaplétat s mužskými. Následující svatojánské noci protančila na všelijakých candrbálech, muži se pro ni střídali a ženy ji pomlouvaly, zkrátka všechno se jí dařilo a vůbec si nevzpomněla, že místo milostných dobrodružství má snášet vejce na jakémsi tatranském vídrholci. Až jednou se zapletla s lovcem kamzíků a ten jí prozradil, že jakýsi mládenec v Tatrách kvůli jakési kachně žalem umřel. Zlatá dívka se rozplakala a zatoužila znovu býtí kachnou, ale už to nešlo. A protože to nešlo, toužila po tom víc a víc.

"Vždyť já bych snášela vejce jako blázen," plakala, "vždyť se mi o tom sto devadesát pět let zdává! Jak si takhle sednu do závětrí, načechrám peřička, zavrtím očáskem, zatlačím a lup! - vajíčko je venku, cinkne, zasvítlí..."

Pes baskervilský při tom přesmutném vyprávění škytal žalem, vyl, utíral si oči do pracke a nebyl k utišení.

"Já bych tě zkusil vysvobodit," řekl Bertík. "Ale to mi napřed musíš slíbit, že hned potom sneseš vejce. Nebo raději dvě. Nebo tři. Čtyři bys nemohla?"

"Kdo mě chce vysvobodit," řekla dívka, "musí se mě dotknout. A kdo se mě dotkne, ten umře. Já mu pak přehodím tenhle černý šátek přes obličej, změní se v kachnu a začnu snášet."

"To jsou tedy hodně hloupá pravidla," namíchl se Bertík.

"Jiná věc by byla," řekla dívka, "kdybys mě měl rád. To bys na mě mohl sáhnout a neumřel bys."

Bertík na dívku pohlédl a usoudil, že je škoda, že nedokáže mít někoho rád. Dívka by se určitě pěkně vyjímalá v Bertíkově autě. Zvlášť v tomto exkluzivním oděvu, jinde nevidaném.

"To je z Itálie, co?" řekl a natáhl se po zlatém rukávu.

Pes baskervilský zavyl, vyskočil a praštil Bertíka přes ruku.

"Hodnej pejsek," řekla zlatá dívka. "Právě ti zachránil život."

"Já zapomněl," lekl se Bertík. "Fuj, to byla klika." A odsedl si od dívky co nejdál.

"To je divné, že mě nemáš rád," řekla dívka. "Jsem hezká. A roztomilá. A k zulíbání. A vůbec. Všichni mládenci, co sem vyšplhali pro zlaté vejce, se do mě zamilovali a o zlatém vejci nechtěli ani slyšet."

"Jenže teď je jiná doba, milá kachno," řekl Bertík. "Hlavní je to zlaté vejce. Potom můžeš koupit všechno. I lásku. Heleď, a co kdybys do tebe kupříkladu píchнул nějakou tyčí? Že bych na tebe vůbec nesáhnul a s tebou by to drelo a proměnila by ses?"

"Kdepak," řekla dívka. "To by neplatilo. Jedině živá ruka nebo živá noha."

"Takže se na mě nezlob, kamaráde," řekl Bertík psu baskervilskému, "ale já to vejce nutně potřebuju. Běž k ní. Čuchni k ní. Skoč po ní. Dělej, dělej!"

Psu baskervilskému s zjeřily všechny chlupy hrůzou a všude kolem se rozsvítily rudé oči čarodějnic: čarodějnice si vesele mnuly hnáty, smály se odporným smíchem a sázely se, jak to dopadne.

"Neboj se," řekla zlatá dívka. "Neboj se, pejsku." Řekla to sametovým hlasem, jako když psi máma polaská štěně po čenichu. Pes baskervilský se přestal klepat a malinko zavrtěl ohonem. Potom přiběhl k dívce a položil jí nos do klína.

Bouchlo to a zakouřilo se. Dívka zmizela. Když se kouř rozplynul, čepýřila se vedle psa zlatá kachnička. A vysoko nad jezerem se třepetal ve větru černý šátek, letěl výš a výš, až se ztratil.

Kachna se pak odkolébala do závětrí a snesla tam zlaté vajíčko.

"Aport," rozkřičel se Bertík, "přines pánovi, honem, jak jsem tě to učil?" Ale pes se nepohnul.

Bertík chytil vajíčko a strčil je do kapsy. V tu chvíli se na něj vrhly příšery. Ďáblíci na černých orlech. Ďáblíci na ohnivých svištích. Baby jagy s jedním zubem, s kočičíma očima. Bosorky, hořící košťata a trpajzlíci.

"Sem, k pánovi," křičel Bertík. "Pomoz mi! Kousni je! Zažeh je! Šup!"

Ale pes ho neposlouchal. Sklonil se a olízl kachničce zlatou hlavu.

Ráno se Bertík probíral z mdloby, omyl si strašidelné rány, přesvědčil se, že má vejce v kapse, a vydal se zpátky. Celou cestu pískal na psa. Ale pes nepřišel.

Zlaté vejce bylo div přírody. Když je doma rozbil, hned měl v ruce ještě jedno. A když rozbil to druhé, držel v dlani třetí. Bylo to nekonečné vejce.

A tak se stal Bertík nekonečným boháčem. Měl dokonce celou smečku psů baskervilských. Ale dobře mu nebylo. Například ho jednu noc napadlo, proč tomu svému prvnímu baskervilskému psu nedal ani jméno. Co si asi ten pes pomyslel.

Jindy si zase vzpomněl, jak poslal psa, aby sáhl na zlatou dívku místo něj. Co si asi pomyslela ta dívka.

Taky mu vrtalo hlavou, proč měl pes dívku rád, a Bertík ne. Ta otázka mu nedala spát. Ale neměl, koho by se zeptal. Byl sám.

Jednoho dne se vydal pro odpověď. Prošel Javorinou, Bielovodskou dolinou, hlubokým lesem. Skalami a kamením. Zastavil se u Kačacího plesa.

Bylo tiché a nehybné, nikdo tu nečekal. Bertík pokýval hlavou a šel dál. Po skalách, po sněhu, nad propastmi. Stoupal do údolí tak vysokých a tak malých, že v nich nebylo místa pro jediný hřích. Jen voda jezer tu byla, čistá a spící.

"Kamaráde," zvolal na nejvyšším štítě. "Ještě se zlobíš? Chci se tě na něco zeptat!"

Ale nikdo mu neodpověděl. A tak vykročil Bertík z vrcholku štítu do mraků, které ještě nikdy nikoho nezadržely.

V tu chvíli se mu zazdalo, že spatřil ty, které hledal. Že na ledovém poli, co blýskalo slunce, stojí pes baskervilský a k jeho boku se tiskne malá zlatá kachna.

Z TATRANSKÉ SUITY POUTNICKÁ PLOUŽIVÁ

Šel poutník mezi horami
a vítr z plání vál
a padal sníh a padal sníh
ten poutník stoupal dál.

Už ústa jeho nepoví,
co hledal v poušti skal,
na vousech klacky ledový
a sníh mu v očích tál.

Dál poutník stoupal po svazích
a pak na štítu pad
a bílej sníh a bílej sníh
mu začal lůžko stlát.

A paní s kosou, ta to ví,
proč do hor za ní šel,
teď jí leží v náručí,
však oči nezavřel.

V těch očích kvetly protěže
a svah jak šikmej stůl,
na štítech hor, na štítech hor
po nocích měsíc plul.

Když ráno vstane nový den,
nám zpívá vodopád,
že poutníku se splnil sen
tak nechme ho tam spát.

Tak nechme ho tam spát
111

"Roháče," řekl jsem, "jsou nejlíbeznější hory. Ale je to tajemství. Kdyby to lidi věděli, vlezli by tam."

"Hm," odvětila Magdaléna v modrých brýlích, bylo jí to fuk. Svištěli jsme šedesátkou podél řeky Oravy a v kazeťáku kdosi hystericky vyl "love, oh, love, oh, love," jako by ani nebyl vpředu les a vzadu les.

"Je to tam hodně do kopce?" optala se. Z toho, jak se optala, bylo zřejmé, že už je zase všechno jako dřív. Že na ni čarodějná noc nezanechala jediné stopy. Namíchlo mě to.

"To poznáš," řekl jsem. "A není tam jediná lanovka. A není tam co pít." Přemýšlel jsem, čím bych svou vzpurnou Magdalénu ještě zdeptal, a nakonec jsem na to přišel: "A když se ti to nelíbí, mohla jsi zůstat doma," řekl jsem spokojeně. Přitom jsem pojal podezření, že takhle jaksí těžko získám dceru pro půvaby horských cest. Že se mi to poněkud vymklo. Že si ale těžko budu něco vyčítat: Magdalénu by nepřevychoval ani Jan Amos Komenský. Ta by mu ukázala Orbis pictus, přemítal jsem ublížené a horko sílilo.

"Já jsem chtěla zůstat doma," pronesla po chvíli. Lekl jsem se, protože měla pravdu. Vůně sena, lesa a vody sváděla kolem vozu krutý zápas s benzínovými smrady. Slunce páliło a smrady vítězily.

V Kraľovanech se dáme na Žilinu," řekl jsem. "Ještě v noci budeme doma."

"Hele, tati, proč jsi je nevzal?"

"Koho?"

"Neříkej, že se neviděl," drtila mezi zuby v horku. Ale nebylo tu koho vidět. Jen před hodinou šly dvě krávy silnicí a nikdo je nehlídal. Když jsme je předjížděli, kráva, co byla blíž k autu, strčila kamarádku do příkopu, abychom se všichni tři vešli. Tak ztracený to byl kraj."

"Trpaslíci," řekla Magdaléna. "Stáli v příkopu a mávali."

"Lucerničkama?" řekl jsem.

"Ještě si dělej legraci! Trpaslíci ze včerejška! S kytarou! Táhle mávali! A tys je nevzal!"

"Fakt jsem je neviděl," namítl jsem. Magdaléna mlčela.

"Odkdy ti záleží na stopařích? Kdopak to vyplazoval v Olomouci na jednoho jazyk?"

"Protože byl blbej."

"Hlavně že to poznáš z auta. Beztak jedem domů."

"Čtvrt hodiny jsme se mlčky žrali. První selhala Magdaléna:

"Já přece neříkala, že chci domů. Tos říkal ty. Ale když chceš domů, tak pojedeme. Ale kvůli mně nemusíš. Já domů nechci. Pak mi nenadávej. Ty chceš domů. Já ne. Já nic neříkala. Tys to říkal."

Obrátil jsem auto a vydal se pro trpaslíky.

"To přeháníš," řekla. "Třeba už tam nejsou." Ale vypnula kazeták. Uslyšeli jsme řeku.

Ale trpaslíci tam nebyli. Někdo už je vzal. Možná klekánice.

"Třeba jsou v lese," řekla Magdaléna. "Třeba si řekli, že tu zůstanou." Nedivil bych se jim. Řeka tu běžela po oblázcích. Les byl chladný a tichý. Taky bych tu zůstal. Řekl jsem to.

"Brrr," otřásla se Magdaléna. "A v noci? Co když na ně přijdou vlci, tati? Nebo hajnej? Tati, jaký je to spát v lese?"

!!!

KDYŽ HORÁK opustí stezku, shání se po noclehu.

Nocleh je víc než prostor pro spánek. Je to prostor pro existenci. V místě noclehu si nakrémujeme boty a namažeme chleba, umyjeme se, převlečeme, napíšeme dopis a naučíme se hrát na foukací harmoniku. Najíme se, napijeme, pohádáme se o to, kam zítra, zazpíváme si a podlehneme dojmům. Nocleh je ulita z níž horák vystrkuje růžky za dobrodružstvím. Je sám dobrodružstvím: ať voní po stanovém plátně, nebo po dřevě chaty.

Noclehy však nejsou. Nikde. Snad se vyvážejí, či co. Ubytovací zařízení jsou buď a) zadána pro Čedok, b) obsazena, c) jsou zrušeny některé pokoje, d) jsou zrušeny všechny pokoje, e) je zrušeno celé ubytovací zařízení. Lidé s ranci bloudí horami a nemají kde spát.

Horákovi to nemusí vadit, protože má stan. Pokud ho má už řadu let, stává se pamětníkem dob, které neváhám nazvat Časy stanů.

V Časech stanů táhly tlupy horáků po hřebenech a nic jim nechybělo. Živili se houbami, lesními plody a nákupem mléka či vajčků od domorodců. Jejich boty dusaly po houpavých stezkách mezi vřesem a smrčky zelenými až k zemi. Do údolí horáci nesestupovali: hory jim poskytlý jídlo i nocleh. Když potkali lesní loučku, zajásali: Tady zůstaneme! A zůstali. Nejvýš se na to šli zeptat hajného.

Ten večer, tu noc jim palouk patřil. S vyzváněním potoka, s tichem, s praštivou vůní lesa. S mravenci ve spacím pytlí. S výkřikem srnce a s očima sovy.

Když se setmělo, zpívali polohlasem a ruce smrků kolem ohně ztemněly. Na stany tou dobou usedala rosa, cítili ji, jak šněrovali vchod.

Tak dobrou, řekli si ještě. Soukali se do spacích pytlů, vyháněli mravence, hledali svíčku, brali si třetí svetr a přetahovali kulicha přes bradu, protože noc byla chladná. Jeden z nich nespál, koukal do oharků, poslouchal šramoty lesa.

Ráno je probudila zima, později křik ptáků. Otevřeli oči, strop stanu byl nízko. Probíjelo jím slunce a vůně sena. Venku cinkl ešus, kdosi se štrachal ze stanu, kýchl, pronesl první vtíp toho dne. Takové byly Časy stanů.

Ještě v dobách, kdy ty časy končily, dalo se tábořit kousek od Popradského plesa. Úplněk tam svítil na jezero, zářily v něm sněhy Dračího štítu, a přesto vás nikdo nevyhodil.

Konec Časů stanů si zaviniło lidstvo samo. Má příliš vyspělou techniku a příliš nevyspělé názory, než aby je bylo možné pustit jen tak beze všeho přes noc do lesa. Proto už se netáboří, už se jenom stanuje.

Za tím účelem sestoupí horák z rezervace na hřebenech do vykázaného údolí plného hmotu, všelikých smradů a plechovek, aby se vyspal v kempinku. Ráno sbalí stan, vystojí frontu v umývárně, překotně posnídá a vyrazí zpátky na horský hřeben, což se mu těsně před polednem hravě podaří. Po hřebeni pak letí s děsem v očích; bojí se, že do večera nestačí sestoupit a vyspat se v jiném zamořeném údolí.

Když sestoupí, před stanem nevysedává, zalézá hluboko do spacího pytle a nezřídka se lehce opíjí, aby brzy usnul. Místo větrných vzlyků v korunách stromů slyší řev dětiček z pětibarevných obřích oblud, bohatýrské zpěvy šesti národností, dechovku a túrování mopeďa. Umiňuje si, že zítra nesestoupí a vyspí se ve skalách, i kdyby ho měla zachvátit zimnice, napadnout vlci a postřelit hajný. Zítra však sestoupí opět, neboť je charakter. Věří, že příští kemp bude lepší.

Navíc jsou kempy v ustavičném pohybu. Ztrácejí se a zase se objevují bez nejmenší výstrahy. Ztrácejí se hlavně v okamžiku, kdy jsou zapsány do prospektů a zakresleny do map.

Kamarád Šaman s jiným mladým mužem nás měl kdysi vyhledat v kempinku v Tatranských Matliarech. Čvachtali krajinou a v plné polní pročesávali lesy. Lidé jim vyprávěli o jakýchsi stanech jižně od Lomnice, leč oni jim nevěřili, protože věřili nám. Nakonec se uchýlili do hospody a tam nad grogem vymýšleli plán, jak nás najít. Nevymysleli nic a potmě postavili stan poblíž zastávky v Matliarech. Představ si, napadlo Šamana, jak se budou ráno kamarádi divit, až nás zase nenajdou! Smáli se tomu tak, že nemohli zatlouct kolíky do země. Bylo jim veselo. Místo bylo ideální, suché, rovné. Jenom v noci je rušil déšť, skřípění a podivná světla. Ráno vykoukli ze stanu a oněměli. Vytahali pak kolíky z asfaltové silnice a vrátili se na jih do Lomnice, kde jsme je už tři dny čekali.

A tak je lepší nocovat v chatách. Chata se nestěhuje, jenom občas vyhoří. V chatě je teplo a víc místa. Je tam sucho. Je tam chatár. Je tam klid, protože do chaty se vejde méně lidí než do autokempu.

Nejskvělejší ze všech chat jsou pak chaty velehorské. Kdo se v nich jednou vyspí, do smrti o tom vypráví. Stejně mu nikdo nevěří. Protože každý ví, že noclehy nejsou.

VYPRÁVĚNÍ O VELEHORSKÉ HYGIENĚ

Toho rána stoupali Malou Studenou dolinou, na zádech obří batohy se zásobami na sedm dní: co se do batohů nevešlo, vlekli v sítěnkách, chlebnících a nákupních taškách. Tašky jim překážely a rance je tlačily k zemi. Kenymu se na krku houpala kytara, při chůzi do ní mlátil koleny, kytara zněla. Kolkolem měli tatranské ráno. Před sebou týden na Téryho chatě.

Ve svahu pod chatou shodili náklad, pili divokou vodu. Hluboko v údolí ležela pára potoka, ještě níž se ježily limby, vlny kleče.

"V týhle nadmořské vejšce," řekl Bongo, "jenom vyskočím z postele, rozumíš, vyběhnu si v teplákách na nějaké štít a pak se teprve nasnídám."

"A nebude žádný vytahování matrací ze stanů a věčný uklízení a skládání a věčný přehrabování a věčný přerovnávání," snil Keny, "kam to večer mrsknu, tam to ráno najdu a ani mi to nezmokne."

"Počkej, jak to myslíš?" vyjela Lída. "To si teda nemyslete, že budete mít ve svých věcech takový domino, jako když spíme ve stanech. Tady budeme konečně bydlet jako lidi a budeme se jako lidi chovat a já bych byla moc ráda, kdyby si to každé ujasnil hned ze začátku, protože jestli něco nesnesu, tak je to binec na dovolený, toho jste si mohli všimnout dávno, kdybyste přes ten váš herberk vůbec viděli, jaké já mám ve stanu pořádek."

"Co říkala?" zneklidněl Sumec.

"Nic," zahučel Křížák. "Že seš čuně. Toho si nevšímej. To nemá vliv na základní věci."

Chatár Michal je přivítal v chodbě: v jedné ruce držel lopatku na uhlí, ve druhé horolezecké lano, v batůžku na zádech mu chrastily skoby. Příchozí svěřil manželce, lopatku vtiskl do ruky Gábině a odešel kamsi šplhat s bohatým Francouzem.

Chatárka byla mladá a hezká: zavedla je do ložnice, pozvala je k svačině, vzala Gábině lopatku a odešla topit.

Ložnice měla úzká okénka podobná stílnám. Bylo z nich vidět zuby Lomnického hřebene a nekonečné modro na jihu.

Na krajních palandách spali dva vousáči. Jeden se probudil, zamrkal, řekl "Ahoj." Přetáhl si pokrývku přes hlavu a spal dál.

"Je čtvrt na jedenáct," poznamenal Otuš závistivě. "Tomu říkám vysokohorská turistika."

(Téhož dne zjistili, že jeden z vousáčů je polský horolezec; předešlé noci snášel s chatárem dva Maďary ze stěny Ladového štítu. Druhý vousáč byl pražský student, na stravu si vydělával tím, že nosil nahoru proviant. V dobách, než vpadly do hor vrtulníky, vystupovali nosiči od Kamzíka na chatu obden, někdy dvakrát denně, na zádech krosnu s šedesáti kilogramy potravin či uhlí. Michal, chlubila se chatárka, vynáší na jeden zátah až devadesát kilogramů. Vše, co bylo na této chatě, sem dopravili na zádech, od sirky až po stropní trámy, od čaje Pickwick až po plechovou střechu. Všechno s výjimkou kamení: kamení už tady bylo.)

Naskládali bagáž po postelích. Bongo se schoval pod deku, přetáčel film do fotoaparátu. Keny šoupl kytaru pod postel, opatrně, aby nevzbudil vousáče.

"Počkat," zasyčela Lída, postavila se zády ke dveřím a roztáhla ruce. "Kdo hodil pod postel támhleto větrovku? Šaty se budou skládat na židli, kalhoty přes opěradlo, bunda přes kalhoty. Ručník na pelest. Mejdlo do stolku. Neštvete mě, hergot. Pasta na zuby k mejdlu, kartáček taky. Rance pod postel. Jídlo semhle. Ponožky támhle. Co je to za hromadu na té posteli? To seš ty, Bongo? Tak to bych taky byla ráda, kdybys mi nedělal. Fotoaparáty se budou přetáčet támhle. A ta deka nesmí být takhle schumlaná. Ta se musí geometricky krýt s okrajem slamníku. Vidíte,

že to jde. Ještě mi budete děkovat, že jsem vám zajistila důstojný prostředí, hašaširové."

Polský horolezec se vydešeně posadil na posteli, zježil vousy, snažil se Lídě porozumět. Pak vyzvedl zpod postele svoje trepy a kradmo je zasunul pod deku.

Po obědě se hráli na rozpálených placácích u plesa. Vítr voněl, oblaka táhla, svišťové pískali a všichni byli na sebe hodní. I Lída zapomněla na svou máni a byla milá a švitořivá jako jiná léta.

Večer se skamarádili s náhodskými horolezci, kteří spali na půdě. Horolezci jim vyprávěli otřesné příhody o mužích, kteří se bez pomoci škrtí v dračí smyčce v Galerii Ganku, kteří pomalu tonou v horských vodopádech, které zasypávají laviny a do kterých bije hrom. Ve světle svíček vypukla opět pohoda a zdálo se, že i Lídina mysl se upíná k vyšším cílům, než je mrzký pořádek. Trvalo to tak dlouho, dokud chatár Michal nezačal vyprávět o turistovi, kterého viděl spadnout z šedesátimetrové stěny na šikmé sněhové pole. Po poli se jeho tělo řítilo dál. Michal k němu doběhl za tři čtvrtě hodiny zcela zchvácený, ale muž jen vstal, oprášil si zadek a povídal:

Co povídal, se nedozvěděli, protože na Michala zvonil telefon. Když se vrátil, optal se:

"Kdeže som prestal?"

"Jak ten chlap spadnul z té stěny na sníh," šeptal ohromeně Bongo. "Jak jsi k němu doběhnul za tři čtvrtě hodiny."

"Hej, už viem," řekl Michal. "Predstavte si: nebol to človek. Bol to iba jeho batoh."

"Ale vždyť jsi povídal," přerušili ho, "že si oprášil zadek!"

"To že som povedal?" podivil se Michal. "Hej, takt o bolo inokedy. Teda ja som si tu babu hodil na plece -"

Chatárka postavila před každého třetí grog a poznamenala, že si jistě nikdo nemyslí, že by si Michal vymýšlel nebo dokonce lhal. Že se mu to jenom plete. Že Michal zachraňuje až pět výprav denně a počet zachráněných batohů že se vůbec nedá vyčíslit. Počet zachráněných bab že se naopak rovná nule, protože každá baba zachráněná Michalem je stejně ztracená. Závěrem popřála všem dobrou noc. Michal se omluvně usmál, vstal, odkvačil za ní a už se nevrátil.

Chatárčin výstup rozněžnil drsného náhodského horolezce zvaného Čomolungma Bejby. Tvrdil, že takhle si představuje ideální manželství. Že je to ovšem možné jen ve velehorských podmínkách, kde muž zůstává mužem a umožní tak ženě, aby zůstala ženou. Muž snáší Maďary ze stěny a žena vaří grog, básnil Čomolungma Bejby. Potom se muž vrátí, usedne za stůl a žena mu podá grog a polívku. "Až já se ožením," rozhodl se nakonec Čomolungma Bejby, "budu chatárem. Co nejvíc. A když mi nedají chatu dost vysoko, tak se prostě neožením. Ani kdyby mě na kolenou prosili."

Sumec poznamenal, že na to by musel mít odpovídající ženu. Hezkou, chytrou, veselou a nerozmazlenou. "Ty už dneska nejsou," tvrdil Sumec, "protože tu poslední si už vybral Michal."

V té chvíli se Lída probrala:

"Zato tebe si hned tak někdo nevybere, to si piš," zaječela. "Teď si vzpomínám, že ses dneska ještě ani nepřezul? A na košili ti chybí knoflík."

Vyřítla se pak do ložnice pro jehlu, aby mu knoflík přišila.

"Ten si taky uměl vybrat ženu," zahučeli s úctou náhodští horolezci.

"To není jeho žena," vysvětlili jim. "To je normální holka. Akorát dneska z ní jde strach. V poledne přinutila polského horolezce, aby si ušlal postel."

"Chval každý duch hospodina," řekli náhodští horolezci a kvapně zalezli na půdu.

A bylo hůř a hůř.

"Kde je Michal?" ptali se ráno chatárky. Potřebovali poradit s trasou.

"Hentam," chatárka kývla lhostejně hlavou k oknu. "V Žlté stene."

Vykoukli ze střílnovitých okének. V Žlté stěně se nad závratnou hloubkou houpaly na lanech dvě postavičky.

"A vy se o něj nebojíte?" žasla Dana.

"Takých Michalov by som našla," mávla rukou chatárka, podala Daně táč čajů, třepala pak deseti prsty, že jako na každém visí jeden Michal, a smála se.

"Takhle nemůžete mluvit," řekla Dana uchváceně. Vysvětlila pak chatárce, že Michal je vzácný člověk, že takových chlapů je málo, že má hluboký hlas, atletickou postavu a určitě je hodný.

"Ale nepřezouvá se," pronesla ponuře Lída. "Když přijde zvenku, oklepe si boty o zeď. Já ho včera viděla."

Posléze se Lídina hygienický vášeň obrátila i proti dívkám.

"Ty by sis mohla ty sarapatičky taky schovat do stolku," řekla jednou Daně, když se vrátili z túry.

Sarapatičkami minila skupinku flaštiček, sprejů, voňavek, rtěnek, očních stínů a laků na nehty. Dana pokrčila rameny, lahvičky schovala a zeptala se Lidy, co by tomu říkala, kdyby dneska v noci, aby byla legrace, pomazaly spící kluky pastou na zuby a hořčicí. Že by to mohly udělat i náhodským horolezcům a zbytek hořčice pak rozmazat po klikách.

Přichomýšla se k tomu Lucie a podotkla, že četla, že v Rakousku měli tak hygienickou cukrárnu, že se hosté otrávil, protože tam bylo tak čisto, že tam chyběly i ty hodné bakterie, co žerou ty zlé bakterie, a že když prý nejsou žádné bakterie, tak to tělo nevydrží, což se právě stalo v tom Rakousku.

Lída trpce odvětila, že dívky jsou samá šprt'ouchlata a netuší, že se tím ženou do zkázy. Že každý muž je v podstatě špindíra, a proto podvědomě touží po čistotné ženě. Žena špindíra se nikdy nevdá a když, tak nikdy ne za

celého muže.

Lucie namítla, že se domnívá, že mezi ženou špindírou a ženou chemicky sterilní existuje ještě celá řada rozumnějších odstínů, a Dana dodala, že se beztak vdávat nechce, zejména ne za muže špindíru, který by po ní ještě ke všemu toužil podvědomě.

"Tak já vám něco povím," nadechla se Lída a povídala jim to tři čtvrtě hodiny. Další čtvrtě hodinu to opakovala Gábině, která se vrátila od potoka. Zbývajících půl hodinu všem vysvětlila, co z toho plyne všeobecně a co pro každou zvlášť. Poté se dívky zvedly a s podivným leskem v očích se odebraly do jídelny.

Hned ve dveřích napadla Gábina Otouše dotazem, kdy se naposled holil.

Od onoho večera mužové nevycházeli z úžasu. Na krkolomných trasách, kdy z posledních sil pomáhali dívkám v přeskočení skalních škvrů a přehazovali si je přes potok, jim vzápětí bylo vytýkáno, že mají ušmudlaný batoh nebo pokroucenou ponožku. Otoušovi jednou po sestupu zajištěném řetězy Gábina oznámila, aby na ni nesahal, protože sahal na řetěz, a kdoví kdo všechno předtím na ten řetěz sahal. Lucie zase před napitím házela do kalíšku čiré vody záhadné svinstvo, o kterém tvrdila, že je to americká dezinfekce.

"Krucinál," zavyl posléze Křížák na Pyšném štítě, když byl kterousi dívkou vyzván, aby si nečistil tmavé brýle kapesníkem, do kterého si před chvílí utíral nos. "Kdo se bude skrz ty brejle koukat, já nebo vy? Starejte se o svoje kapesníky, piškuntálky!"

"Křížáku, nezlob se," řekla vzápětí Dana, která Křížáka po léta uctívala, "ale ta prázdná konzerva, víš -"

"Co prázdná konzerva?" vztekal se Křížák. "Jaká prázdná konzerva? To je snad jasné, že ji snesu normálně dolů v batohu? To mi snad nemusí nikdo připomínat? Já jsem náhodou snášel prázdné konzervy ze štítů, ještě než si tvůj dědeček babičku bral, ty štěně!"

"Ale nezabalený," řekla ostýchavě Dana. "Potom se nediv, že máš pořád batoh jako ten trpaslíček Šmudla."

Křížák mlčky zabalil konzervu do patnácti metrů toaletního papíru, převázal ji motouzem a štítlivě ji snášel s dvěma prsty na motouzu v upažené ruce. Spouštěl se hazardně rychle. Slova nepromluvil. Až před chatou, když ho kdosi oslovil, suše odpověděl:

"Nejsem už Křížák. Jsem trpaslíček Šmudla. A vyvodím z toho patřičný důsledek."

Po večeři svolal Křížák muže k potoku a zeptal se jich, co tomu všemu říkají.

"Mně odnesla Lída všechny špinavé kapesníky," žaloval Sumec.

"A mně," lkal Bongo, "zabavila nějaká čarodějnice tři dni nošený tričko, ani nevím, která!"

"Vy jste aspoň částečně samostatní," naříkal Otouš. "Ale nikdo z vás si nedovede představit, co já všechno musím! Jak já se musím převlíkat! Jak já se musím pořád mejt! Dyť já, kamarádi, ani na ty hory pořádně nevidím, protože mám voči zalepený mejdlem!"

"Skuhráním nic nevyřešíme," překřikl je Křížák. "Proto jsem vás nesvolal. Musíme něco vymyslet. Otevřené odpor nepadá v úvahu, protože na jejich straně stojí veškerá civilizace a staletá kultura. my se přece taky mejem, hergot! A vysvětlovat jim, kam až mají pravdu a vodkad' už ne, to by zabralo celou dovolenou. Ne! My, pánové, musíme být lstiví jako lišky na vinici! A musíme dosáhnout toho, aby každou ženskou, co k nám patří, přešla chuť i na česání!"

Plán vymyslel Otouš. Po vymyšlení plánu se vrátili do chaty v boječtivé náladě. Dívky už spaly.

"Ty ručníky na pelesti, to je taky pěkná blbost," řekl hlasitě Bongo. "Jako byste je nemohli házet na židli nebo do ruksaku."

"Špatně," šeptal mu Křížák. "Máš říct, že ty ručníky jsou mokré, takže se od nich může nastydnout, když jsou za hlavou. A mít je na pelesti u nohou že je zase nehygienický. Že by se měl udělat takovej suší na ručníky uprostřed místnosti. Aby ty viry z těch ručníků měly delší cestu do lidského organismu."

"To je taky pěkná blbost," odvětil Bongo a zmaten šel spát.

Ráno vyráželi místo v sedm až v devět. Mužové si myli hlavy, čistili boty, česali se, přerovnávali osobní věci a zejména rozjímali, co si dnes mají vzít na sebe, aby to bylo co nehygieničtější. Během pochodu nevtrávě, avšak bez ustání upozorňovali na nedostatky v dívčím výstroji. Křížák se dokonce odvážil podotknout, že Lída má na botě zespodu kousek bláta ze včerejška, a uvrhl ji tak v půvabný zmatek.

Během odpočinku u stříbrné bystřiny vytáhl Otouš kartáček na zuby. Prozradil, že patří Gábině, a přejel po jeho štětinách palcem. Z kartáčku se vznesla vodní sprška.

"Prosím," pravil smutně. "Takhle si někdo utírá kartáček na zuby. V těch kapičkách jsou milióny bacilů z chrupu. A když ten kartáček nevytřeš pořádně dosucha, tak se ty bacily šíleně rychle množí."

Gábina našťavaně prohlásila, že Otouš ten kartáček před chvílí namočil do potoka a že ona si kartáček vždycky utírá do ručníku.

"A víš vůbec," přerušil ji Otouš, "jak rychle takovej bacil leze?"

Sumec zatím zapřisahal Danu, aby si nemalovala pusy a obočí. Dana se hájila, že krášlení je v ženské přirozenosti už od pravěku, pokud se na to Sumec náhodou nepamatuje.

Na oplátku uvedl Sumec děsivý chemický vzorec jako důkaz, že veškerá dámská kosmetika se skládá z ropy, uhlí a žíravých kyselin, a že se o tom jenom nesmí mluvit, aby se ty fujtajbly prodaly. Došel k závěru, že by rád viděl toho pitomce, který by zatoužil líbat Danu na zaschlou naftu a mazlit se s uhlím.

"Zadrž," okřikl Keny Lucii, když vrhala do vody žlutý prášek, "copak nic nevíš o vedlejších účincích americké dezinfekce? Namátkou: tvrdnutí jater, obezita, frigidita, gravidita a taky po tom vypadávají vlasy."

"Uklidni se, příteli," řekla rozpačitě Lucie, "není to americká dezinfekce, ale rozdrčené lipo."

Večer už nebylo pochyb, že útok přinesl ovoce. Dívčí fronta se morálně zhroutila. Po návratu se ženy šly mýt schlíplé a bez okázalosti.

Nadšení mužů neznalo mezí. V jídelně se plácali po zádech, mrkali na sebe a dali si prcka vodky. Sumec triumfálně prostrčil hlavu okénkem do kuchyně a vykládal chatárce:

"Je vědecky zjištěný, že infekce je všude. A pořád. Vy tady třeba krájíte salám, mladá paní, ale vůbec si neuvědomujete, že v tom salámu je tolik bacilů, že kdyby byli jenom o něco silnější, tak s tím salámem utečou. Nám lidem to nevádí, my už máme protilátky, ale když pak třeba vyjdem ven a sáhnem na skálu a pak tu skálu olízne nějaký hloupej kamzík - no proč, hergot, myslíte, že kamzíků ubejvá?"

Mezitím usedly dívky skromně za stůl. Lída se otázala, jestli ještě pořád platí, že se jde zítra do Smokovce. V případě, že to platí, požádala muže, aby se cestou zpátky postarali o vynesení osmi klacků, z toho jedno silnějšího.

"A já," připomněla Dana, "musím napřed sehnat kvalitní tužku na obočí. Nebudu po sobě čmárat uhlím."

"A někdo inteligentní," navrhla Lucie, "nebo třeba Keny, by měl v lékárně sehnat skutečnou dezinfekci do vody. Vy si třeba myslíte, že velehorská voda je už čistá, ale zamyslili jste se někdy nad tím, kam močí svišťové? A nemocní kamzíci?"

"A co těch osm klacků?" zalkal Křížák.

"No přece na stojan na ručníky," vyjela Lída. "Tobě nevádí, že spíš s mokrým ručníkem za hlavou? Stojan máte hotovej za odpoledne. Proto sebou musíme v tom Smokovci hodit."

Zničeně se odplížili z ložnice ven a dál od chaty až k milosrdnému potoku.

"To je konec, pánové," řekl Otouš. "Vzpoura intelektu byla udušená, pokálená, zadupaná do země. Teď nastane období otrokářského absolutismu. Pozor někdo jde. Ticho a dělejte jakoby nic."

Pod hvězdami k nim rychlým krokem kráčel chatár Michal. Usedl na žulový hrb nad hřmícím potokem, prosebně vztáhl k mužům obě ruce a pravil:

"No čo byste na toto povedali? Viete, čo chce moja žena? Aby som si vraj myl ruky, i keď idem von!"

CO JE SLYŠET,
KDYŽ HŘMÍ CESTOU
TVRDÍ MUŽI

(Jakékoli stoupání na kamenité horské cestě. Tvrdí mužové jsou tři, mají pohorky, červené ponožky, svalnatá lýtka, zelené golfky, běžové větrovky, zrosená čela, rance jako hrom, ošlehané tváře a černé kulichy. Do rozhovoru zní dusot pohorek, skřek ptáka ořešáka a vzdálený řev horské bystřiny. Cvrčci cvrčí, slunce pálí.)

PRVNÍ TVRDÝ MUŽ: Uf uf uf uf uf.

DRUHÝ TVRDÝ MUŽ: Uf uf uf uf uf.

TŘETÍ TVRDÝ MUŽ: Uf uf uf uf uf.

PRVNÍ TVRDÝ MUŽ: Říkals něco? Uf.

DRUHÝ TVRDÝ MUŽ: Co? Uf uf uf uf uf.

TŘETÍ TVRDÝ MUŽ: Uf uf uf uf uf.

PRVNÍ TVRDÝ MUŽ: Jestli jsi uf něco uf uf říkal.

DRUHÝ TVRDÝ MUŽ: Uf uf uf uf uf. Ne.

TŘETÍ TVRDÝ MUŽ: Uf uf uf uf uf. Co?

PRVNÍ TVRDÝ MUŽ: Ty ne. Uf uf uf uf uf.

DRUHÝ TVRDÝ MUŽ: Cože? Uf uf uf uf uf.

TŘETÍ TVRDÝ MUŽ: Uf uf uf uf uf. Nic.

111

Kempink pod Roháči ležel u divoké vody. Nikdo tam nejódloval, nehrál na rádio, neřval. Dokonce tam nepáchly latríny a v lese byla spousta dříví.

Na to dříví jsem poslal Magdalénu. Bez dozoru, se sekyrou. Ať si zvyká, řekl jsem si. Chvilí jsem se vrtal v motoru. Potom jsem ulehл před stan na matračku a zavřel oči.

Tys to dopracoval, ozval se vtom Bongo, fuj. Váliš se tu jak bezprizornej vepř a máš ruce vod šmíru. Tak jdeš s námi na Vihorlat, nebo ne? Nemůžu, řekl jsem. Zlobí mě karburátor. Vyflajzni se na karburátor, zavrčel. Stejně pojedem vlakem. Jako vždycky, rozumíš. Bude to ohromný. Dokonce nemáme ani zajištěný noclehy. Já fakt nemůžu, odbyl jsem ho. Já mám teď jiný starosti, člověče, Magdaléna se mi nevrací. Nevíš, jaká je první pomoc, když si někdo usekne v lese nohu?

Ale on zmizel. Když jsem otevřel oči, stála přede mnou Magdaléna, za ní hromada chrastí zvící stohu.

"Dobrý, co?" řekla. "Tu větší hromadu táhnou oni."

"Kdo oni?" zpozorněl jsem.
"Trpajzlíci. Cos jim nezastavil. Jeden se jmenuje Vašek a druhý Mentol."
"A proč nás pronásledují?" otázal jsem se užasle.
"Nepronásledují. Jedou taky z Fatry do Roháčů. Jsou bezva, fakt. Taky chodí po horách. Pěšky, představ si."
"Hrůza," zašeptal jsem. V lese zapraštěly větve.
"To je Vašek nebo Mentol," řekla Magdaléna s radostným vzrušením. "Nesou mi ten zbytek dříví."
S neutuchajícím rachotem se k autu přiblížila hora klacků. Zpoza hory vykroukli dva kluci s chrastím ve vlasech.
"Dobrý den," řekl Vašek nebo Mentol. "Tuhle máte - tak si to užijte. Čau Magi," houkl a oba se odklátili do hvozdů.
"Nevadí ti," řekl jsem, že Magi je koření do polívky?"
Bezkomplexně odvětila, že jí o tom není nic známo.
"Zítra," řekla, "jdou na nějaký Tri kopy. Je to na Tri kopy těžký?"
"Jestli chtějí," napadlo mě, "ať přijdou večer k ohni. Můžeme si povídat a tak."
Magdaléna bez vyzvání vnikla do stanu a začala v něm uklízet.
"Ty bys fakt chtěl?" vydechla potom. "Aby sem fakt přišli? Fakt?"
Pokrčil jsem rameny. Aby ses z toho nezhroutila, pomyslel jsem si nevrle. Magdaléna začala uklízet v autě.
Potom mi vyčistila boty a začala přepírat tuším kapesníky.
"A nevadí ti," řekla, "že to jsou úplně cizí kluci?"
"Kdo chodí po horách, není cizí. Proč bych s nimi neposeděl, když jdou zítra na Tri kopy?"
"Někdo může jít na Tri kopy a může být klidně pitomej," řekla. "Nebo zlej. Nebo to může být křivítko."
Ale já věděl, že mě jenom tak zkouší.
"Fakt je," řekl jsem, "že dneska leze po horách kdekdo." Ted' jsem ji zase zkoušel já. Vyprávěl jsem jí odstrašující příklady, kdo všechno leze po horách a co z toho pochází. Jak nemůžeme nikomu věřit a jak si musíme na všechny dávat pozor.
"Ale oni jsou fajn, tati," řekla úpěnlivě Magdaléna. "Oni jsou fakt úplně nejlepší."

!!!

KDYŽ HORÁK táhne pohořím, potkává všelijaké lidi.
Každý horák ví, že hory by byly ještě daleko krásnější, kdyby po nich putovali jen samí horáci. Měli by podobné názory, podobné vtipy a podobně střížený vous, takže by se vzájemně lehce vyhledávali na bále i u zubaře; všude by se na sebe šklebili a všude by si krásně popovídali. Jako to mají zavedeno například vodáci.
V horách se však dvě party čistokrevných horáků střetnou poměrně zřídka. To, co se v současné době hemží po značených i neznačených stezkách, je živel tak různorodý, že už se mu ani neříká turisté. Říká se mu návštěvníci. Nemají ani podobné vtipy, ani podobné názory, ani podobný vous. Jsou však všude a je nezbytné s nimi nějak vyjít.
Vyberme namátkou několik typů a snažme se je pochopit. Vždy však zachovejme pečlivý odstup a společenská pravidla. Mějme na paměti, že neopatrné zacházení s nehoráky může mít v tvrdých vysokohorských podmínkách nedozírné následky.
DĚDA. Patří k nejhrouževnatějším horským turistům. Vyskytuje se nad hranicí kosodřeviny do neomezené výše. Potkáme ho i na vražedných vrcholech a srázích. Tam, kde se otrlý jinoch chytá za hlavu, aby se mu netočila při pohledu do propasti, zdolává děda téměř kolmý svah, usmívá se pod vousy a rozhání se holí pobitou štítky z Karlštejna. Děda je tichý, skromný, hubený a rychlý. Má vždy dobrou náladu a každému rád pomůže. Proto ho hlasitě zdravíme a chováme v úctě. Do rozhovorů se však pouštíme jen s krajní opatrností. Pozor! Vřadách dědů bývá mnoho učitelů v důchodu! Učitel v důchodu, který se už několik týdnů nemůže pořádně vymluvit, bezhlavě zaútočí na první objekt, který budí dojem, že by byl za jistých okolností ochoten nechat se informovat. Kupříkladu dotaz, za jak dlouho dorazíme na vrchol nebo kterým směrem leží Bratislava, je v přítomnosti dědy bezhlavým hazardem, na což přijdeme, když už je pozdě. Útěkem pak nic nevyřešíme. Dědové, zejména učitelé v důchodu, mají vynikající tělesnou kondici a ačkoli během pronásledování bez přestání povídají, nemá dnešní průměrně zdatný dvacetiletý mladík nejmenší šanci, že unikne. Výhodnější taktikou je přerušit dědovou informační palbu dotazem, jak se jmenuje ta hora na východě, a vzápětí se odplížit vápencovým labirintem k západu.
SAMABABKA. Nevyhledává drastické srázy a smrtelné vrcholy, jak to s oblibou činí děda. Putuje spíše po trasách méně nebezpečných, zato úděsně namáhavých. Někdy zabloudí i na exponovaná místa, kde se pohybuje s neuvěřitelnou mrštností. Je čilá, hodná a poměrně plachá. Výrazí na túry už před východem slunce, jednak že nemá spánku, jednak aby si užila. Samababky se nemusíme bát. Na rozdíl od dědy nikoho neoslovuje, nepoučuje a neposílá vás nikam, kde jste ještě nebyli. Nezahltí vás informacemi už proto, že jim nepřikládá takový význam jako děda. Její rozkoše nejsou rázu poznávacího, ale spíše citového. Nikdy nezapomene, jak se na svahu doliny pásal kamzík a jak mu vycházející slunce rudě barvilo bok. Zpravidla však neví, jak se ta dolina jmenovala.
Samababka se obvykle vyskytuje po dvou. Ne že by se sama bála, ale z přesvědčení, že chodit sama po horách je nemravné. Samababka se vyskytuje zásadně bez dědy. Vlastní-li dědu, pozbývá svých specifických vlastností a lze ji řadit spíše do kategorie mlenců, o nichž pohovoříme dále.

MILENCI. Poznají se hlavně podle toho, že on jí nese batoh. Střídají-li se v nesení batohu, je to buď tím, že je milenec srab a už nemůže, nebo že se milenka zrudně domnívá, že on si jí bude víc vážit, když ukáže, že může. Střídavé nesení batohu je také znakem delšího a tím i méně vzrušujícího vztahu. Nesou-li batohy oba, jedná se o manžele. Nese-li batoh ona, jde buď o velmi hloupou a totálně zemancipovanou manželku, nebo o sestru.

Správní milenci krácejí radostně, byť klopýtavě, a vyhledávají opuštěné vrcholy. Tam on ji uchopí kolem ramen (z tohoto důvodu na nich nemá mít dívka batoh), pohlédne přes údolí na Baranie rohy a majetnický prohlásí: Pohled! Triumetál! Její srdéčko zabuší úžasem, jakého má fantastického milence, a zmámená dívka položí svému chlapci hlavinku na řemen od batohu.

Horáci si v žádném případě nemají milenců všimnout. Je zjištěno, že pohled na milence rozvrací morálku horáků, zejména tam, kde jsou v partě dívky, a dále že pohled na horáky rozvrací morálku milenců, zejména těch, kteří se už střídají o batoh.

Zvláštní odrůdou milenců je pak dvojice DĚDOBABKA. Batoh nese zásadně děda, protože je gentleman a protože je maximálním milencem: kdyby byl milencem méně, netahal by babku po horách, nýbrž by hrál v oblíbené hospůdce dudáka, vysedával by na zápraží či by se věnoval podobným odpudivým zálibám. Milenecká dvojice dědobabka je jedním z nejsympatičtějších útvarů v horách vůbec. Setkání dědobabek s horáky dopadne vždy dobře a usměvavě: dědobabky mívají k horákům vztah, jaký máme k vlastním fotografiím z dětství. Horáci zase doufají, že se za pár desítek let budou po horách posunovat rovněž jako dědobabky.

BODRY OSTRAVAK. Patří k nejobávanějším zjevům v národním parku. Do hor se dostává buď se zájezdem, či že "to tu stara musela vidět." Hory mu připadají málo legrační, proto se je snaží oživit humorem. Vyskytuje se nejčastěji v partách, aby bylo humoru víc. Vtipkuje o zdrcujících věcech. Ve chvíli, kdy se tři tisíce návštěvníků zalykají úžasem nad zpěvem vodopádu v modravé hlubině, prohlásí bodry Ostravak, že by bodlo pivo. Vůbec nejčastěji ze všeho vtipkuje o pivu, čímž jaksi nenápadně dává najevo, že má pivo rád. Láska k pivu se totiž mezi bodrymi Ostravaky považuje za sekundární pohlavní znak celého muže. (Primárním znakem je láska k fotbalu.)

Bodry Ostravak opovrhne horskou výstrojí. Vyráží na Pričné sedlo v polobotkách, kalhotách s puky a nejlepším případě v konfekční bundě, což už samo o sobě dokáže popudit ostatní návštěvníky, kteří si za zdrcující peníz pořídili horolezecké šatstvo a s ním i iluzi, že se pár set metrů za Štrbským plesem rvou o život s himalájskou vichřicí. Zatímco řádně oděni turisté padají ze stěn i z pěšin, bodremu Ostravaku se nikdy nic nestane. Nanejvýš spadne do potoka a uplave mu aktovka se svačinou. Na břehu pak vylévá polobotky, kouří, směje se a pokřikuje, že by teď bodlo pivo. Nejhorší na bodrem Ostravaku je, že je neznitelný.

(Bodry Ostravak zdaleka nepochází jen z Ostravy, stejně jako většina obyvatel Ostravy zdaleka nepatří k bodrym Ostravakům. Z velkých měst je však Ostrava slovenským horám nejbližší; snad proto jsou tady právě ostravští bodři Ostravaci nejčetnější a tím i nejvíce nápadní.)

NĚMECKÝ TURISTA. Jejich tah do našich hor počíná už v tzv. středním jaru, sotva odkvetu pampelišky. Kam oko šoféra dohlédne, všude se hemží veselá autíčka s vlekem i bez. V tlupách od čtyř vozů výše zastavují bez výstrahy na pozoruhodných místech a vytvářejí tak neuvěřitelné dopravní situace. Když se jim podaří bez úrazu proniknout k horám, vystupují z autíček a halasně se vydávají vstříc dalším nebezpečím.

Německý turista vyniká téměř vždy výbornou tělesnou kondicí, otužilostí a odvahou, která hraničí s neznalostí základních přírodních zákonů, například gravitace. Je ovšem pravda, že ve Vysokých Tatrách se lze setkat i s Němci, kteří mají svoje pětileté děti připnuty krátkým lankem k opasku. Nápad je to výborný, dá však rozum, že v případě potřeby pětileté dítě skotačivého tatínka neudrží.

V autokempu se německý turista chová sportovně. Jeho rodina vyrazí ze stanu typu Duhový hrad už v šest ráno; na trávě je jinovatka, po níž bosi a s veselým jucháním upalují ke sprchám. Pochopitelně ke sprchám se studenou vodou, pod nimiž poskakují nazi a slastně řvou. Poté se vydrhnou ručníky a řičíce blahem naskáčou zpátky do stanu typu Duhový hrad. Jejich orgiastický pokřik probudí ostatní národnosti, zejména Čechy, kteří kolem sedmé hodiny vystrčí rozespalé tváře ze svého stanu typu Duhový hrad, pohlédnou na jinovatku, na sebe a jdou si zase lehnout. Němci zatím vynášejí před stan stolečky, židličky a křesílka, paní stanu počíná složitě vyvařovat. Rachot nádobí a nesrozumitelné německé vtipkování konečně vyštve ze stanů příslušníky ostatních národností, zejména Čechy. Ti se záhy po osmé rozespale odpotácejí k umývárně, kde si vyčistí zuby a omyjí tvář. Jeden tatínek se omyje do půl těla a ostatní se mu závistivě posmívají. Matky pak vybalí konzervy a nakrájejí chleba, čímž hravě zlikvidují časový náskok německých hospodyní. Německá maminka zatím pokládá na obložený chléb plátky zelené papriky. Její rodina pak blaženě snídá na skládacích židličkách u skládacích stolečků a po jídle si ještě chvíli vykládají, zatímco Češi už ostrým pochodem vyrazí na túru, přežvykující dosud energicky chleba s paštikou. Němcům se je podaří dohnat a předehnat až u první horské chaty, kde se český otec shání po pivu a česká maminka prohlašuje, že už toho má dost a že by se tady mohlo zůstat, s čímž české děti nadšeně souhlasí. Německá rodina se jim ztratí z očí. Večer se Němci připlíží, otlučení a s odřenýma nohama; šťastně oznámí, že je Horská služba snášela z Gerlachu, a jdou okamžitě spát.

Němci na horách jsou kamarádští a milí, rádi se povídají a smějí se úplně všemu. Vzhledem k jejich značné tělesné síle se pouze musíme vyvarovat situace, při níž by nás přátelsky začali poplácávat po rameni na zledovatělém svahu či nad propastí.

Nemilou výjimkou je typ německého jódlera a kraválisty, který se mentálně blíží našemu bodremu Ostravaku. Je ho však daleko víc slyšet, přičemž k našemu pobouření navíc přistupuje fakt, že mu vůbec nerozumíme.

Typů je bezpočet. Po horách lezou Poláci, Maďaři, včelaři, Angličané, školní mládež, hašišáci, řeznice, Francouzi a učitelé tance. Má-li však horák štěstí, může u potoka potkat stařečka. Stařeček se usměje, nabídne horákovi

čistou vodu v kalíšku a pozdraví: Hore zdar! V tu chvíli by měl horák naplnit své srdce pokorou, pokleknout a smeknout kulicha. Neboť ho právě oslovila minulost Tater. Slavná, nenávratná, kdy se milovníci Tater potkávali s radostí a zdravili se plni úcty. Všichni. Všech pět.

VYPRÁVĚNÍ O MILOVNÍCÍCH TATER

Jedna z nejoblíbenějších tatranských túr vede z Malé Studené doliny do Velké Studené doliny přes Priečné sedlo.

"Bude tam spousta lidí," jásala Dana už večer, "bude tam veselo."

"Proč by tam mělo bejt veselo?" zaržál Sumec. "Do hor se nejedí pro zasmání! Jak chceš například vidět sviště?"

Dana upřela na Sumce hluboké oči a v těch očích se zračilo: Nikdy jsem netvrdila, že chci vidět sviště. Jakého sviště, prosím tě? A co to vůbec je, ten svišť?

"Jen ji nechte," zastal se jí Keny. "Ať se cestou veselí. Třeba se s někým seznámí a přivede nám ho do party. Navrhuju, aby se i ostatní dívky s někým seznámily. Každý musí uznat, že je nás dost málo."

Dívky se ohradily, že nejsou v Tatrách od toho, aby tu pořádaly nábor. Když sbírat, dodala Lída, tak borůvky. Dana přisvědčila, že lovy v přírodě se jí protíví. Lucie se svěřila, že nemá ráda objetí v prochladlých skalních žlebech, a Čábina řekla, že má ráda Otouše. Shromáždily pak nůžky, pilničky a pinzety na obočí a odešly si mýt hlavy do tůňky před chatou.

Ráno podusávali na zápraží ve stříbrném vzduchu. Slunce ještě nehřálo; vstávalo za Pyšným štítem. Ale na západních věžích už svítil každý křemen, každá skvrna sněhu.

Od rozbřesku dusal kolem chaty zástup přátel přírody. Bez přestávek, bez mezer.

"Počkáme," řekl Bongo, "až se ta výprava přežene."

"To není výprava," usoudil Otouš. "To je cestovní ruch."

"Náhdera," zammul Keny rukama. "Co může být krásnějšího než malebné hory a veselí lidí, všechno pěkně pohromadě, vidíte? Tady určitě seženeme někoho do party."

"Á hop," zařval Bongo otrlým hlasem vodáckého kormidelníka, nadhodil si batoh a směle se vecpal do zástupu. Ostatní se nadechli a naskákali za ním. Vzadu plakaly děti, vpředu kdosi křičel: "Cítíte ten kyslík? Teda, pánové, tady je kyslíku, to se na to vykašlu!"

Daně se cesta líbila. Metr za ní kráčel k vrcholům mladý lesník. V prudkém stoupání kolem Pfinnovy kopy třikrát upadl, ani tehdy však neodvrátil oči od rozvlněných dívčích golfek a známeně vrkal: "Můžu vám půjčit lesáckej dalekohled!"

Dana se obrátila a usmála se. Lesník nadšeně vyrval z chlebníku triedr; vzhledem k rozměrům triedru nebylo vyloučeno, že ho podnikavý strážce lesa odcizil z hvězdárny na Skalnatém plese. "Až budeme nahoře, tak se budem koukat dolů, jo?" vzdychl a upadl počtvrté.

Vpředu se trasa ucpala; nejspíš si tam kdosi zavazoval botu. Nedočkavci obcházelí reptající zástup, skákali po kamení. Jak zespodu přitékali další návštěvníci, dav rostl, rozléval se do výšky a do hloubky. Uprostřed zástupu se jakýsi otec vyšvihl na nejvyšší balvan a pozdvihl ruce v nadzemském vytržení.

"Je v díře," oslovil vzrušený zástup, "já ho viděl první!"

Dav hučel. Sviští pískli, vystrčili hlavičky a kdosi po nich hodil rohlík. Sviští k němu seskákali, očichali rohlík a začali ho okusovat. Dav se štěstím neznal:

"Žere! Hele, Mařenko, on doopravdy žere!" - "A jaký má malintatý ocicta!" - "Děti, zpátky!" - "Vidíte ty tesáky? S těma se normálně zakousne kamzíkovi do krku, až vykrvácí!" - "Děti nechodte tak blízko!" - "Žvejkačku mu nedávej, máme jenom dvě!" - "Děti, pusťte ho!"

"Na takový sviště kašlu," řekl Sumec zlomeným hlasem. Lesník se na Sumce chápavě zadíval a Dana se zadívala chápavě na lesníka. Lesník pookřál a svěřil se, že se mu o svištích zdává. Dana řekla, že to budou jistě smutné sny, a lesník potěšen odvětil: "Že?"

"Kluci, tady je krásná holka," zazněl vtom vedle Dany válečný výkřik. "Slečno, já vás zvednu, jo? Abyste líp viděla, jo?"

Skalku s Danou obklopil houf mladíků s barevnými šátky na čelech. Jeden nesl poloprázdný batoh a jeden měl kytaru. Spíš kytarku. Nejmenší kytaru na světě.

"Hele, hele," zařval Bongo pod kamenem, "běž si vošahávat sviště, Jaroslave! Tady není žádná diskotéka."

"To je nádherna," vzdychal Keny, "co je tady lidí. Ještě chvilku a začneme si vybírat do party."

Po ohlušující půlhodině zvěř ustoupila. Milovníci přírody se opět zformovali v zástup; setkání je tak rozjařilo, že ještě pod Priečným sedlem pískali na další předpokládané sviště, na slečna a jeden na druhého.

Pod sedlem zástup zpomalil. Obéznější jedinci usedali do sutí a otírali kapesníky zrudlé šije. Pár matek pohlédlo vzhůru, kde škobrtaly desítky turistů po řetězech v šikmé spáře, a zavelelo k návratu.

"Slečno, nežeňte tolik," vykřikl ošátkovaný mladík a pustil se za Danou.

"Tak se mi to líbí," funěl vzadu Keny. "Tenhle je dobrej na plíce, toho vezmeme do party."

"Já na místě našich holek," napadlo Bonga, "bych se normálně našel. Každý pálí za Danou. Jako bysme měli v partě nějaký škeble nebo co."

"To je tím," řekl Otouš sverepě, "že ty ostatní holky mají charakter."

"Tím bych si nebyl tak jistý," řekl Sumec.

Odpočívali stranou stezky. Kolem se přehnala Lída, zrudlá námahou, v patách měla urostlého Bratislavana; Bratislavan se bez přestání usmíval a cosi vykřikoval, Lída řvavě odpovídala: "Vás? Ne! Nikdy! Neviděla! Nebyla! Nepamatuju! Paříž? Tam jsem taky nebyla! Kuželky? Ty jsem taky nehrála! Nelítala! Neplavala! V armádě jsem taky nesloužila!"

Za Lucii se vznášel éterický vzdělanec s velkým batohem, otíral si brýle a šeptal:

"Ale to je náhoda! Tak vy máte doma květináč? Já totiž, abyste rozuměla, dělám do kytiček!"

"Klid, hochu, klid," řekl pak otcovsky Bongo a sevřel Otoušovo rámě. Stezkou přeskotačila Gábina. Kulturista za ní mlčel, ale nesl v ruce její větrovku a svetr.

"A mně," řekl Otouš, "včera vynadala, když jsem jí chtěl nést kulicha. Že prej není žádná cimprlina, ale vysokohorská turistka jako každé jiné."

"To je tím," řekl Keny, "že s ní chodíš moc dlouho. Musíš vnést do vašeho vztahu moment nejistoty. Třeba si začni s támhletěma Maďarkama. Ty by nemusely bejt špatný do party."

Maďarky byly krásné a záhadné. Klopýtaly suti k řetězům na vysokých kramflecích, ve vzdouvajících se sukních a v krajkových letních širácích. Jedinou logickou součástí jejich výstroje byly brýle proti slunci. Jedné z nich uletěl klobouk, Bongo ho chytil a Maďarky se smály.

Rozkročily se pak nad řetězem, uchopily ho do něžných ruček a počaly šplhat vzhůru.

"Kluci," zaječel jiný ošátkovaný mladík, "tady jsou taky úplně nejkrásnější holky!" Mladíci se zavěsili do spáry mezi Maďarkami a Bongem.

"Na co s sebou taháte tu kytaru?" optal se Bongo kluka nad sebou. "A proč je ta kytara tak malinká?"

"To není kytara, nevzdělanče," odušil kluk. "Neviděl jsi v životě ukulele?"

"Proč bych měl v životě vidět ukulele?" namíchl se Bongo. "A co má dělat ukulelák v Tatrách?"

"Má hrou na svůj nástroj," sípěl ukulelák a sunul se všema čtyřma po žule, "velebit krásu přírody. Zejtra například lezeme na Gerlach. Bude to první ukulele na Gerlachu. Bude to nejvyšší ukulele v ČSSR."

"Doufám," řekl Bongo, "že tam polezete s horským vůdcem. A že vám ten vůdce shodí ukulele z Gerlachu. A neshazuj pořád ty kamínky. Takový jako ty mám nejradši."

Předběhl ukuleláka po žulové plotně.

"To nic není," vyprávěl tam další ošátkovaný mladík, "Vloni jsme šli z Javorový doliny na Terynu a z téhle strany v Sedielku byl vysoký sníh. Jak lidi sestupovali, udělali si ve sněhu takový stupy. Ale je tam děsivý spád. A jak jsme šli, tak jedna ženská nahoře vypadla z těch stupů a rozjela se po sněhu. Švihala to dolů jak po lyžařských můstku, jenže delším křičela a točila se a my všichni za ní skákali, abysme ji zastavili. Jenže žádné k ní nedoskočil, ale taky už žádné nezastavil. Tak jela napřed ta ženská a za ní my, dohromady asi deset lidí. Až se vydejchám, tak vám to dopovím."

Mladík si setřel pot z čela pod šátkem, pohlédl dolů a zřetelně zbledl.

"Vidíš ho?" řekl Bongo Sumcovi, "salát. Ten že pro někoho skákal do sněhu? Chachá!"

"Dopadlo to tak," pokračoval mladík, "že ty lidi, co už byli dole, na příkaz jednoho ostříleného důchodce ze sebe honem strhali kabáty a svetry, shodili batohy a všechno to naházeli tam, kde končil sníh. A my se do toho všichni zapíchali a taky nás zachránilo, že ta paní byla dost tlustá. Kdo to tam nahoře pořád škubá s tím řetězem?"

"Toho taky berem," jásal Keny, "ten si umí prima vyměřet! Neškubejte s tím řetězem!"

"Já totiž, slečno," vyprávěl vzdělanec s obřím batohem Lucii, "jsem se v mládí živil jako lovec protěže. Její kvítky rostou na nepřístupných skalách. Kdo to tam nahoře, prosím vás, pořád škubá s tím řetězem?"

"Ne!" supěla Lída. "Na Pražském jaru jsem nehrála a na Karlovarském podzimu taky ne! Armstronga jsem neviděla! Budvarku jsem neslyšela! Nehraju! Nezpívám! Špejbla neznám a Hurvínka taky ne! Kdo to pořád hergot sakra škube s tím řetězem?"

S řetězem škubal mlčenlivý kulturista, neboť se mu do člunku řetězu připlétl knoflík z Gábiny větrovky. Posléze nitě praskly, knoflík se rozletěl do doliny a kulturista měl plně ruce práce, aby ho nenásledoval.

"Hehe," řekl. "Já nerad." Hrdinsky pak urval vlastní knoflík z větrovky a dodal: "Mám nit. Přisiju. Na sedle."

Otouš se supěním vyřázel:

"Já bych jim dal přírodu. Víš, co bych jim udělal? Navočkoval bych sviště vzteklinou. To bys viděl ten tanec."

"Kamarádi," houkl Keny na vrcholu spáry, "vydržte! Jsme nahoře! Tady se nasvačíme, rozkukáme, popovídáme a pak pěkně zase druhou stranou dolů!"

A bylo nepochybné, že jeho slova patří též lesníkovi, zcestovalému Bratislavanovi, malému vědci s velkým batohem, kulturistovi, Maďarkám a všem ošátkovaným mladíkům, jakož i dalším a dalším, kteří se dosud zmítali na řetězech v šedivé stěně a zatínali pohorky, tenisky i maratónky, jakož i střevíčky na vysokých podpatcích do žuly; všem, kteří lezli, aby zažili a aby mohli vyprávět, celé té partě bez hranic. Neboť parta bez hranic byla odvěkým Kenyho snem.

Všichni pak seděli na plošince v Priečném sedle, propast vpředu a propast vzadu, jako na hřbetě nesmírného živočicha. Po stěnách, po kotlích šplhala mlha a v hlubinách zpívaly vody. Pod Priečnou věží hrál jeden Polák na foukací harmoniku: písnička letěla ve větru nad propastmi jako cáry mlhy. Ukulelák sňal nástroj, chvíli přemýšlel, pak

ho zavěsil zpátky na záda. Poslouchal polskou písničku. Maďarky se chvěly zimou, objímaly rukama paže, ale nesesupovaly. Hleděly na široký prostor Velké Studené doliny, na černé, fialové a modré zubatisko stěn a roklí, mezi nimiž pluly mraky jako rejnoci v nejčistších propastech moře.

Kulturista zašival knoflík, Gábina zbožně vzhlížela k polskému harmonikáři a Otouš trpěl.

"Nic naplat, kamarádi," řekl po chvíli Keny, "musíme dolů. Takhle byste mi tu za chvíli nastydli." A všichni vstali, i Maďarky, které slova nerozuměly, naposledy shlédli do modrých hlubin a počali sestupovat po suťovém chodníčku do Velké Studené doliny.

V tu chvíli přišla mlha a oddělila tichý svět vrcholů od supícího světa šedivých cest.

Zástup, který sestupoval, se pak srazil se zástupem, který vystupoval. Ke všemu kdosi křičel, že kousek nad stezkou zahlédl kamzíky.

"Tááhle je," volal rozechvělý hlas, "za ním!"

Sumec tiše zanaříkal.

"Já bych všechny," vyrážel mstivě Otouš, "všechny bych přikoval tady k těm skalám a třikrát denně bych lítal helikoptérou a votloukal je vrtulí, to by bylo facek, kamaráde! To by je rychle přešlo hulákat na kamzíky a nosit cizí větrovky!"

Pak se mlha roztrhla. Zástup stanul tváří v tvář čtrnácti kamzíkům. Nedivili se, neutíkali, nic. Trčeli čtyři metry nad stezkou a kývali hlavičkami.

"Jako koza domácí," užasla jedna paní, a protože se jí výrok zalíbil, oslovovala jím další a další návštěvníky.

"Koza domácí," volala paní a kolem ní hřměli upocenci v těžkých botách, neohlížeje se napravo ani nalevo, ani na kamzíky, ani na skály se zeleným mechem, ani na vodopády, neohlíželi se a hřměli, protože jim zbývalo ještě sto čtyřicet kilometrů k získání odznaku vysokohorské zdatnosti či čeho. Kamzíky nahoře to přestalo bavit.

"Táto, ty skáčou," vykřikl chlapec s tranzistorem na krku.

"To nic není," řekl otec s převahou. "To bys viděl, jak upalujou, když se splaší. Hele, já zatleskám a von se splaší. Někdy se i zabije."

Otec zatleskal a kamzík se splašil. Zastavil se až mezi turisty u Streleckého plesa. Z té výšky se zdálo, že je očmuchává.

V tu chvíli se nesmělý lesník zvětšil o půl metru. Zrudl a zařval:

"A už je toho dost! Chlape, ukažte mi občanský průkaz!"

"Vy jste dobřej," řekl pán. "Vy jste se zbláznil, ne?"

"Jako koza domácí," opakovala jeho žena u stezky.

"Těší mě," řekl Bongo, "Paní, už to neříkejte. Támhleten zelenej tady vybírá peníze za urážky zvěře."

"Tak tohleto," vykřikoval pán, sahal do peněženky a rudnul, "tohleto si, soudruhu hajný, vyřídíme jinde. Víte vy vůbec, kdo já jsem?"

"Jste lump a nevychovanec," odušil mladý lesník, vybral peníze a odevzdal pánovi bloček. "Jestli ten papírek zahodíte," řekl, "tak dostanete novou pokutu. A pořád tak."

"Já bych normálně," sípěl Otouš, "zavedl do sítě elektriku. A jak by někdo šlápnul vedle chodníku, dostal by šílenou šupu. A jak by vykřiknul, tak by rozvlnil pod kamením membrány, který by ho ozvěnou tak seřvaly, že by se z toho na místě zbláznil."

Na Streleckých polích znovu padla mlha a zástup se v ní ztratil.

"Chytněte se všichni za ruce," křičel usedavý ženský hlas, "nebo se zřítíme po jednotlivcích!"

Ruce zástupu se spojily. Nebylo vidět na půl metru. Neustále někdo někoho ztrácel a nacházel. Gábina počala volat Otouše.

"Zas ti někdo urval knoflík, co?" odvětil zpupně Otouš. Vtom se vedle něj vynořil mužik v placaté čepici a sevřel mu zápěstí. "Co na mě saháte, návštěvníku?" rozběsnil se Otouš. Mužik se ulekl a pustil.

"Říkali - že se máme - abysme se - tak sem myslel -"

"No jo, ale vy jste mě táh nahoru! Kdežto my jdeme dolů!"

"Taky je vás tolik?" hlesl mužik. "Nás je strašně." Pak ho uchopily postavy v přšipláštích a rvaly pryč.

"Pusťte mě," ječela kdesi Lucie.

"Já jenom," pípál malý vědec, "abyste nešlápla na kytíčku."

"To je prima, co nás je," jásal Keny.

"A v Buenos Aires," ozývalo se z mlhy, "v Buenos Aires ste tiež neboli?"

Usedli u Starolesnianského plesa. Opřeli se o batohy, natáhli nohy před sebe. Sledovali sloupky páry, jak bloudí po hladině.

"Poprvé v životě," přiznal se mladý lesník, "jsem někoho pokutoval. Ode mě se to normálně chce, ale já mám měkký srdce. Až dneska se moje srdce zatvrdilo."

"A mně," řekla Dana, "se prvně v životě líbilo, jak někdo dával někomu pokutu. Byl jste ohromnej. Takovej jemně drsnej."

"Myslíte?" vydechl mladý lesník a rozsypal pokutové bločky.

V tu chvíli je vyrušil křik na druhé straně plesa. "Hej," volal tam někdo. "Vás je hodně, pomozte mi s tím šutrem! Je tam hranostaj!"

"Teď sledujte," zasyčel lesník a vstal, "jak zas budu jemně drsnej!" Nadmul hrud' a zmizel v mlze.

"Všechno je to tím," mínila Lucie, "že je málo Tater. Lidí je pořád víc, ale Tater je pořád stejně. Musí se teda buďto zlikvidovat přebývající návštěvníci, nebo vybudovat chybějící Tatry."

"Já bych to nechal, jak to je," řekl Otouš. "Odvolal bych strážce z rezervací. Zakázal bych pokuty. Neomezoval bych ani školní výpravy, ani Čedok. Měl bych radost z toho, jak zvěř každému žere z ruky. Počkal bych. Počkal. Pak by přišel velký den velehor."

Tázavě k němu vzhledli.

"Počkal bych na ten velký den. Na tu novou kapitolu tatranský historie. Počkal bych, až se přestanou bát medvědi."

Z CESTOVNÍHO DENÍKU

Dnes v noci se mi zdál krásný sen. V Tatrách nikdo nebyl. Svišťové vesele řvali, vítr pískal mezi růžky kamzíka a vlny plácaly o pusté břehy Štrbského plesa. Nebylo divu. Velehory byly obehnané ostatním drátem o napětí třiceti tisíc voltů a střeženy z pozorovacích věží. Dovnitř vedly jen dva vchody: z Javoriny a z Podbanského. U každého vchodu byl dřevěný domeček, v tom domečku stoleček, u stolečku hosteska. Vykláněla se z okna, držela telefon a s reklamním úsměvem opakovala: "Lituji, ale máme plně obsazeno. Ano, v celé oblasti TANAPu. Už tam leze šestnáct lidí. Ne, to by vás už bylo sedmáct. To je přísně zakázáno." Na vyřezávané tabulce u vchodu bylo napsáno:

VSTUP NA VLASTNÍ NEBEZPEČÍ. HLAVNÍ NEBEZPEČÍ: LAVINY, VICHŘICE, GRAVITACE, ZTÍŽENÁ ORIENTACE. TURISTICKÉ ZNAČKY ZRUŠENY. CHATY SPÁLENY. CESTY ROZBOURÁNY. POZOR NA RYSY A VLČÍ SMEČKY. SEDMÁCT LIDOŽRAVÝCH MEDVĚDŮ. OREL, KLOVAJÍCÍ JÁTRA. ZÁHADNÁ ZMIZENÍ U CAPIHO PLESA. STRIGY NEBO CO. LIDOŽRAVÝ POUSTEVNÍK - FANATIK. SNĚŽNÁ ŽENA. NA ŽÁDNÉ Z TĚCHTO ANI JINÝCH NEBEZPEČÍ SE NEVZTAHUJE ŽÁDNÉ TUZEMSKÉ ANI MEZINÁRODNÍ POJIŠTĚNÍ. HORSKÁ SLUŽBA V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ NEPOSKYTUJE PRVNÍ ANI POSLEDNÍ POMOC. ZRANĚNÉ NÁVŠTĚVNÍKY DORÁŽÍ NAŠE ZDRAVOTNÍ POLICIE (RYS, VLK, OREL, VRÁNA, ATD., ATP.). PŘEJEME VŠEM NÁVŠTĚVNÍKŮM PŘÍJEMNÝ POBYT V NAŠEM REKREAČNÍM ZAŘÍZENÍ.

A slečna v domečku by pořád telefonovala: "Bohužel. Lituji. Opravdu to nejde. Na zítřek je také vyprodáno. Na listopad rovněž. Zeptejte se v přespříští pětiletce." A nad domečkem vykřikoval pán v pumpkách a s dalekohledem: "My sem, slečno, jedeme až z Aše, syn si na to koupil nový tranzistor a nakonec aby si na něj hrál doma, doma, sakra, máme velký rádio! Tohleto teda, slečno, dám do novin, vy děláte, jako by ty Tatry byly vaše, a zatím jsou naše, nás všech!" Slečna mu s úsměvem navrhla několik jiných pohoří, kam nikdo nechodí. Pán se však posupně zachechtal a zeptal se slečny, jestli neví, proč by tam měl jít právě on, když tam nechodí nikdo? Že on chtěl poslat známým pohlednici z hotelu FIS. A ne ze Zlámané Lehoty, co ani nikdo neví, kde to je. Slečna s úsměvem odpověděla, že hotel FIS už taky zbourali a na tom místě že je právě třetí medvěd brloh počítáno od jihozápadu. Pán řekl vulgární výraz a hosteska s úsměvem pokynula komusi za sebou. Z domku se vyřítili členové Horské služby, vrhli se na pána, pochytili jeho rodinu a odjeli s nimi gazíkem do Podunajské nížiny. Jiní dva členové Horské služby stáli u vchodu a významně si pohrávali s pendrekem zdobenými lidovými ornamenty. Za skálou číhal třetí člen Horské služby s grizzlym na dlouhém vodítku. Tisíce návštěvníků nařikalo před dvířky do Tater, lomili rukama a hosteska telefonovala: "Nein für Ausländern haben wir auch keinen Platz. Nėsěrditės. Prosze pana, ni za dolare. Go home." Návštěvníci před dvířky do Tater vyhrožovali, bušili pěstmi do kamenité slovenské země a nabízeli strážcům rezervace peníze, láhve, zahraniční džínsy a vlastní ženy. Ale strážci byli neblomní.

Byl to krásný sen.

Leč pojednou se změnil v čistou hrůzu. Spatřil jsem, jak mezi zoufalými uchazeči o Tatry stojíme i my. Celá naše parta. A nic nám nepomohlo vysvětlování, že nás by v životě nenapadlo v horách jódlovat nebo si tam nosit tranzistor, trhat kytky, honit sviště a dojit kamzíky, že my nechodíme po horách protože tam chodí kdekdo, ale přestože tam chodí kdekdo. Že my hory milujeme. To by mohl říct každý, chechtali se členové Horské služby. Vedle nás jeden tatík s odznakem Prazdroj na klopi vykřikoval, že když mu bylo osmáct let, tak správil svišťovi zlamanou nožičku, a to že teďka má za všechno. Byl to strašný sen.

Když jsem se probudil, už jsem neusnul, přestože bylo teprve půl desáté dopoledne. Přemýšlel jsem, jak zachránit Tatry, abychom to neodnesli taky my. Ale nic jsem nevymyslel. Vyzývám proto všechny kamarády: přemozte se a přemýšlejte! Je to přece taky vaše věc!
(Zapsal OTOUŠ)

Než se setmělo, bušil jsem do dříví sekerou a Magdaléna připravovala večeři. Večeří měla být novinka

českobudějovických konzerváren, zvaná Jihočeský tokáň. Magdaléna ji ponořila do ešusu s vodou a když uznala, že se voda téměř vyvařila, vyklopila konzervu na zem. Pak ji ochladila v řece a pak ji v té řece nemohla najít.

"Dobrou chuť," ozvalo se nevztíravě za mými zády.

"Jestli teda ještě nejste po večeři." Obrátil jsem se. Za mnou stál Vašek nebo Mentol. "Čau, Magi," řekl.

"Čau," řekla má dcera. V tu chvíli se nám práce jaksi přestala dařit. Magdaléna zabodla hrot otvíráku do konzervy a konzerva počala dštít dlouhý a úzký proud šťávy na Magdalénino tričko. Dcera vypískla a zapala konzervu prstem.

"Tohle," uchechtl se Vašek nebo Mentol, "tokáně dělávají." Na jeho uklidňující slova stáhla Magdaléna prst z otvoru. Hnědá břecha zasáhla Vaška nebo Mentola doprostřed čela.

"To nic," opakoval mužně Vašek nebo Mentol a rozmázl si Jihočeský tokáň po skráních. V tom okamžiku jsem se rozmáchl sekerou a její ostří mi vyletělo z topůrka. Mihlo se nad Magdalénou a minulo o pět centimetrů Vaškovo či Mentolovo ucho.

"To nic," zasmála se Vašek nebo Mentol, "to sekyrky dělávají. Vraďte tam dva tři klínky a nechte ji zatáhnout ve vodě." Vysvětloval mi to jako pitomci. Jako bych v životě neměl v ruce sekyrku. Jako bych na to vypadal. Ovšem když jsem si představil právě uplynulou scénu, musel jsem přiznat, že na to vypadám.

"Prý jdete zítra na Tri kopy?" řekl jsem, abych zamluvil debakl. "A dál chcete na Baníkov, nebo na Roháčské plesa?"

Odvětil, že i na Baníkov i na Roháčské plesa. Řekl jsem, že je to amorální dřina. Odvětil, že jak pro koho. Zaskřípěl jsem zuby a řekl, že nebezpečí hor se nesmí podceňovat. Opáčil, že na druhé straně se nesmí ani přeceňovat.

"Jednou," řekl jsem, "jsem viděl horolezce, jak běží po suťovém svahu pozpátku dolů a batoh ho převažuje dozadu. Držel se přetrženého lana. Zasuřel kolem mě a ztratil se v kleči. To je, co?"

Vašek nebo Mentol odpověděl, že to nic není. Že jednou viděli horolezce v Popradě na nádraží, jak běží drobnými krůčky pozpátku přes koleje, batoh ho převažoval dozadu a naproti byl Gerlach. Ten horolezec držel větve kosodřeviny i s kořenem a z té větve padaly kusy sněhu. Proletěl čekárnou a ztratil se na hlavní třídě. Stalo se to v červenci 1979, tvrdil Vašek nebo Mentol.

Odsekl jsem, že jsem viděl horolezce se sněhem a s kosodřevinou, jak přebíhá pozpátku drobnými krůčky dálnici poblíž Malacek. Ten ovšem couval k severovýchodu, v zubech držel přetrženou tyroláckou kšandu a běželi za ním pohraničníci.

"Jednou jsme zabloudili pod Karlštejnem," zašeptal Vašek nebo Mentol, čímž přiznal svou porážku. "Karlštejn jsme nenašli, a tak jsme jeli domů."

"Horší je zabloudit v Tatrách," řekl jsem a už jsem se těšil, až večer zapálíme táborák. Co já si všechno navymyslím! Jak já budu krásně vysokohorsky lhát!

"Táto, večere," řekla Magdaléna. Řekla to vyčítavě, protože jsme na ni oba zapomněli.

!!!

KDYŽ HORÁK vyrazí na neznačkovanou túru, je povinen vyrazit s horským vůdcem. Příčinou je utkvělá představa Horské služby, že horský vůdce na vrchol treť, kdežto horák ne. Trefit na velehorský vrchol není totiž jen tak. Zejména proto, že někdy je problém vůbec vrchol najít.

Vrchol se jmenuje řekněme Čartovica. Zdola to vypadá jako dvouruční pila s nestejně velkými zuby. - Táhle? zeptá se horák a ukáže na zuby. Průvodce se usměje: Kdeže. Veď to je Velké bralo Čartovici - A kde je teda vrchol? zaútočí horák. - Predsa tuná, řekne průvodce a ukáže na tytéž zuby. - Těch zubů je tam moc, vysvětlí horák trpělivě. Veľa je jich, huláká na průvodce. A já se právě proto ptám, ktorý z těch veľa zubov je Čartovica? - No henten, odvěti průvodce.

Drama naučí horáka lstivosti. Protože menší zuby jsou Velké bralo a větší zuby Malé bralo, ukáže na nejmenší vrcholky mezi Velkým bralem a Malým bralem a dábelky vypálí: Tohle, co? Že je tohle Čartovica? A dech se mu zatají. - Hej, přisvědčí průvodce s klidem, jehož jsou schopní ze všech Středoevropanů pouze horští Slováci. Hej, Čartovica. Horákovi to však nedá. - Jsou tam tři kopečky, doráží na průvodce. Že tam vidíte taky tři kopečky? - Hej, tri, přisvědčí průvodce ospale. - Dobrá, zajásá horák. A teď: který z těch tří je Čartovica? - To všetko je Čartovica. - Dobrá, horák vzlykne, ale já myslím, který jako je vrchol? Nejvyšší bod, rozumíte? Ten, co je na mapě jako vrchol, co je tam na mapě křížek, tak kterej jako nahore je ten jedinej správnej nejvyšší vrchol, rozumíte? - Hej, hej, průvodce přikyvuje. Vy chcete azda vedieť, ktorý je najvyšší. Že vrchol, hej? - Hej, zalká horák. - Tak ten odiaľto nie je vidieť, řekne průvodce spokojeně.

Když si horák oře slzy, zopakuje si, že se už kvůli principu musí kruci hergot jednou dozvědět, kde je vrchol Čartovice, a domluví se s průvodcem, že ráno vyrazí vedlejší dolinou, z druhé strany hřebene Čartovice. Tedy z druhé strany Velkého a Malého brala Čartovice. Stanou pak uštvane nad hranicí lesa a horák ukáže na jednoznačně gigantický vrchol: Tohle, řekne vítězně, je Čartovica! - Kdeže, odvěti průvodce, to je len taká stenka v bralu Čartovici. - Aha. A jak se jmenuje? - Čo ja viem. To sa nemenuje. To nič nie je. - Hm. A to celé je teda Velké bralo Čartovice? - Nie. To je Malé bralo. - A Velké bralo je táhle? - Nie. To je tiež Malé bralo. Velké bralo nie je vidieť. - Jak to? zaúpi horák. - Lebo je hentam, praví průvodce a ukáže za hory. - Takže tohle před námi je taky Malé bralo? - Nie. To je Predné bralo. Ptát se za těchto okolností na Zadné bralo dokáže jen nevyčítelný masochista. - A kde teda, zašeptá horák s hrůzou, je vrchol Čartovice? - Ten odiaľto nie je vidieť. Treba ísť hore.

Idú tedy hore a uprostřed suti se průvodce zastaví. - Pozrite sa, vydechne. Čartovica. Ukazuje na šest vrcholů. - Která? - No predsa hentá, maličko se rozčílí průvodce. Horákovi je trapné klást další otázky, a tak se jen chápavě usměje. - Ta je krásná, vydechne. Dá se na ni vylézt? - Prečo nie? odvěti průvodce a leze.

Když oba sedí rozkročmo na jednom z bůhvíjakých brál Čartovice, vyhlíží Čartovica jako nudný pozvolný kopeček, navíc zaručeně nižší než bralo, na kterém se nacházejí. Ale průvodce leze dál, podle horákova mínění na opačnou stranu, než původně ukazoval. Když se pak oba tísni na plošince velikosti dlaně a pod nimi se ježí nesčetná brala, malá, velká, předná, zadná, řekne průvodce spokojeně: Hej. Teraz sme tu. - Na Čartovici? optá se horák nedůvěřivě, připraven v případě neúspěchu ihned srazit průvodce mezi brala. - Hej, odvěti průvodce a spokojeně kouká do propasti. - A jak to víte, řekne horák nesměle. Průvodce zpozorní: Ako, ako že to viem? Toto je Čartovica. - Opravdu? podiví se horák co nejslušněji. Veď je tuna na mape, zařičí průvodce a v ledové vichřici strká horákovi pod nos horolezeckou mapu. Ukazuje na ní nápis: Čartovica. 2343 m. - No jo, opáči horák. Ale jak víte, že to, co je tady na mapě, je to, na čem stojíme? To se přece nedá zjistit? - Ako nedá zistiť? zarachotí průvodce a v panice si horáka prohlíží. - Už jste tady někdy byl? odváží se horák ještě zeptat. - Niekedy? zachechtá se průvodce posupně. Že niekedy? To je dobre. Ja tu predsa chodievam dvadsať päť rokov. Preto viem, že je toto Čartovica. Lebo tu chodievam. Na Čartovicu. - No dobrá, nedá se horák, ale co když si celou tu dobu jenom myslíte, že chodíváte na Čartovici, rozumíte? Co když se jenom domníváte, že to, na co pořád lezete, je - Ako myslím? zavyje průvodce. Ako sa len domnievam? Čo si myslíte, že som slepý, alebo čo? A čo by tu podľa vás malo byť? Čínske more? Nadechne se, což ohrozí horákovu rovnováhu na plošince velikosti dlaně. - Já vím, udobňuje si ho horák, když nahlédne do propasti. Já jenom - nic. Máte pravdu. Už nic.

Průvodce nesrozumitelně zabublá a leze dolů. Napřed před horákem, potom za horákem. Jeho vousy sebou nervózně trhají. Nenávistně po horákovi pokukuje a vrčí jak nevyspalý medvěd. A v nestřežené chvíli, když se domnívá, že se horák neohlédne, rozloží mapu a podrážděně vrtí hlavou. Když se horák za nejbližším balvanem ztiší, zaslechne, jak si horský vůdce šeptá: Velké bralo, Malé bralo, Předné bralo, Zadné bralo, Prostředné bralo, Východné bralo, Západné bralo. Hentuná a hentam. To je predsa do paroma Čartovica! Lebo že by to nebola do paroma Čartovica?

VYPRÁVĚNÍ O METLE VELEHOR

Jednou v podvečer vešla do chaty dívka, uvázla s krosnou ve dveřích a Bongo se do ní zamiloval. "Mám vyvrátit dveře?" vykřikl radostně. "Mám se rozběhnout ze schodů a proletět kolem vás s ramenem dopředu?"

Dívka se zachvěla a optala se, jestli je chatár doma.

"Není," odvětil Bongo, "ale já ho tady zastupuju. Kamarádi mi říkají Bongo. Myslím horolezci, vrcholoví turisti, lyžaři olympionici a tak," dodal skromně.

Dívka mu prozradila, že je chatárova sestřenice, že se jmenuje Barbora a že tady bude tři dny spát.

"Výborně, tak šup do naší ložnice," zajásal Bongo. "S náma si užijete. Je nás jedenáct."

Dívka zrudla, vyrvala krosnu ze dveří a suše řekla: "Víte co? Trhněte si nohou."

Bongo se pak svěřil Kenymu, že Barbora má sportovní postavu, odvážné řeči a frigidní povahu.

"Protože seš měkkej," řekl mu světák Keny. "Ženská chce chlapeckou drsnost. Agresivitu. Lehký pohrdání."

Téhož večera oslovil Bongo Barboru:

"Tak vy říkáte, že jste sestřenice, jo? Vy? Chachá! Teda jestli vy jste sestřenice, tak já jsem šašek krále Václava!"

Sestřenice poznamenala, že to tušila od první chvíle.

"Moc mluvíš," řekl mu později ještě větší světák Křížák. "Chyba. Nesmí odpovídat. Musí zírat. Mlč. Nemluv. Pak tiše spáchej hrdinství. Akci. Čin."

Bongo se nad těmi slovy tiše zamyslel, nadechl se k velkým činům a šel spát.

Ráno Keny všechny probudil ranami ešusu o konstrukci krosny.

"Chci vám jenom říct," přerušil jejich kletby, "že je venku vichřice, mlha a že prší, takže můžete s klidem spát až do poledne."

"Pszia krew cholera swolocz mordency rzyc czarna," odvětil polský horolezec. Ostatní překotně posílali Kenyho do mlhy, do vichřice a na jiná nehostinná místa.

Jen Bongo se nevztekal. V trenýrkách, s kartáčkem na zuby a s ručníkem přes rameno vyběhl před chatu. Ihned mu uletěl ručník, na nahé tělo dopadla letící stěna deště a sněhu. Zanařikal a vrhl se zpátky.

"Barbora je už vzhůru?" optal se u snídaně chatárky. "Že spí? Jak to, že spí? Já například taky nespím, a mohl bych!"

Začal den na chatě, kdy se nešlo nikam.

Kdo chce vychutnat až do dna poezii hor, měl by strávit v horské chatě celý den a nevystrčit nos. V chatě bez

proudu a bez koberců, když se venku čerti žení. Dva tisíce metrů nad mořem. Sedět při svíčke u bytelného stolu doneseného sem kdysi na bůhvíčích zádech skalami a sutí, poslouchat ječení větru a praskot střechy. Koukat z okénka podobného stílně a nevidět vůbec nic. Mazat si boty tukem a sušit nad kamny ponožky. Pomoci chatárovi nakrájet salám a připravit dvanáct porcí čaje. Představovat si přitom, jak je kamzíkem v závětrí skalního žlebu, jak strásají vodu a led z vousatých krků. Potom jít za chatu se sekyrkou, v puse tři hřebíky, protože vítr urval z přístěnku prkno. Komu se podaří prkno přibít, aniž by uletěl i s hřebíky a sekyrou do vyšších pater doliny, bude odměněn závratným pocitem, že teď už sem do hor doopravdy a po právu patří. Pocitem zcela nekritickým a vůbec mylným, jako je většina závratných pocitů.

Po snídani se vítr utišil, mlha zhoustla, přišla Barbora a Bongo začal shánět někoho, kdo by s ním šel prozkoumat Baraní sedlo. Že by se mělo aspoň zjistit, jestli tam není sníh a jestli se to dá přejít i s Gábinou.

Gábina praštila do stolu a šla pryč. Za minutu se vrátila, praštila do stolu a sedla si. Řekla, že už dávno leze jako každé jiné a ať se Bongo stará o svou prababičku; při těch slovech se tak rozčilila, že zase utekla. Otouš praštil do stolu a vyřítel se za ní.

Křížák poznamenal, že v mlze nemá cenu cokoli prozkoumávat, a Bongo opáčil, že mu nejde o zkoumání, ale o akci. O čin.

"Kdo není srab," řekl, "připojí se. Za hodinu jsme zpátky."

"Někdo se tady šíleně vytahuje," řekla Barbora. "Jenom nahoru to trvá hodinu a čtvrt."

"Jdeš se mnou?" optal se jí Bongo, a když odmítla, zavyl: "Dobrá! Nechceš? Nechceš. V deset jsem zpátky. Nevěříš? Vsaď se! Ty se taky vsaď! Vsaďte se všichni a já to zvládnu do tří čtvrtě na deset!"

Keny navrhl, že v případě prohry by měl Bongo všem zaplatit malou vodku s horskou přirážkou, a Bongo se smíchem suveréna opáčil, že beze všeho. Dále Keny připomněl, že vrátí-li se Bongo skutečně do těch deseti, měl by mít nárok buď na tu vodku, nebo na polibek zde přítomné Barbory, která svým pochybovačstvím způsobila, že se teď Bongo cestou k Baranímu sedlu nejspíš užene k smrti. Barbora se ušklíbala a řekla, že klidně, protože to Bongo beztak do deseti nestačí.

"Dobrá," řekl Bongo. "Nepiju. A nic neříkám. Mlčím. Někdo tady bude šíleně zírat. Kdo jde se mnou? Jdu."

Přes Bongovy protesty se připojila Gábina, aby to Bongovi ukázala. Ke Gábině se připojil Otouš. Bongo jim ponechal půlhodinový náskok a přesně v 9.00 vyrazil.

Otouš s Gábinou stoupali zeleným svahem, vytrvale, tiše, mlhu za sebou a mlhu před sebou; světem kamení a zvířat, kde jsou lidé jenom hosty.

"Podívej," řekla náhle Gábina a ukázala dolů. Stál tam muž, měl založené ruce a nohu na kameni.

"No a co?" řekl Otouš.

Muž sebou trhl a zmizel za skalkou. Vyběhl, dal ruce vbok, nohu na kámen, znehybněl. Trhl sebou, utekl. Vyběhl. Strnul. Rozkročil se. Trhl sebou. Utekl.

Očarovane na to hleděli, dokud je nedohnal Bongo.

"Co je, co je, neřekám se," hulákal už zdaleka. "Ještě jste neviděli cvoka v Tatrách? Má za skalkou foťák se samospouští."

"To je legrace," řekla Gábina a Bongo ji s rachotem předběhl.

"Všichni jste samá legrace," hučel už nahoře v sutí, "a ta legrace nás bude stát nejmíň osm drahocenných minut."

V tu chvíli se mu na čele rozpleskla sněhová koule. Kdosi o čtyřicet metrů výš se mu omlouval německy.

"Každý se tady kouluje, fotografuje, blbne," vyrazel zlobně, "a to se to potom snadno chodí na Baraní sedlo za hodinu a čtvrt."

Kolem půl desáté v jídelně chaty stoupá kouř z dvanácti sklenic čaje. Sumec hraje dudáka s náhodskými horolezci. Čomolungma Bejby s prasknutím zavírá knihu Skaláci, protože právě zjistil, že to vůbec není o Vysokých Tatrách. Barbora klábosí s chatárkou o zbývajících sestřenicích a každou chvíli kouká do mlhy.

Keny s Lucií skládají dále svou Tatranskou suitu. Od rána už mají:

Ej, vy Tatry Vysoké, / jaké jste vy vysoké. / Pněte vy se sebevýše, / já vylezu ještě výše. / Pněte vy se ještě výš, / já vylezu sebevýš.

Polský horolezec hraje šachy s Danou a zmámeně prohrává.

Baranie sedlo byla děsivá černá škvíra: pod ním zela propast zavalená mlhou. Pískal tu vítr a byla tu psí zima. Z černé škvíry se na druhou stranu propadal žleb a po jeho stěně plandal slizký řetěz.

Uprostřed škvíry trčelo pět dam v přispláštích. Čtyři stály, pátá ležela. Objímala balvan, jako by byl její mládě, měla zavřené oči a kvílela:

"Nechte mě tady, já dolů nemůžu, to radši umřu."

"Ale tak neblbni, Mařenko," konejšily ji přítelkyně; ta nejmohutnější poklekla a pleskala Mařenku po tvářích.

"Když jsi už jednou vylezla nahoru, tak holt teď zase musíš slézt dolů, to dá rozum, né?"

"Bojím se, bojím," vykřikovala Mařenka a roztřásla se tak, že se kámen pod ní začal viklat.

"Za tak mizerně udržovaný pěšinky by měli někoho zavřít," hulákala nejsilnější dáma. "Hlavně že dole

vydělávají na kejrumu, banda jedna šmelinářská."

"Tak jsme se i pobavili," řekl Bongo, "a teď honem zpátky!"

Mařenka se vzepjala na balvanu a namířila na Bonga prstem. "Vy!" vykřikla. "Vy jdete v pravý čas! Vy mě svedete dolů! S váma se nebudu bát."

"Já? Kam? Jak? Proč?" vyděsil se Bongo. "My paní, nemáme čas. Nebo to prohraju. Táhle můžete krásně sejít po pěšince."

"Nemůžu," zalkala paní. "Mně se točí hlava. Úhúúúúú!"

"Jen se nedejte," řekla Gábina. "Dyť je to horolezeckej instruktor! Vždycky když nějaký zájezd zabloudí na štítech, tak posílají jedině pro něj. Jestli vás nesvede on, tak už nikdo. Držte se ho, paní! Je to Bongo, horský svůdce!"

Navíc se právě v ten okamžik protrhla mlha. Vypadalo to, že celý hřeben i s Baraním sedlem je chatrnou kulisou, která se co nevidět překlopí do některé ze dvou propastí. Gábina přestala dorážet a lehce se přimkla k Otoušovi.

"Aha," řekl posměšně Bongo.

Mařenka taky nebyla slepá: vypískla, pustila balvan a uchopila Bonga za nohu.

"Nenechávejte mě tady, pane instruktore," vzlykala. "Vidíte, vidíte, že mě svedete?"

"Paní, no tak," káral ji Bongo, snažil se Mařenku nenápadně setřepat lehkým chvěním nohy, "dolů to nic není, koukněte chodníček, rozumíte, pěkně cik cak cik cak cik cak, tak se ho držte a mě pusťte, krucihimlfix, dvanáct minut v čoudu."

Gábina se sladce usmála a pravila, že první povinností slušného člověka je pomoci jinému člověku v nouzi.

"Ale dyť ta paní," řekl Bongo a nenápadně ukázal Gábině sevřenou pěst, "žádnou pomoc nepotřebuje!"

"Potřebuju," vzlykla paní a vstala. Zavěsila se do Bonga a slavnostně řekla: "Já vám, pane instruktore, důvěřuji."

Bongo ulpěl ztrápeným zrakem na hlubinách, kde se v mlze skrývala Téryho chata, snad spatřil i ústa krásné Barbory. Vzdychl si a pravil: "Tak jdem."

Mařenka mu povzbudivě zaťala prsty do svalů. Jak měli Gábinu, syčel Bongo:

"Počkej, babojago, tohle si vypiješ. Za tohle spadneš z první lanovky, kdybych měl překousat ocelový lano."

V Téryho chatě zatím hučela kamna, vonělo dřevo a grog.

"To není jenom tak," řekl Sumec. "Je půl jedenáctý."

"Zdržela ho Gábina s Otoušem," řekl Keny. "Měli bysme mu tu sázku prodloužit do dvanácti. I s tím polibkem."

"Vy jste všichni maniáci," naštvála se Barbora. "Co se tady pořád trvá na mém polibku? Co je mi do toho? Já jsem chatárova sestřenice."

"Ale ven jsi vyhnala Bonga ty," řekl Křižák. "Kvůli tobě chce mlčky spáchat hrdinství. Akci. Čin."

"Já ho nikam nevyhnala," vypískla Barbora, "já s tou vaší bláznivou partou nemám nic společného! Já za nic nemůžu, nikoho neznám, nikoho nechci a trhněte si všichni nohou!"

Nad suťovým svahem Mařenka zbledla. Vytřeštila oči a pípla:

"Tak tam já nemůžu."

"Zavřete oči," vzdychl Bongo, "já vás snesu. Počkej, Gábino, sůvo, tohle si strašlivě vypiješ!"

Čtyři dámy za nimi se rozštěbetaly. Jedna radila, aby Bongo zavázal Mařence oči, druhá se nabízela, že bude houkat morzeovkou es ó es, třetí chtěla Mařenku opít a čtvrtá, ta nejsilnější křičela:

"Ale jakýpak copak, mladej, lupněte jí jednou za ucho, a než se probere, tak ji máme v chatě."

Otouš však usoudil, že Mařenka se musí napřed vzpamatovat. Proto by podle něj neškodila krátká procházka na Baraní rohy. Cesta vede po širokém hřebeni posetém balvany a Mařenku tam závrať přejde, protože mezi kameny není na žádnou stranu vidět dolů. Bongo chmurně přikývl a vyrazili. Mařenka se držela jeho paže jako rys jeleního hřbetu a vyprávěla mu, jak cestou z Brněřalky napřed zabloudily, potom sjely po suti, potom sjely po sněhu a nakonec nemohly najít řetěz.

"Tak proč chodíte po takovejch trasách?" vztekal se Bongo a nejsilnější dáma na něj za balvanem pokřikovala:

"Vy jste nějak vylekanej, mladej! Na to si už musíte zvyknout, že život není promenáda! Už jste někdy spadnul na brigádě do senometu? Vidíte, to jsem taky přežila!"

"Gábino, Gábino," zvolal Bongo velkým hlasem, "Otouš bude vdovec!"

"Tenhle kámen," vydechla jiná dáma, "já nepřežiju. Jedině že byste mě, pane instruktore, vysadil."

"Nejsem instruktor," zasípěl Bongo, vysadil dámu a ztratil Mařenku. Když Mařenku našel, ztratil cestu.

Otouš s Gábinou čekali na Bonga ve svahu pod Baraními rohy, choulili se před větrem, popíjeli čaj z termosky. V kamenném moři před nimi rachotila žula, míhala se tam Bongova postavička a čtyři figurky v přšipláštích, občas sem vítr donesl zvolání: "Tohle nepřeskočím!" - "Musíte, hergot!" - "Já jdu špatně!" - "Tak se vraťte!" - "Ale kudy?" - "Pomoc!" - "Vy jste nám teda pěkně zamotal šišku, mladej, vodkad' jste, z Polabí, žejo?"

Čas od času všichni zmizeli; pak se v žulovém chaosu vztyčila Bongova hlava a Bongo zahučel:

"To jsem blázen. Táhle byl mužík. A teď tady mužík není."

"Jakej mužík?" kvílela Mařenka.

"Taková hromádka kamení, co ukazuje směr. Neviděla jste ho? Ženská, dyť vy na něm ležíte! Dyť jste ho rozvalila!"

Poté všechno překryl cár mlhy. Když mlha odplula, stál Bongo rozkročený nad skalní pustinou a řečnil k čemusi dole:

"Žádnej strach, ženy. Už mám základní představu, kudy ven. Za nic nemůžu, rozumíte. Někdo tady bourá mužíky."

"Nestane se Bongovi nic?" vzdychla Gábina.

"Neboj," ujistil ji Otuš. "Ten se udrží naživu pouhou silou vůle, aby se ti strašlivě pomstil."

"Zabloudit tam není kde," řekl Křížák v poledne. "Tam není žádný labyrint. Horší to bylo na Lomničáku, pamatuješ, Keny?"

Aby jim utekl čas, vyprávěl Křížák příběh z kamenného bludiště pod Lomnickým štítem, kudy stoupali s Kenym a Bongem. Záhy se ztratili každý každému, až se Keny ztratil úplně. Lezli dál, protože neměli jinou volbu. Za hodinu na sebe opět narazili. Tehdy Bongo, roztažený na strmě plotně jako žába, radostně vykřikl: "Ahoj, Keny! Co tu děláš?" - "Co bych tu dělal, odvětil vztekale Keny. "Lezu dolů, nevidíš?" - "Proč nelezeš nahoru?" podivil se Křížák a Keny zařičel: "Co bych lez nahoru? Dyť už jsem tam byl!"

Křížákovo vyprávění doplnil Keny. Vysvětlil, že stoupal na Lomnický štít tak rychle, protože je tam chata a on měl záchvat hladu.

"A teď si vemte," řekla Lída, "že v Baraním sedle chata vůbec není. Co tam budou jíst?"

Sumec se otázel, jak dlouho vydrží člověk bez jídla, a když mu nikdo neodpověděl, počal rozjímat, že je k neuvěření, co nesmyslů se už v historii natropilo kvůli kupříkladu dívčímu polibku.

"No a?" vyjela Barbora.

"Proč no a?" podivil se Sumec. "Já to neříkám tobě."

"Já se na to vykašlu," prohlásil Bongo dvě stě metrů pod Baranými rohy a drbal se na hlavě. "Já se k vám, Otuši, nedostanu. Tvoje štěstí, Gábino, ty mravenečnice. A Jitunku bolí noha, sakrapes."

Tu zazněl těsně za ním hluboký vzdech a Jitunka počala se zavřenýma očima sjíždět zády po zeleném kameni. Bongo ji zachytil a opřel si ji o kolena.

"Všecky sem," zavyl. "Jitunka mi vomdlela!"

Mařenka prohlásila, že asi taky omdlí, a Lidunka navrhovala přiložit zmrzlý sníh k Jitunčině srdci. Po kamení sem skákali Otuš s Gábinou.

"Hej," zavýskla nejsilnější dáma a s úděsnou rychlostí vrazila Jitunce čtyři facky. Jitunka řekla: "Ach," a otevřela oči.

"Takhle to dopadá," řekla silná dáma, "když se nesnídá, aby se zhublo. Pamatuji si, že až zítra půjdeme na ten Gerlach, tak do tebe nacpu chleba se špekem, kdybych tě měla udusit. Jak to, že vy chlapi s sebou nemáte rum?"

Dupla a podvrkla si kotník.

"Kvůli tomu se taky nezblázníme," řekla po sérii kleteb. "Váš kamarád chytí z jedné strany Lidunku, tu bolí noha, z druhé Mařenku, ta může sama. Vaše slečinka vezme všechny chlebníky a vy budete podpírat jednou rukou Jitunku a druhou mě. Co koukáte? Co mě, člověče, lechtáte, řekla jsem jasně podpírat! Svaly máte jak průvan z nížiny, vy že jste horskej svůdce? Hohohó! Ha há," zaječela, až se z blízkých strží počalo sypat kamení.

"A jak říkají vám," optal se rezignovaně Bongo. "Já jenom tak pro evidenci, rozumíte?"

"Sněženka," zařvala mu paní do tváře. "Já jsem Sněženka, vy atrapo! Noc na krku, tři zraněný, všude skály, vrány se sem stahují a von se stará vo evidenci, viděli jste to někdo? Hohoho!"

"Mně je špatně," pípala Lidunka v dáli a Mařenka kdesi nařikala: "Já mám závrať, závrať, závrať! Uhúúúúú!"

]

Ve dvě odpoledne se setmělo, přihnál se déšť s vichřicí a zazněly rány do dveří. Všichni strnuli. Čomolungma Bejby otevřel dveře. Dovnitř vpadla změť batohů, postav a pršiplášťů. Nejsilnější postavu nesl Bongo na zádech. Jiná mu zatínala prsty do svalů a třetí se mu hroutila na prsou. Otuš odložil do kouta čtvrtou postavu a Gábina tam odhodila chlebníky.

"Buď vítán, masový zachránče," zavyl Keny přeskakujícím hlasem. "Propagátore zlatých českých ramen! Orle! Jánošíku! Bernardýne našich hor!"

"Sázku jsi prohrál," poznamenal Křížák a s uznáním se zahleděl na zmoklé sousoší, "ale řeknu ti teda, že dovedeš prohrávat!"

"Neprohrál," pravila do ticha Barbora a přistoupila k Bongovi se zářícím zrakem.

"Co?" zakoktal Bongo. "Kdo? Ještě? Ty máš taky podvrknutej - nemáš?"

"Neprohráls," opakovala Barbora a její rty se přiblížily na půl centimetru k Bongovým. "Můžeš," špitla sladce.

"Ale ty nemůžeš," zavyl Bongo fistulí, couvl, rozrazil dveře, vyběhl ven. V hukotu větru nesl se dolinou jeho nařikavý hlas:

"Trhni si nohou! Sněženka! Mařenka! Lidunka! Jitunka! Gábinka, ta bestie! A navrch ještě Barborka! Přineste sem flašku vodky! Nenávidím ženský!"

]

Z TATRANSKÉ SUITY CHATAŘSKÁ TANEČNÍ

Vážně, mužně:

Pojď do chaty v lese,
zmoklej seš jak mlok,
chatárka už nese
námořnickej grog.
Ponožky má bílý,
černá je jak noc,
těch, co po ní šílí,
těch je v chatě moc.

Že je v chatě sama,
každej dá si rád
ten grog s haluškama,
cimbál začne hrát.
Nacpi se tý kaše,
prašti do stolu!
Čí je chata? Naše!
Šavle nahoru!

Dobogos csardás!
Um caj um caj um caj um caj:

Tanec jímá každý tělo,
v krbu oheň hoří,
kdyby venku nepršelo,
ať se chata zboří!
Už chatárku mladík smělý
do náručí schvátí,
chce ji svést ve sklepení,
než se chatár vrátí.
Toč se, toč se, chlapče milý,
než se chatár vrátí.
Už je pozdě! Už je v síni!
Už ho lyží mlátí!
Už se perou všichni lidi,
chvála pánu bohu,
hezky jsme se pobavili
díky prima grogu.

111

Praskal oheň a za našimi zády čekaly hory. Pádila řeka a pádila noc. Vašek a Mentol hráli na kytaru, zpívali zastřenými hlasy: vyšli ráno z Bernu, provázek je zvon, v očích rozhodnutí zdolat Matterhorn.

Zase jsi to zbodnul, Mikelandželo jeden votlemenej!"

"Chachá! Mikelandželo na nic nehrál!"

"No právě!"

Oči mé dcery se dychtivě leskly.

Pak jsme si chvíli stěžovali, že už se v Tatrách nesmí chodit po neznačených trasách. Že už nikdy se nepodíváme na Baraní rohy a tak.

"Je to jediná možnost," řekl Vašek nebo Mentol. "Vy to přece taky víte."

"Nějaký architekti z Prahy," řekl Mentol nebo Vašek, "chtějí postavit lyžařskej areál na Hincových plesech.

Prej by to zásadně pomohlo našemu vrcholovému lyžařskému sportu."

Já a Vašek nebo Mentol jsme dvojhlasně pronesli neslušnou frázi. Pak jsme se podívali na Magdalénu a dvojhlasně jsme řekli: "Promiň." Pak jsme se podívali na sebe a čtyřhlasně jsme se rozesmáli.

K půlnoci si kluci odskočili.

"Měla bys jít spát," řekl jsem. "Ráno jdeme na Baranec."

"Hm," řekla bez zvláštního nadšení.

Pak se kluci vrátili. Opékali jsme nad ohněm špekáčky a najednou nebylo co povídat.

"Tak nás napadlo," řekl Vašek nebo Mentol, "že jestli kdybyste se teda nezlobil -"

"- ale to je čistě takovej nápad jenom -" řekl druhý.

"- že jestli třeba nemáte náhodou žádné jiné plány -"

"- jestli byste neměl nic proti tomu, kdyby tuhle Magdaléna -"

"- kdyby chtěla a vy byste nebyl proti -"

"- na ty Tri kopy teda jsme si mysleli. S náma. Zejtra."

"Kdybyste chtěl, tak byste taky moh. Třeba."

"Taky třeba byste moh. Kdybyste chtěl."

Magdaléna se kousla do spodního rtu.

"Chtěla bys?" řekl jsem. Pokrčila rameny, jako že jí je to fuk. Ale já ji znal. Já věděl, co to znamená, když si přitom takhle skousla ret. Já ji znal líp než oni. Líp, než ji bude kdokoli kdykoli znát. I kdyby s ním slézala tři kopce denně.

"Dejte na ni trochu pozor," řekl jsem. "Ona totiž vůbec neumí chodit po horách."

"No tati," řekla rozčileně, ale náladu jsem jí nezkažil.

"To my dáme," řekl Mentol nebo Vašek. "Magi, chceš?" Magdaléna kývla. A přitom si pořád kousala spodní ret, aby nebylo vidět, jak se jí pusa roztahuje radostí.

"Tak švihej do stanu," skončil jsem to, "ať se vyspíš. Ať zejtra nezdržuješ." Ale věděl jsem, že zítra zdržovat nebude. Že půjde jako mašina. Že nezaheká a nezakvikne, i kdyby měla duši vypustit. Že se bude celou cestu ohromně bavit.

"Tobě fakt nevadí," řekla mi Magdaléna ve stanu, "že nevíš, co jsou Vašek s Mentolem zač?"

"Nevím to o většině tvých kamarádů. A taky se nezblázním. Ale vím, kdo je Vašek a Mentol."

"A kdo to je?" řekla v polospánku.

"Vymyslelas pro ně hezkej název," řekl jsem. "Ten první den, když jsme přijeli na Slovensko. Pamatuješ?"

!!!

KDYŽ HORÁK vkročí do velehor, zesmutní. Proč jsem horákem, úpí jeho duše, proč nejsem horolezcem?

Horolezec, ten se má: vlastní horolezecký průkaz. Proto smí stoupat k vrcholům, mlátit skoby do skal, až se třese rezervace, a pro větší slávu svého oddílu podniknout prvovýstup severní stěnou čehokoliv, ať to Horskou službu stojí, co stojí. Naproti tomu horák (vlastní pouhý turistický průkaz, eventuálně nevlastní nic) se může pohybovat toliko v ječících zástupech po značených cestách, a když se mu to nelíbí, může se svobodně přesunout do jiného pohorí. Chmurně však tuší, že i tady bude jednou dopaden a vyhnán za sedmery hory. Že se blíží konec horáctví. Neboť horská příroda, na niž se každou vteřinou snášejí tuny průmyslových exhalací, musí být nekompromisně chráněna před neurvalou lidskou botou.

Pravdou je, že na první pohled se horák opravdu těžko rozezná od vrhačů konzerv, jódlerů, honců kamzíků, fekalizátorů nízkého lesa a zkracovačů cest. Od vandalů a lidí lhostejných, což je v přírodě totéž. Ale pravdou je taky, že se dosud nikdo doopravdy nepokusil horáka od těchto typů odlišit.

Ideální by bylo uspořádat pro zájemce o velehory zvláštní zkoušky. Horáci (a ovšem i horolezci) by se podrobili psychotestům, detektoru pravdy, pohovorům s hajným a jiným rafinovanostem. Kdo by obstál s úspěchem, obdržel by průkaz opravňující ho k pobytu nad hranicí tatranské kosodřeviny.

Podrobný návrh bohužel spadá spíše do oblasti vědeckofantastické literatury. Neboť i kdybychom sehnali dostatečný počet psychologů, detektorů pravdy a hajných, neznáme prozatím způsob, jak zabránit jejich zkorumpování při výdeji tak atraktivních průkazů.

Nezbývá nám proto než se prozatím vysokohorské turistiky ujmout jako celku. Aspoň ve Vysokých Tatrách, v jejím jediném plnohodnotném tuzemském rejdišti. Vyjděme z faktu, že vysokohorská turistika je sportem, i když tomu řada lidí nevěří. Pravda, její akce asi nikdy nenaženou ve slunečních odpoledních mračna mužů k televizním obrazovkám; o to není sportem méně. Připomíná doby, kdy sport býval hlavně radostí z pohybu. Radostí z party. Kdy býval radostí.

Ze všech sportovců je horák nejméně zakoukaný do sebe: nesleduje ani tak hru svých svalů, jako spíše hru slunce a stínu na chundelaté stráni. Nepočítá svůj tep ani na ruce, ani na krční tepně, ani nikde jinde: pokud vůbec něco počítá, tedy jak daleko je nádraží, má-li dost peněz, nebo kolik je hodin.

Nechvátá, aby byl na vrcholu první, nýbrž aby tam dorazil dřív, než padne mlha. Či tma. Nebo aby tam dorazil dřív, než padne.

Horákovy výkony neprovází obdiv publika či jásající bariéry. Horák na ně hluboce kašle. Naopak, kdyby horáka na jeho pouti k vrcholu provázely jásající bariéry, horák by se zbláznil. Neboť na rozdíl od sportovce není pro

horáka rajskou hudbou řev bariér, ale ticho. Šumění lesa. Cinkání potoka. Svist větru.

I horák dává do svého výkonu všechny síly a obvykle je též během výkonu všechny ztratí. I pro jeho výkon je rozhodující trénink, tělesná kondice a jednotlivé části snídane. Horák však nekašle jenom na bariéry: kašle i na kalorie, povoluje své přirozenosti. Na druhé straně však nebýváme svědky, že by se horák rozplakal, když se mu výkon nevydařil nebo když ho Karlík předběhl.

I horák ví, že nic v tomto pestrém světě není zadarmo. Proto chvátá, funí, potí se a nešetří se. Nikoli proto, aby se umístil. Činí tak proto, aby se mohl kochat. Neboť krásy světa jsou nepřeberné. A být prvním je jenom nepatrné, mňávoulinké potěšeníčko ve srovnání s krásami světa. Horák to ví.

Proto ho berme vážně. Pro tu jedinou moudrost, kterou mnozí z nás už dávno zapomněli.

VYPRÁVĚNÍ O VERTIKÁLNÍM STRACHU

Už na jaře toho roku sestavil Keny sedm perfektních celodenních tras. Hned první večer na Téryho chatě je dal posoudit chatárovi Michalovi. Po Michalových připomínkách pak rozdělili Kenyho trasy na sedm kategorií: 1) příliš dlouhé, 2) příliš krátké, 3) příliš těžké, 4) příliš lehké, 5) zakázané, 6) blbé, 7) neexistující.

Zásluhou tohoto dělení stala se podvečerní pře o to kam zítra, železnou tradicí. Mnozí si později stěžovali, že se jim doma špatně spí, protože se už dlouho s nikým před spaním pořádně nepohádali.

"Když teda mermomocí chcete odpočinkovej den," prohlásil například jednou Keny s opovržením, "tak aspoň doufám, že se nechcete válet u chaty. Já navrhuju odpočinek v Ľadovém sedle, to je támhleta krásná škvíra na severu. Z chaty jsme tam za hodinu a půl, to nic není. Můžeme tam do večera ležet, jíst, pít, hrát společenské hry, psát pohlednice a koukat se na druhou stranu."

Lucie namítla, že jak zná Kenyho, vymyslí si právě takovou společenskou hru, na jejímž základě vyláká všechny právě na tu druhou stranu a zavede je do končin tak ztracených, že se odtamtud všichni vrátí až za tři dny, a to částečně na nosítkách Horské služby, částečně v prostých dubových rakvích.

Lída dodala, že na sedlo nevede značka a že je to proto zakázaná trasa. Bongo se rozčilil a Dana dodala, že například z Hradčan do Dejvic taky nevede značka a smí se tam chodit. Otouš citoval průvodce, který neznačkové cesty TANAPem přímo zakazuje, a Gábina citovala jiného průvodce, který je naopak přímo doporučuje.

Nakonec Keny přísahal s třemi prsty na horolezeckém průvodci Arna Puškáše, že nikoho na druhou stranu tahat nebude; jsou tam doliny Kolová a Černá Javorová. Jedna i druhá jsou přísnými rezervacemi kvůli zvěři.

"Kvůli zvěři?" opáčil Sumec. "Hleďme, hleďme." Připojil se ke Kenymu, čímž byl osud výpravy zpečetěn.

Ráno klopýtali po suti a Sumec jim líčil svůj rozhovor s chatárem. Když se ho po snídani otázel, zda jsou v Kolové dolině medvědi, Michal ho ujistil, že jsou: že to však Sumcovi může být jedno, protože medvědi lezou jenom pod hranicí kosodřeviny, kdežto turisté že směji lézt jenom nad hranicí kosodřeviny. Sumec namítl, že se taky může stát, že se ta hranice třeba někdy náhodou jakoby nechtěně na chvíli drobátko poněkud překročí, a Michal odvětil, že by Sumec měl počkat, až ji překročí medvěd. Překročí-li ji Sumec a chytí-li ho hajný, dostane Sumec pokutu jako Kilimandžáro. Sumec se ještě otázel na výši Kilimandžára. Michal mu ji prozradil a Sumec těžce vzdychl.

"Na tebe," přerušil Sumce Křižák, "si dneska budu dávat obzvlášť pozor, to si piš!"

Ve svahu pod sedlem se suť změnila v diskovité placky s okraji ostrými jako břitva. Bongo pohlédl dolů, ujely mu nohy a kamenný kotouč ho řízl do lýtky. Po noze se mu zaklikatil pramen krve. Poznamenal, že by se ženy měly vrátit, protože výstup bude nebezpečný. Letící ostrý kámen, vyhrožoval Bongo, může člověku uříznout jakoukoli část těla. Lída se posupně zasmála a opáčila, že v tom případě postačí, když si Bongo přilepí leukoplasty uši k lebce, aby snížil pravděpodobnost zásahu. Bongo se urazil a začal šplhat.

Keny byl už v polovině žlebu. Shodil pár kamenů. Zavrčely nad Bongem a třísky do suti dole. Vzduch začpěl po síle. Otouš podával Gábině ruku.

"Nech si to," řekla Gábina a vrhla se vzhůru. Bongo později tvrdil, že viděl, že Gábina vylezla do sedla se zavřenýma očima; lezla však obratně a dokonce neshodila jediný kámen na Otouše, který šplhal půl metru pod ní s hlavou oddaně vyvrácenou.

Stěnou zněly tamtamy bot, sípění dechu.

"Tohle je zrádlo, rozumíš," povykoval kdesi nahoře Bongo. "Tomuhle říkám odpočinkovej den!"

Poslední lezl Křižák, málo se přidržoval, cestou si pískal.

V sedle čekal Keny. Každému podal ruku pro poslední stup a ujistil, že je to tu fantastický, ačkoli to říkat vůbec nemusel. Dole se tměly modré žleby, vrásčité hlubiny, sněhová pole. Srázy a stěny s nadýchanými obláčky.

Tísnil se na plošince sedla, snažili se neupadnout na tu či onu stranu. Přitom dupali v kamenné ohrádce: kdosi tu nedávno bivakoval.

"Někdo tu chrápal," řekl věcně Bongo. "Nebo se bál dolů. Čekal, až ho někdo snese."

"Nikoli," opáčila Lucie, "čekal až se rozední. Aby mohl napsat báseň o tatranském jitru."

V tu chvíli zaslechli na severu povykávání. Mužské jednohlásé, pak mužský dvojhlás, nakonec smíšený sbor. Zejména sopranistka ječela v hrůzných knitočtech volajících po sestřelení. "To je potom těžký," vzdychl Sumec. "To

potom tady těžko můžu vidět medvěda."

Zdalo se, že křiklouni volají z protilehlých svahů. Řvaní se jim vůčiheadně líbilo. Bylo pořád rozvernější a ve vyšších tóninách. Lucie poznamenala, že tam třeba někde havarovalo letadlo s Tyroláky.

"To mi připomíná," podotkla Dana, "že v Moravském krasu pořádali v jedné jeskyni bigbítový koncerty a museli to zarazit, protože padaly krápníky. Jeden prý prorazil buben a druhý připíchnul zvukaře do jezírka mezi desetníky."

Bongo prohlásil, že tomuhle nevěří ani za nic, protože krápník nemůže propíchnout bigbítový buben. Dana řekla, že může, a Bongo opakoval, že nemůže, protože krápník padá nastojato, zatímco bigbítový buben stojí naležato. Dana opáčila, že bubnu má bigbítová kapela vždycky několik, čehož by si Bongo lehce povšiml, kdyby nevyznával pouze dechovku, která má jenom jeden buben, a to naležato. Bongo zařval, že dechovka má náhodou bubny dva, jeden nastojato a jeden naležato, a že dechovka je jediná sportovní muzika, protože se může při hraní pohybovat, zatímco bigbít v průvodu nebo na pohřbu je absolutní nesmysl.

"Přestaňte blbnout a poslouchajte," přerušil je Křížák. "Nemáte dojem, že někdo volá o pomoc?"

Ztichli. Volání se rozléhalo skalním kotlem a ozvěna je zabrušovala do nesrozumitelnosti.

"Jéžišku," řekla Lída. "Co budeme dělat?"

Pak se ozval výkřik, o němž už nebylo pochyby. Chvěl se v něm pláč a strach.

"To není ze stěny," řekl po chvíli Křížák. "To je z támhletěch svahů. Půjdeme tam tři -"

"Jenom chlapi, rozumíš," doplnil ho Bongo. "Holky se vrátí na chatu a někdo půjde s nima. Měl by to být Otouš, kvůli Gábini myslím -"

"Nedramatizuj to," řekla Gábina. "Srabe." Vyslala k Bongovi pohled, po němž méně otrlí jedinci cepení, a s úděsnou rychlostí se spustila ze sedla na severní stranu. Vkročila na lámavou skálu vedle suti, přitiskla se k ní břichem, po úzké rampě se sunula dál. Hlubina pod ní se zvětšovala, až Gábina zmizela partě z očí.

"Gábino," pípl Otouš. "Gábinko, krucinál, počkej." Potom se pustil za ní. Za Otoušem se vydala Dana a za Danou Křížák, aby ji zastavil. Akce se však podobala protřžené přehradě: zastavit se nedala. Jak škobrtali po úzké římse, počal Keny vysvětlovat Lídě s Lucií, že terén v podstatně není nebezpečný. "Hlavně nesmíme zabloudit," tvrdil Keny, "musíme se držet mužiků." Kromě toho má Keny v batohu horolezeckého průvodce od Puškáše, a kdo leze podle Puškáše, má vyhráno.

"V tom průvodci," vykřikoval Keny v lámavé stěně, "je popsaná každá skalní škvíra, vy zbabělci!"

Lucie ještě poznamenala, že není nad to spadnout do skalní škvíry popsané Puškášem, a Keny ji rozhořčeně poslal zpátky, čemuž se Lucie srdečně zasmála. Pak znovu uslyšeli plačtivý křik.

Zněl z vrcholu hřebene, kterému se někdy říká hřebeň Brán, někdy Kopky a někdy Svinka. Zastavili se na žulové výspě, Keny vyndal průvodce. Vybrali jedinou schůdnou trasu.

Podle ní se pak spouštěli po zvětralé žule šikmo kolem doliny. Cvakání lokrů, nepevných kamenů, jak se jim vyvracely pod nohama, znělo v šedivém prostoru mezi skalními stěnami hluše a třaskavě. Jako hlas zvonů, ochraptělých tísni. Volání bylo pořád bližší: přesto se zdálo, že slábne. Jako by volající ztrácel naději.

"Třeba se někdo zřítíl," vyjekla Lída a sjela deset metrů po suti. "Protože byl pitomej a nedával pozor," dodala.

Potom narazili na sněhové pole. Bylo to největší sněhové pole, jaké kdy viděli. Ztrácelo se v hlubinách mezi balvany; ty balvany odtud vypadaly jako hrášky a nejspíš byly velké jak stodoly.

"Jenom bych vám chtěla oznámit," řekla pojednou Lucie, "že se mi dělá lehce špatně, když se na to podívám, a že bych si spíš dovolila tady na vás počkat. Nechte mi tu jídlo na tři dny..."

"Co jsem říkal?" vyjel Bongo. "Že to pro ženský není, rozumíš! A říkám to znova! Ať tady počkají a k večeru se někdo z nás vrátí -"

Ačkoli ji vůbec nenapadl, poslala Gábina Bonga do háje a první vkročila na firnový svah. Dokonce se zmocnila Otoušova batohu a už na sněhu si ho frajersky nahodila na záda. Neuvážené gesto ji roztočilo: půl metru od kraje firmu ujely Gábini nohy, upadla na batoh, zvedla nohy do výšky a bez hlesu se rozjela. Osud měl zřejmě smysl pro neškodnou recesi: přitažlivost zakormidlovala Gábinu po patnácti metrech jízdy zpátky do suti a s mlasknutím ji zastavila na balvanu velikosti medvědí lebky.

Když vstala, byla velmi bledá a na dálku se dalo poznat, že se jí třesou nohy.

"Jestli ten chlap ještě něco cekne," řekla udýchaně a ukázala na Bonga, "tak skáču rovnou doprostřed."

"Prosím tě, nic jí neříkej," zašeptal rychle Otouš. "Vona je cvok. Vydrž. Necekni. Zatni zuby. Do večera vydržíš. Vydrž."

"Dyť já nic," zakoktal Bongo. "Já jenom myslel, rozumíš, že by bylo nejlepší -," pohlédl na Gábinu a řekl:

"Vlastně nic. Nemyslel. Já vůbec nikdy nemyslím, Gábino, věř mi to, na mou duši."

Pak se zas ozvalo volání. Křičela jenom žena. V byl v jejím hlase strach z toho, co se ještě mělo stát. Strach z hor a strach z hlubin. Strach, že přijde noc, tma, která se rovná smrti.

"Vraťte se všichni, fakt," řekl Křížák. "My to zvládneme s Kenym sami."

"Já to zvládnu desetkrát líp, nemotorové," odvětil Bongo.

"Ani já neustoupím," řekla Lucie. "Po prvé v životě mě potkává tak mužné dobrodružství." Pohlédla dolů a jemný hlasem dodala: "To bych byla blbá."

"A já," řekl Sumec, "mám dneska poslední šanci vidět medvěda."

"Já pořád říkám," řekl Křížák a sehnul se pro dlouhý špičatý kámen, "že v týchle partě není žádná disciplína. Kdyby byla disciplína, tak bych vás poslal všechny domů." Sklonil se nad sněhem a do něj počal kamenným hrotem vytesávat první stup.

Bongo a za ním Dana vykročili do zářícího svahu. Mlčky, sehnutě se zatátnými zuby prohlubovali ostrými

kameny Křížákovy stupy. Z kotle pod nimi na ně dorážel ledový vítr, shora do nich pralo slunce: byli bez košilí, řemeny batohů je řezaly do upocených ramen. Za Bongem se sunula Lucie, stoupala hluboko do vytesaných otvorů, štíhlé prsty zatínala do škraloupů sněhu. Půl metru za ní balancoval Sumec se dvěma batohy. Poté vkročila na svah bledá Cábina: zbytečně, avšak obětavě ji držel Otuš za zápěstí.

"Je to hrozný zrádlo," povykoval Bongo vpředu, sníh lital od jeho pěstí. Představte si všichni, že jsme v Himalájích, jo, za náma se krade smečka sněžných mužů. A my si takhle vysekáváme ty stupy, jo, a ty sněžný muži řvou bezmocně za náma, protože mají velký číslo nohy a do těch našich stupaček se nevejdou. Prostě lidskej důmysl opět vítězí nad pitomým pudem, rozumíš."

Domluvil a kámen mu vyklouzl z ruky. Rozejel se po sněhovém poli s ohromujícím rachotem. Byl menší a menší, nakonec už nebyl vůbec vidět, ale jeho rachot a hvizd v kotli neustával. Lída na pokraji firny zavřela oči. "To jsou pecky, co?" jásal Bongo. "To by chtělo sánky, rozumíš!" Lída se zachechtala a podnikla první kroky ve sněhu. "Ty jsi přece trouba, Bongo," řekla s úlevou.

Poslední přešel pole Keny. Nesl Lídin batoh a hlaholivě všechny ujišťoval, že teď už to bude cesta k smíchu. Že zatím vychází všechno podle Puškáše až na to, že už je poledne pryč.

Bez úrazu se dostali pod hřeben Brán. Volání znělo jen zřídka. Vyšplhali suťovým prahem a ocitli se v zeleném světě.

V tom světě vlála tráva a voněla kleč. Z trávy vykukovaly roztodivné skalní útvary, mezi nimi se pásli kamzíci a všude bylo plno kvítí.

"To není možný," řekla Lída. "To je jak z pohádky o Vysokých Tatrách."

Na jedné straně dokonce trčel malebný viklan a Otuš tvrdil, že vidí, jak se větrem viklá. Sumec zase křičel, aby nikdo nekřičel, že jsou všude kamzíci, a Křížák se svěřil, že by tady chtěl mít chatu. Skoro v tom slunci a zeleni zapomněli na volání.

Pak spatřili dívku a chlapce. Mohlo jim být sedmnáct let, seděli v trávě a měli tváře spálené sluncem. Dívka byla ubřečená a chlapci zasychala krev na tváři, na rukou a na původně bílém tričku.

"Vona se asi zabila," řekl chlapec místo pozdravu a dívka začala znova brečet.

"Tahleta?" řekl nevěřičně Bongo a ukázal na dívku prstem. Dana na něj káravě pohlédla.

Kluk vstal a vydal se po hřebeni nahoru, potom dolů do mělkého sedla. Všichni ho husím pochodem následovali.

Uprostřed sedla se propadal do Kolové doliny strmý žleb, jako by ani nepatřil do zeleného světa kolem. Táhla odtud zima. Čpěl po ošklivé smrti.

Nad ústím seděl další kluk a koukal dolů.

"Třeba tam ještě je," řekl. Zatínal prsty do země.

"My mysleli, že to jde," řekla uplakaná dívka, "ale nejde to."

"Tak co jste sem, sakra, lezli?" rozzlobil se zbytečně Křížák.

"Do rezervace, nemravové?" přidal Sumec. "Co kdybyste třeba vyplašili medvěda?"

Dozvěděli se, že mladiství dobrodruzi sestoupili do komína v pořadí: nebojácná dívka, první kluk, druhý kluk, bojácná dívka. Bojácná dívka však zůstala nahoře, protože kluci v komíně křičeli, že se skála láme. Že padají kameny a že dívka pod nimi už krvácí na hlavě. Nakonec se pod nohama jednoho z kluků vydrolil kámen jak psí bouda a s třeskem letěl dolů. Dívka dole vykřikla. Pak už ji neslyšeli.

Kluci se nějak dostali nahoru: koukali do žlebu a třásli se hrůzou. Volali o pomoc na všechny strany. Pokoušeli se sestoupit, ale komínem se báli a jinudy to nešlo.

"Takže vy jste nechali," ujasňoval si Bongo, "holku jít dolů první, vy budulínci, vy smolíčci pacholíčci?"

"Nech je teď," okřikl ho Křížák. "Já a Keny tím komínem slezem. Jestli tam holka je, nějak ji dostanem dolů. V nejhorším ji tam necháme a poklušem do Javoriny. Vy slezte do Čierný Javorový. Na to teď kašlete, že je to rezervace. My potom zatelefonujeme na Terynu, že se dneska nevrátíme. Sejdeme se v Javorině v kempu. Ahoj," řekl a spustil se do žlebu první. Keny si nadhodil batoh, počkal, až Křížák najde pevný stup a přitiskne se ke stěně. Potom se bez hlesu spustil dolů.

Stáli kolem ústí žlebu, nikdo nepromluvil. Jako by jim to Křížák zakázal.

"Žádný strach," špitla Dana. "Křížák je horolezec. A Keny umí." Řekla to, jako by se ptala.

V komíně rachotila suť, silně a bez přestání, kdosi tam houkl, nebylo mu rozumět.

"Dobrý?" uslyšeli pak Křížáka. Hluboko, jako z hrobu.

"Jo," zařval kdesi Keny. "Hele, znáš ten fór o tom řezníkoví?"

Třeskl kámen o skálu. Znova. A znova. A bylo dlouhé ticho.

"Neznám," volal Křížák. "Na tenhle lokr nesahej. Postav se mi na rameno. Jak to bylo s tím řezníkem?"

Deset lidí nad žlebem se nepohnulo, ani když se hlasy ztratily. Rachot kamení neustával. Klikatil se dolinou, nesmírným tichem. Třesk a třesk.

Po půlhodině spatřili černé čárky, jak pomalu scházejí sutí a loukou v dolině. Čárky byly tři; ta nejmenší klopýtala. Na louce se čárky zastavily, obrátily se, zamávaly.

"Hurá," zařval kluk ve zkrváceném tričku, začal objímat dívku i druhého kluka, dívka zas začala brečet, skákali, upadli na zem.

"Abych vás uklidnil, hopsálkové," řekl Bongo, "tak vás upozorňuju, že ještě nemáte vyhráno, protože jste nahoře ještě vy. A my s váma, aby do toho hrom bacil!"

Byly tři hodiny odpoledne, potom čtyři hodiny. Deset lidí šplhalo klečí bez ustání nahoru a dolů. V půl páté vyrazili Otouš a Bongo na rozhodující průzkum. Ostatní ulehli na skalní římsu, odpočívali, šetřili síly.

"Víš, že pískáním se dá přivolat orel až na patnáct metrů?" řekl tiše Sumec Lídě.

"Co tě to napadlo?" podivila se Lída. Sumec sykl: "Podívej!"

Za skalním útesem vyplulo pět dravců. Nesli se v zákrytu modrým vzduchem, s nehybnými křídly. Opsali tichý oblouk, ztratili se ve skalách.

"Škoda," řekl Sumec. Ale nezapískal.

"To jsem ráda," řekla Lída.

"Proč?"

"Že jsi nezapískal."

Ptáci už se nevrátili. Možná se to v tom zasněném, vysokém světě Sumcovi s Lídou jenom zdálo.

Našli pak cestu huňatou klečí přímo k plesu. Zapadalo slunce a skály žloutly: zlatě zářily, zatímco jezero bylo už smutečně temné. Jak scházeli po klikatém chodníčku, skalní stěny zrůžověly. I vzduch byl náhle růžový, plný hebké mlhy. Limby a smrky voněly teplem horkého dne.

"Teď konečně přichází ta chvíle," řekl Sumec a jeho chůze se změnila v kroky stopaře na březích Yukonu, "kdy se konečně setkám s medvědem. Vím to, cítím to. Možná i s medvědicí. A možná i s medvědicí s mláďaty, půjdeme-li dostatečně tiše. Je večer," šeptal, "a medvědice chodí k potokům pít."

Neslyšeli ho, podél třeskuté vonící pěšiny burácel potok.

"Jéžiš," řekla Lída, "Abysme tak jed' ještě ke všemu potkali medvěda. Holky, pojďte zpívat, ať ho včas splašíme!"

A nesmělé dívčí hlásky počaly v přísné rezervaci uprostřed růžové mlhy a uprostřed růžových skal prozpěvovat:

"Čerešničky, čerešničky, čerešně, vy jste se mi rozsypaly po cestě."

"Hájnika na vás i jeho ženu, čarodějnice, medvěda jak Národní divadlo, ozbrojeného těžkým kulometem, jezinky, strigy, ochechule, aúúúú," naříkal Sumec a všude kolem jeho hlavy sršely téměř viditelné blesky.

Zdaleka neměli vyhráno. Padla tma a oni klopýtali po klikatých stezkách mezi smrčím a hřmícím potokem, potom ve vysokém lese. Drželi se za ruce, první pořád padal.

"Takhle se v noci po lese nechodí," poučil je Otouš. "Když jdu po lesní cestě, nekoukám pod nohy, protože tam potmě stejně nic nevidím, ale naopak se dívám vzhůru, protože tam vidím tu mezeru mezi větvema, která odpovídá té mezeře dole, to jest cestě, vy makovci," pravil a plnou rychlostí se zarazil do koruny vyvrácené jedle. Když ho vyprostili, dodal: "Podmínkou ovšem je, aby člověk kráčel zvolna a nehnal se jako blbec."

Hnali se však dál. Když vkročili na silničku v Javorové dolině, bylo půl jedenácté.

"Tomuhle," liboval si vzadu Bongo, "tomuhle říkám odpočinkovej den!"

V javorinském kempu se od nich odloučili tři zachránění. Bez pozdravů, bez díků. Nevšimli si toho: sháněli se po Kenym a Křížákoví. Správkyně tábora připustila, že se u ní v podvečer ubytovala dvě určená individua a spí někde v zadních stanech. Zadních stanů bylo asi třicet. Majitel nápadů Otouš se hluboce zamyslel.

"To je jednoduchý," řekl pak. "Zapískáme před každým stanem známou písničku. Aby bylo jasné, že jsme to my."

"Třeba Čerešničky," syčel Sumec. "Nebýt vašich Čerešniček, babizny, tak jsem dneska určitě viděl medvěda."

"Před stanem to není dovnitř slyšet," usoudil Bongo a strčil hlavu do prvního vchodu. Přerušil dvojí chrápání hvízdáním oblíbené písně Řeka hučí.

"Vstávej, vole," vzdychl uvnitř ospalý hlas. "Někdo tady píská Išla Marína."

V třetím stanu kdosi vrhl po Otoušovi krosnu. V desátém stanu se po Danině produkci začali hádat. Ženský hlas děsivě vyl do noci: "Já ji poznala, nespi, gaunere, příznej barvu!"

Posádka šestnáctého stanu pronásledovala Sumce až za umývárnu. Tři stany se vůbec neprobudily; zato ve dvacátém stanu pořádalo osm lidí mejdan a všichni běželi radostně za Lucií až do lesa.

Pak se hvězdnatou nocí přiklátily dva stíny.

"My čekáme támhle pod bukem," řekl Keny, "a voni se tady honěj po lese s turistama. Jako malý děti."

"Co je s holkou?" optala se Lucie.

"Nic. Slezla skoro až dolů a tam se bála sestoupit z dvoumetrový skalky. Div jme ji neukamenovali, jak jsme pro ni lezli. Je potlučená, ale jinak hezká, že jo, Keny?"

"Byla by do party," řekl Keny. "Škoda. Zdrhla. Určitě myslela, že jsme velehorský pomocníci včebé."

Usadili se před prázdnými stany, které jim zajistili Keny s Křížákem. Natáhli nohy před sebe. Hověli si, Keny vytáhl ze stanu čtyři láhve piva.

"Něco tu pro tebe máme," obrátil se Křížák k Sumcovi. "Chápej to jako cenu útěchy. Rozbal to někde pod světlem."

Podal Sumcovi zauzlovaný kapesník. Sumec vykročil k lampě uprostřed kempu. Všichni se zvedli a zvědavě se vydali za Sumcem. Pod lampou Sumec kapesník rozbalil.

"Co to má bejt?" řekl s despektem.

"To jen abys viděl," řekl slavnostně Keny, "že ani v nejhorších podmínkách nezapomínáme na starý

kamarády. Tímto tě pozdravuje medvěd Míša z Kolový doliny. To je, chytřej, originál velehorskéj medvědí trus."

Z CESTOVNÍHO DENÍKU

Dnes je poslední den. Zatáhnem šňůry na rancích, uděláme poslední fotku. Přijedem domů, vlezem do vany s teplou vodou a budou z nás zase normální lidi. Hory budou dál koukat do plesa a my u toho nebudem.

A sviště jsme viděli jen tři.

Ráno měla první sbaleno Lída a všichni se jí smáli. Poslední měl nesbaleno Bongo a taky se mu všichni smáli. Potom našel Keny občanskou legitimaci v ešusu a Otouš se tomu smál tak, až spadl z postele. Pánové, křičel Bongo, takovouhle srandu jsem nezažil už přes jedenáct let! Všichni jsme škytali a dávali mu za pravdu.

A kamzíky jsme skoro taky neviděli.

Potom jsme si potřásli rukama s chatárkou a s chatárem a scházeli dolů se zpěvem a smíchem, na deset kroků připadaly asi tři fóry.

Uprostřed svahu jsme pili z vodopádu, koukali do údolí a Keny hrál na kytaru novou písničku, konec naší Tatranské suity:

Potok nám pádí
kamením k cíli,
mějme ho rádi
v poslední chvíli,
v poslední chvíli,
než ho tma skryje,
než usnou na březích
květiny bílé.

Mějme ho rádi,
den se nám krátí,
zejtra nám potok
nebude hrát,
nebude hrát,
až přijde ráno,
vrátit se zpátky
není nám dáno.

]

A medvěda jsme vůbec neviděli.

Ve vlaku jsme si vyprávěli anekdoty, hádali jsme se a vůbec jsme předstírali, že jsme veselé kopy. Až jsme z toho usnuli.

O půlnoci se na chodbičce objevila cizí slečna. Keny se k ní vypravil a začal ji přemlouvat, až jsme se všichni probudili. Ale dělali jsme, že spíme. Někdo má fakt štěstí. Ta slečna se dala přemluvit. Sáhla do tašky a podávala Kenymu flašku domácí slivovice.

Všichni jsme si chtěli honem zakouřit a vrhli jsme se k chodbičce, ale Keny nás tam nepustil. Říkal, že je to nekuřácká chodbička a ta slečna že je převlečený revizor. Když jsme mu skrz dveře domlouvali, že to sám nemůže vypít, tak nás odbyl, že to je samozřejmý, jestli prej nevidíme tu slečnu. Tak jsme úpěli, že na tu chodbičku nutně musíme, protože se na jejím konci nachází WC. Odbyl nás, že najednou se na WC beztak všichni nevejdeme. Křičeli jsme, že právě proto je nejvyšší čas, abychom se tam začali stídat. Ale Keny prohlásil, že ve stanici používat WC nelze. Říkali jsme, že přece jedeme. Odpověděl, že to není rozhodující, že už za půl hodiny budou Pardubice a že je vyloučeno, aby se za tu dobu někdo z nás kolem slečny protlačil, protože slečna je, jak vidíme, ztepilá postava a kromě toho drží v ruce flašku. Ujistili jsme ho, že jí tu flašku klidně podržíme. Tu to máme, zajásal Keny, o flašku vám jde a ne o WC, teď jste se podřekli! A zapřel nám dveře cizím kufrem.

Zdrceně jsme usedli. Keny s posupně chechtal. Rozprávěl se slečnou a tvářil se svěťácky. Pil z flašky. Sám! Zapálil si cigaretu, ačkoli je nekuřák. A ještě nám foukal kouř skrz dveře dovnitř!

To neměl dělat. Byla to nekuřácká chodbička a ta slečna byla převlečený revizor.

(Zapsal SUMEC)

111

"Tak my bysme," řekl ráno jeden z nich, "bysme teda šli. S vaší touhletou - s Magdalénou. My vám ji v pořádku vrátíme."

"To doufám," řekl jsem. "Stála mě dost peněz."

"Fakt nechceš taky?" optala se má perfektně vychovaná dcera.

"Mám něco s autákem. Musím se na to podívat."

Ale lhal jsem, až se třásl pohoří. Auták byl v pořádku. Měl jsem něco se sebou, s horami a s takovými věcmi. Musel jsem se na to podívat. Magdaléna odcházela slavobránou smrků po křemité cestě, malá s obřím batohem, z každé strany ji bavil jeden zprohýbaný kolohnát. Úplně si stačili. Svítalo a oni šli k horám a hřbety těch hor byly běžové a vzdálené jako kožichy dávných ovcí.

Počkej na mě, Bongo, řekl jsem. Tak já s váma na ten Vihorlat půjdu.

To je dost, řekl Bongo. My na tebe, meloune, čekáme půl století, a Lucie se zatím vdala.

Škoda Lucie, řekl jsem. Byla to fajn holka.

Jaká škoda, prosím tě? vyjel Bongo. Zdrhne mu. Až se dozví, že se jede na Vihorlat. Zamkne ho na záchodě a klíč odevzdá do sběru, rozumíš.

Magdaléna se ztratila ve skvrnách listí, v mřížích trav. Nikdy jsme si nebyli tak blízko. A Bongo stál vedle. Napadlo mě, že mám štěstí. Protože mám kamarádku Cestu. Co nás všechny objímá, co nás všechny nese.

Máš pěknou dceru, řekl Bongo. A ještě zařval: Prosím vás, slečno, hlavně nám neřvete v lese!

Ale oni ho neslyšeli. Šli úplně tiše a pod jejich nohama skřípal šedivý písek.

PROČ BYCHOM SE NEPOTILI